

RAYMOND QUENEAU

Zazie Metroda*

Türkçesi: Tahsin Yücel

Roman

2. BASKI

*SEL

ZAZIE METRODA*

RAYMOND QUENEAU, (1903-1976), düzyazı ve şiirlerinde dili büyük bir ustalıkla kullanan 20. yy. ortalarının önde gelen Fransız yazarıdır. Ansiklopedik merakları da olan yazar, etkili Encyclopédie de la Pléiade'in önce düzeltmenliğini, 1955'ten sonra da yönetmenliğini yaptı. 1920'lerde gerçeküstücülükten etkilenecek benimsediği sözcük oyunlarını, kara mizahı ve otoriteye karşı alayı içeren üslubunu sonradan da sürdürdü.

1960'lı yıllarda edebiyatın sınırlarını genişletmek amacıyla bir grup arkadaşıyla *ouliipo* akımını kurdu. Mizahi üslubu ve dilsel çarpıtmalarıyla gerçekte köklü kötümserliğini ve ölüm konusundaki saplantısını gizliyordu.

Konuları genellikle bir banliyöde, bir lunaparkta ya da metroda geçen romanlarında saçma bir dünya imgesi çizen Queneau, bu yapıtlarında sıradan insanların yaşamını, günlük dildeki argodan yüksek şiirsel anlatıma kadar değişen bir üslupla betimler.

Sel Yayıncılık'ta Raymond Queneau:

- Zorlu Bir Kış
- Dostum Pierrot
- Biçem Alıştırmaları

***SEL YAYINCILIK**

Piyerloti Cad. 11 / 3 Çemberlitaş - İstanbul

Tel. (0212) 516 96 85 Faks: (0212) 516 97 26

<http://www.selyayincilik.com>

E-mail: halklailiskiler@selyayincilik.com

***SEL YAYINCILIK: 194**

ISBN 978-975-570-196-3

ZAZIE METRODA

Raymond Queneau

Kitabın Özgün Adı:

Zazie dans le métro

Türkçesi: Tahsin Yücel

Roman

© Sel Yayıncılık, 2011

© Akçalı Telif Hakları Ajansı aracılığıyla

Editions Gallimard 1959

Genel Yayın Yönetmeni: İrfan Sancı

Kapak: Gülay Tunç

Birinci Baskı: Eylül 2003

İkinci Baskı: Şubat 2011

Baskı ve Cilt: Yaylacık Matbaası

Fatih Sanayi Sitesi, 12/197-203

Topkapı-İstanbul, 567 80 03

Raymond Queneau

Zazie Metroda

Türkçesi: Tahsin Yücel

Roman

“Neden bunca pis kokarlar ki,” dedi Gabriel içinden, tepesi atmıştı. “Olur şey değil, hiç temizlenmiyor bu millet. Gazetede, Paris evlerinin yüzde on birinde bile banyo yok diyorlar, buna şaşmam, ama insan banyosuz da yaşanabilir. Bütün bu çevremdekiler fazla çaba harcamıyor olmalı. Öte yandan, Paris’in en pasaklıları seçilip gelmedi ya buraya. Bir neden yok. Rastlantıyla toplanmışlar. Austerlitz garında bekleyenlerin Lyon garında bekleyenlerden daha pis koktuklarını varsayamayız. Hayır gerçekten, bir neden yok. Ne olursa olsun, çok pis kokuyorlar.”

Gabriel kolağzından açık mor bir ipek mendil çıkarıp burnunu tıkadı.

Kadının biri yüksek sesle:

“Kim kokuyor böyle pis pis?” dedi.

Bunu söylerken kendini düşünmüyordu, bencil değildi, şu beyden gelen kokuyu söylemek istiyordu.

“Bu mu, anacığım, buna Barbouze derler, Fior’un çıkardığı kokulardan,” diye yanıtladı Gabriel, lafa laf yetiştirmekte çabukluğuna diyecek yoktu.

“Böyle ortalığı pis pis kokutmalarını yasaklamak gerekirdi,” dedi kart kadın, haklılığından hiç mi hiç kuşku duymuyordu.

“Anacığım, eğer yanılmıyorsam, sen kendi doğal kokunun güllere taş çıkardığını sanıyorsun. İyi hoş da yanıliyorsun, anacığım, yanıliyorsun.”

“Duydun mu? Duydun mu?” dedi kadın yanındaki ufak tefek, ama herhalde yasal olarak üstüne tırmanma hakkını taşıyan herife. “Bu koca domuz bana nasıl saygısızlık ediyor, duydun mu?”

Ufak tefek herif Gabriel'in boyunu posunu şöyle bir inceledi, izbandutun biri olduğunu düşündü, ama izbandutlar iyi yürekli olurlardı hep, güçlerini kullanmazlardı, korkaklık sayarlardı bunu. Cakalı cakalı:

"Çok pis kokuyorsun, goril," diye bağırdı.

Gabriel içini çekti. Gene mi şiddete başvuracaktı?

Tiksinirdi bundan. İlk insanlıktan bu yana hiç durmamıştı. Ama, ne yaparsın iş olacağına varırdı. Milletin kafasını zayıflar bozuyordu her zaman, suç Gabriel'de değildi. Gene de bu sıcırığa bir şans vermek istedi.

"Bir daha söylesene hele," dedi Gabriel.

Bücür çamyarmasının karşılık vermesine biraz şaşırdı, düşünüp şu yanıtı perdahladı.

"Neyi bir daha söyleyecekmişiz?"

Buluşundan bayağı hoşnuttu бүcür, ama yarma dayatıyordu: üzerine doğru eğilerek tek solukta şu beş heceyi patlattı:

"Demindedini..."

Bücür korkmaya başladı. Sözel bir kalkan çırpıştırmanın tam zamanıydı. İlk bulduğu bir on iki hecelik oldu:

"Bir kez siz bana ne hakla sen diyorsunuz?"

Gabriel hiç evirip çevirmeden:

"Boklu," diye karşılık verdi.

Karşısındakine tokatı çakmak istiyormuş gibi kolunu kaldırdı. Öteki, hiç direnmeden, kendiliğinden yere, milletin bacaklarının arasına kapaklandı. Zorlu bir ağlama isteği vardı içinde. Bereket versin, işte tren gara giriyor, bu da görünümü değiştiriyor. Hoş kokulu kalabalık sayısız gözlerini gelenlere çeviriyor. Gelenler sıra sıra ilerlemeye başlamışlar, en başta da ellerinde tüm bagaj olarak evrak çantaları ve yolculuk etmesini herkesten iyi bilir havalarıyla iş adamları.

Gabriel uzaklara bakıyor; gerilerde olmalılar, kadınlar hep en geriden gelirler; hayır, hayır, işte bir yavşak beliriyor önünde, kendisine sesleniyor:

"Ben Zazie, kalıbımı basarım ki Gabriel dayısın sen."

“Tamam, benim,” diyor Gabriel sesine bir soyluluk vererek.
“Evet, dayınım ben senin.”

Ufaklık gülüyor. Gabriel, kibarca gülümseyerek, kollarına alı-
yor onu, dudaklarının düzeyine çıkarıp öpüyor, o da kendisini. Ge-
ne yere indiriyor.

“Çok da güzel kokuyorsun,” diyor çocuk.

“Fior’un Barbouze’u,” diye açıklıyor yarma.

“Kulaklarımın arkasına biraz sürer misin?”

“Bu bir erkek kokusu.”

Jeanne Lalochère de geliyor en sonunda:

“İşte malını gördün,” diyor. “Kendin istedin üstüne almayı, iş-
te buyur.”

“İdare ederiz,” diyor Gabriel.

“Sana güvenebilir miyim? Bütün ailenin saldırısına uğrasın is-
temem.”

“Ama, anne, sen de biliyorsun ki geçen sefer tam zamanında
gelmiştin.”

“Ne olursa olsun, aynı şey bir daha olsun istemem,” diyor Je-
anne Lalochère.

“İçin rahat olsun,” diyor Gabriel.

“Tamam. Öyleyse öbür gün altı altmış trenine binmek üzere
burada buluyorum sizi.”

“Gidiş tarafında,” diyor Gabriel.

“Natürlich,” diyor Jeanne Lalochère, ne de olsa işgal geçir-
miş. “Ha, karın nasıl, iyi mi?”

“Teşekkür ederim. Bizi görmeye gelmeyecek misin?”

“Zamanım yok.”

“Bir tokmakçı buldu mu böyle olur işte,” diyor Zazie, “aileyi
boşlayıverir.”

“Eyvallah, cicim. Eyvallah, Gaby.”

Jeanne Lalochère uzaklaşıyor.

Zazie olayları yorumluyor:

“İyiden yanık.”

Gabriel omuz silkiyor. Hiçbir şey söylemiyor. Zazie’nin vali-

zini alıyor.

Şimdi, bir şey söylüyor.

“Hadi, gidiyoruz,” diyor.

Yoluna çıkan her şeyi sağa sola savurarak ileri atılıyor. Zazie arkasından koşuyor.

“Dayıbey,” diye bağılıyor, “metroya mı biniyoruz?”

“Hayır.”

“Ne demek hayır?”

Zazie durdu. Gabriel de basıyor frene, geriye dönüyor, valizi yere bırakıp açıklamaya girişiyor:

“Evet ya: hayır. Bugün yolu yok. Grev var.”

“Grev mi var?”

“Evet ya: grev var. Metro, bu Paris’e özgü ulaşım aracı yerin altında uyudu, çünkü bilet delen memurlar işi tümünden bıraktılar.”

“Vay alçaklar!” diye haykırıyor Zazie. “Vay inekler! Bu da bana yapılır mı?”

Gabriel, nesnel mi nesnel:

“Yalnız sana yapmıyorlar ki,” diyor.

“Orası bana vız gelir. Gene de benim başıma geldi işte, metroyla gezeceğim diye öyle mutlu, öyle memnundum ki. Sıçarım içine.”

Gabriel’in sözlerine bazı bazı hafiften kantçı bir tomasçılık karıştırdı:

“Mantıklı olmalısın,” dedi.

Sonra ortak öznellik düzlemine geçti:

“Hem sonra kıpırda biraz: Charles bekliyor,” diye ekledi.

“Ha! tanıyorum onu,” diye atıldı Zazie öfkeyle, “general Vermot’nun anılarında okudum.”

“Yok canım, hiç ilgisi yok,” dedi Gabriel. “Charles benim arkadaş, taksisi var. Ben de işte bu grev yüzünden taksisini ayarladım. Annadın mı? Hadi yallah.”

Bir eliyle valizi kaptı, ötekiyle de Zazie’yi kolundan çekmeye başladı.

Charles gerçekten de bekliyordu. Bu arada haftalık bir dergide

kanayan kalpler sayfasını okuyordu. Baharının kırk beş kirazını sunacağı bir tavuk aramaktaydı, yıllardır aramaktaydı hem de. Ama bu gazetede böyle içlerini dökenleri ya fazla gerzek, ya fazla zurna buluyordu her zaman. Kalleş ya da sinsi buluyordu. Yakınma kırıışlerinde samanının kokusunu alıyor, en yaralı bebekte geleceğın devanasını görüyordu.

Gazetesini kışının altına yerleştirdi, Zazie'ye, hiç bakmadan:

"Merhaba, ufaklık," diyor.

"Külüstürü de hepten dökölüyor," diyor Zazie.

"Bin hadi," diyor Gabriel, "züppeliğı bırak."

"Züppe götüm," diyor Zazie.

"Yeğenin çok matrakmış maşallah," diyor Charles, marşı basıp motoru çalıştırıyor.

Gabriel hafif ama güçlü bir itişle Zazie'yi taksinin dibine yol-luyor, kendisi de yanına yerleşiyor.

Zazie karşı çıkıyor, öfkeden delirmiş gibi:

"Ezildim," diye haykırıyor.

Charles, sözü uzatmadan, dingin bir sesle gözlemine belirtiyor:

"İyi başladık."

Arabayı kaldırıyor.

Biraz gidiyorlar, sonra Gabriel görkemli bir biçimde elini kaldırarak görünümünü gösteriyor.

"Ah! Paris," diyor yüreklendirici bir sesle. "Ne güzel bir kent. Baksana, ne kadar güzel!"

"Umurumda bile değil," diyor Zazie, "ben metroya binmek isterdim."

"Metro!" diye böğürüyor Gabriel. "Metro ha! metroysa, işte metro!"

Sonra da parmağıyla havada bir şey gösteriyor.

Zazie kaşlarını çatıyor. İšķilleniyor.

"Metro mu?" diyor. "Metroymuş, metro dediğın yerin altındadır," diye ekliyor. "Hadi canım sen de."

"Bu da havada işte," diyor Gabriel.

"Öyleyse metro değil."

“Bak, dinle,” diyor Gabriel. “Bazı bazı yerin altından çıkar, sonra gene girer.”

“Sen bunları külahıma anlat.”

Gabriel ne diyeceğini bilemiyor (el, kol), sonra, konuyu değiştirmek istiyor, gene yollarının üstünde bir şey gösteriyor.

“Bak, işte bu da şey!” diye böğürüyor, “bu da Panthéon!”

Charles hiç dönmeden:

“Öyle mi dersin?” diyor.

Ufaklık görülecek şeyleri görebilsin, üstüne üstlük de bilgi edinsin diye ağır ağır sürüyordu arabayı.

“Yani sen Panthéon değil mi diyorsun?” diye soruyor Gabriel.

Alaya benzer bir şeyler var sorusunda.

“Hayır,” diyor Charles güçlü bir sesle. “Hayır dedikse, hayır, Panthéon değil.”

“Peki, sence neymiş öyleyse?”

Sesteki alay karşıdaki için nerdeyse aşağılayıcı, ama yenilgiyi sineye çekmekte de gecikmiyor.

“Bilmiyorum,” diyor Charles.

“İşte. Gördün mü?”

“Ama Panthéon değil.”

Ne olursa olsun, inatçı ki inatçı bu Charles.

“Gelip geçenlerden birine soralım,” diye öneriyor Gabriel.

“Gelip geçenlerin hepsi de cacıktır,” diye yanıtlıyor Charles.

Zazie de dinginlikle:

“Çok doğru,” diye onaylıyor.

Gabriel diretmiyor. Yeni bir coşku konusu buluyor.

“İşte bu da,” diye atılıyor, “işte bu da...”

Ama kayınçosunun örekalayımı sözünü yarıda kesiyor.

“Buldum,” diye haykırıyor kayınço. “O gördüğümüz dalga Panthéon değildi elbette, Lyon gariydi.”

“Belki de,” diyor Gabriel umursamazlıkla. “Ama şimdi geçmişte kaldı, unutalım gitsin, oysa şu, ufaklık, şuna bir bak hele, ne kıyak mimarisi var, buna Invalides derler...”

“Sen kellenin üstüne mi düştün,” diyor Charles, “Invalides’le

ilgisi bile yok.”

“İyi ya, Invalides değilse, ne olduğunu söyle de öğrenelim,” diyor Gabriel.

“Bilemiyorum,” diyor Charles, “ama fazla fazla Reuilly kışla-sı olabilir.”

Zazie anlayışla:

“İkiniz de çok kıyaksınız,” diyor.

Gabriel repertuarından kolaylıkla cafcacflı bir hava bulup çıkarıyor:

“Zazie, eğer sen Invalides’i ve gerçek Napoléon’un gerçek mezarını görmek istersen, ben seni götürürüm,” diyor.

“Napoléon götüm,” diye yanıtlıyor Zazie. “O şavalak hiç mi hiç ilgilendirmiyor, beni, hele o salak şapkası.”

“Peki, ne ilgilendiriyor seni?”

Zazie yanıt vermiyor.

Charles da beklenmedik bir kibarlıkla:

“Evet,” diyor, “ne ilgilendiriyor seni?”

“Metro.”

Gabriel “ha!” diyor. Charles hiçbir şey demiyor. Sonra Gabriel söylemine yeniden başlıyor ve gene “ha!” diyor.

Zazie sözcüklerinin sertliğini abartarak soruya geçiyor:

“Peki, ne zaman bitecek bu grev?”

“Bilmiyorum,” diyor Gabriel, “politikayla ilgilenmiyorum.”

“Politika dalgası değil bu,” diyor Charles, “ekmek dalgası.”

“Peki, siz de bazı bazı grev yapıyor musunuz?” diye soruyor Zazie.

“Valla, yapmak gerekiyor, tarifeyi yükseltmek için.”

“Bence daha çok indirmek gerekir sizin o tarifeyi, böyle bir takayla! Daha berbadı olamaz doğrusu. Marne kıyılarında mı buldunuz bu külüstürü?”

Gabriel uzlaşmacı bir havayla:

“Nerdeyse geldik,” diyor. “İşte köşedeki tütüncü.”

Charles alaylı alaylı:

“Hangi köşedeki?” diye soruyor.

“Oturduğum sokağın köşesindeki,” diye yanıtlıyor Gabriel saf saf.

“Öyleyse bu tütüncü o tütüncü değil,” diyor Charles.

“Nasıl,” diyor Gabriel, “şimdi de bu tütüncü o tütüncü değil mi diyeceksin?”

“Yetti artık!” diye atılıyor Zazie, “gene başlamayın.”

“Hayır, o değil,” diyor Charles Gabriel’e.

Tütüncünün önünden geçiyorlar.

“Doğru valla,” diyor Gabriel, “bu tütüncüye hiç girmedim.”

“Söyler misin, dayıbey, böyle mahsus mu zırvalıyorsun, yoksa bilmeden mi?” diye soruyor Zazie.

“Seni eğlendirmek için, yavrum,” diye yanıtlıyor Gabriel.

“Aldırma,” diyor Charles Zazie’ye, “mahsus yapmıyor.”

“Ben buna salaklık derim,” diyor Zazie.

“Gerçeği sorarsan, kimi zaman mahsus yapıyor, kimi zaman mahsus yapmıyor,” diyor Charles.

“Gerçekmiş!” diye haykırıyor Gabriel (el, kol), “sanki gerçeğin ne olduğunu biliyormuşun gibi. Sanki dünyada gerçeğin ne olduğunu bilen biri varmış gibi. Palavra bütün bunlar (el, kol): Panthéon, Invalides, Reuilly kışlası, köşedeki tütüncü, hepsi. Evet, hepsi palavra.”

Sonra da bunalmış gibi ekliyor:

“Berbat ki berbat!”

“Durup bir tek atalım ister misin?” diye soruyor Charles.

“Fena fikir değil.”

“La Cave’da mı?”

Zazie kıpır kıpır kıpırdıyor birden:

“Saint-Germain-des-Prés’de mi?” diye soruyor.

“Yok, kızım, yok,” diyor Gabriel, “ne sanıyorsun ki sen? Ordan daha modası geçmiş bir yer yok.”*

* Saint-Germain-des-Prés varoluşçuluğun moda semtiydi. “Yok, kızım, yok, ne sanıyorsun ki sen?” derken, Queneau’nun “Si tu t’imagines” adlı ünlü şarkısına göndermede bulunuyor. (Çev.)

“Benim geri kaldığımı çıtlatmak istiyorsan, hemen söyleyeyim,” diyor Zazie, “sen de moruk cacığın tekisin.”

“Duydun mu?” diyor Gabriel.

“Ne yaparsın, yeni kuşak işte,” diyor Charles.

“Yeni kuşak senin ağzına...” diye başlıyor Zazie.

“Tamam, tamam, anladık,” diyor Gabriel. “Köşedeki tütüncüye gitsek mi?”*

“Yani gerçek köşedeki,” diyor Charles.

“Evet,” diyor Gabriel. “Sonra da bizimle akşam yemeğine katılırsın.”

“Öyle konuşmamış mıydık?”

“Evet.”

“Öyleyse?”

“Öyleyse, doğruluyorum.”

“Doğrulayacak bir şey yok, nasıl olsa konuşmuştuk.”

“Öyleyse unutmuştundur diye anımsatıyorum diyelim.”

“Unutmamıştım.”

“Öyleyse bizimle yemeğe kalıyorsun.”

“Yeti be,” dedi Zazie, “şu teki atıyor muyuz, atmıyor muyuz?”

Gabriel beceri ve çeviklikle çıkıyor taksiden. Hep birlikte kaldırımında bir masanın çevresinde toplanıyorlar. Umursamazca garson kız geliyor. Zazie hemen isteğini belirtiyor:

“Bana bir kakokalo,” diyor.

“Ondan yok,” diyorlar.

“Buyur bakalım!” diye haykırıyor Zazie.

Tepesi atmış durumda.

“Bana bir beaujolais,” diyor Charles.

“Bana da bir süt-grenadin,” diyor Gabriel. “Peki, sen ne içiyorsun?” diye soruyor Zazie’ye.

“Söyledim: kakokalo.”

“Yok dedi ya.”

* Paris’te, sigara, pul, vb. satılan yerler (tabac) aynı zamanda kahvedir. (Ç`ev.)

“Ben kakokalo istiyorum.”

Gabriel sonsuz bir sabırla:

“Ne kadar istersen iste,” diyor, “yokmuş, görüyorsun.”

“Niye yok?” diye soruyor Zazie garson kıza.

“İşte” (el, kol.)

“Limonatalı bir biraya ne dersin, Zazie?” diye öneriyor Gabri-el.

“Ben kakokalo istiyorum, başka bir şey istemiyorum.”

Herkes düşünceye dalıyor. Garson kız kalçasını kaşıyor.

“Yanda var,” diyor sonunda. “İtalyan’da.”

“Peki, bizim beaujolais geliyor mu?” diyor Charles.

Getirecekler. Gabriel kalkıyor, yoruma girmeden. Çabucak çı-kıp hemen sonra da ağzından iki kamış çıkan bir şişeyle dönüyor. Zazie’nin önüne koyuyor bunu.

“Al, ufaklık,” diyor cömert bir sesle.

Zazie tek sözcük söylemeden şişeyi eline alıp kamışla oynama-yaya başlıyor.

“Bak gördün mü?” diyor Gabriel arkadaşına, “hiç de zor bir şey değilmiş. Çocukları anlamasını bileceksin.”

II

“Burası,” dedi Gabriel.

Zazie evi gözden geçirdi. İzlenimlerini belirtmedi.

“Ee, ne diyorsun?” diye sordu Gabriel. “İyi mi?”

Zazie kanısını saklı tuttuğunu göstermek istercesine elini salladı.

“Ben gidip bir Turandot’ya bakayım,” dedi Charles, “ona bir diyeceğim vardı.”

“Anlaşıldı,” dedi Gabriel.

“Anlaşılacak ne var ki?” diye sordu Zazie.

Charles kaldırımdan La Cave lokantasına giden beş basamağı inip kapıyı itti, işgalden beri tahta tezgâha kadar ilerledi.

“Merhaba, müsyü Charles,” dedi Kısayak Mado, bir müşteriye hizmet etmekteydi.

Charles yüzüne bakmadan:

“Merhaba, Mado,” diye yanıtladı.

“O mu?” diye sordu Turandot.

“Ta kendisi,” diye yanıtladı Charles.

“Sandığımdan daha büyükmüş.”

“Ee sonra?”

“Hoşuma gitmedi. Gaby’ye söylemiştim, evde olay istemiyorum.”

“Bir beaujolais versene bana.”

Turandot düşünceli bir havayla şarabı verdi. Charles şarabını yuvarladı, elinin tersiyle bıyığını sildi, sonra dalgın dalgın dışarıya baktı. Bunu yapmak için kafayı kaldırmak gerekirdi, gene de ayaklardan, topuklardan, pantolon paçalarından başka bir şey gö-

rünmezdi pek, bazı bazı, şans yardım ederse, tümüyle bir köpek, bir bücür köpek görünürdü. Vasistasın yanına asılmış bir kafeste hüzünlü bir papağan pineklemekteydi. Turandot Charles'in kadehini doldurdu, bir fırtlık da kendine koydu. Kısayak Mado gelip tezgâhın ardına, patronun yanına yerleşti, arkasından da sessizliği bozdu.

"Müsyü Charles, siz bir melankoliksınız," dedi.

"Melankolik götüm," diye yanıtladı Charles.

"Allah Allah," diye atıldı Kısayak Mado, "bugün hiç de terbiyeli değilsiniz."

"Hoşuma gidiyor," dedi Charles acıklı bir havayla. "Yavşak böyle konuşuyor işte."

"Anlamıyorum," dedi Turandot, hiç de rahat görünmüyordu.

"Çok basit," dedi Charles. "Bu kız ağzından çıkan her sözcüğün sonuna götümü eklemeyi edemiyor."

"Sözüne elini kolunu da katıyor mu?" diye sordu Turandot.

Charles ciddi ciddi:

"Daha başlamadı, ama bunun da sırası gelecek," diye yanıtladı.

"Yok hayır," diye inledi Turandot, "yok hayır."

Başını iki elinin arasına aldı, koparmak istemiş gibi gereksiz bir öykünüde bulundu. Sonra şöyle sürdürdü söylemini:

"Berbat ki berbat, böyle boktan sözler eden bir ufak şıfırtı istemem evimde. Şimdiden görür gibiyim, tüm mahallenin ahlakını bozacak bu kız. Sekiz güne varmadan..."

"Yalnız iki üç gün kalıyor," dedi Charles.

"Bu kadarı bile fazla!" diye bağırdı Turandot. "İki üç günde, lokantamı onurlandıran tüm bunakların uçkuruna el atacak kadar zamanı bulur. Olay istemiyorum, anlıyor musun, olay istemiyorum."

Bir tırnağını galalayan papağan gözlerini aşağıya çevirdi, tuvaletine ara verip konuşmaya girdi.

"Konuş ha konuş," diyor Laverdure, "başka bir şey bildiğin yok."

“Haklı,” diyor Charles. “Ne olursa olsun, öykülerini hep ben dinleyecek değilim herhalde.”

Gabriel sevecenlikle:

“Vız gelir tırıs gider onun dedikleri,” diyor, “ama sen de ufaklığın kaba sözlerini neden anlatırsın herife, anlamıyorum.”

“Ben harbi adamım,” diyor Charles. “Hem sonra yeğenin korkunç terbiyesiz olduğunu saklayamazsın. Söylesene, çocukken sen de böyle mi konuşturdun?”

“Hayır,” diyor Gabriel, “ama ben kız değildim ki.”

Marceline çorba kasesini getiriyor:

“Sofraya,” diyor tatlı tatlı. “Zazie, sofraya,” diye sesleniyor tatlı tatlı.

Tabaklara kepçeyle çorba boşaltıyor tatlı tatlı.

“Vay! vay!” diyor Gabriel hoşnutlukla, “et suyu varmış.”

“Hiçbir şeyi abartmayalım,” diyor Marceline.

Zazie de sonunda gelip aralarına katılıyor. Gözleri boş, öfkeyle acıktığını saptayarak oturuyor.

Etsuyundan sonra, Savoie usulü patatesle kara domuz sucuğu vardı, sonra karaciğer ezmesi (Gabriel meyhaneden getirmişti, kendini alamıyordu bundan, sağında da, solunda da ciğer ezmesi vardı), sonra en şekerlisinden bir ara yemek, sonra fincan fincan dağıtılan kahve, kahve çünkü Charles da, Gabriel de gece çalışıyorlardı. Charles beklenen kirşli bir grenadin sürprizinden hemen sonra gitti, Gabriel’in işi on birden önce başlamıyordu. Ayaklarını masanın altına, hatta daha ötesine uzattı, iskemlesinde kaskatı oturan Zazie’ye gülümsedi.

“Ee, ufaklık,” dedi şöyle bir, “n’aber, yatıyor muyuz?”

“Kaç kişi yatıyormuşuz?” diye sordu Zazie.

Gabriel tuzağa düşüverdi:

“Elbette, sen yatıyorsun,” dedi. “Orada kaçta yataydın?”

“Yanılmıyorsam, orası başka, burası başka.”

“Evet,” dedi Gabriel anlayışla.

“İyi ya beni buraya bıraktılarsa, oradaki gibi olsun diye bırakmadılar. Değil mi öyle?”

“Evet.”

“Laf olsun diye mi evet diyorsun, yoksa gerçekten öyle mi düşünüyorsun?”

Gabriel Marceline’e döndü, Marceline gülümsüyordu.

“Bu yaşta bir yavşak toriği nasıl işletiyor, görüyor musun?” dedi Gabriel. “Bunları okula yollamaya ne gerek var diyor insan.”

“Ben altmış beş yaşına kadar okula gitmek istiyorum,” dedi Zazie.

“Altmış beş yaşına kadar mı?” dedi Gabriel, azıcık şaşırmıştı.

“Evet,” dedi Zazie, “örtmen olmak istiyorum.”

“Kötü meslek değil,” dedi Marceline tatlı tatlı. “Emekliliği var.”

Bunu kendiliğinden ekledi, çünkü Fransız dilini iyi bilirdi.

“Emeklilik götüm,” dedi Zazie. “Ben emeklilik için örtmen olmak istemiyorum.”

“Hayır elbette,” dedi Gabriel, “biz de öyle sanıyoruz.”

“Öyleyse niçin?” diye sordu Zazie.

“Bunu sen açıklayacaksın bize.”

“Kendi başına bulamaz mısınız?”

“Bugünün gençliği de pek uyanık doğrusu,” dedi Gabriel Marceline’e.

Zazie’ye de:

“Söyle bakalım, niçin örtmen olmak istiyormuşun?” diye sordu.

“Veletlerin canına okumak için,” diye yanıtladı Zazie. “On yıl sonra, yirmi yıl sonra, elli yıl sonra, yüz yıl sonra, bin yıl sonra, hep anası bellenecek veletler olacak.”

“Ee,” dedi Gabriel.

“Analarını ağlatacağım onların. Yerleri yalatacağım. Kara tahtanın süngerini yedireceğim onlara. Kızlarına pergeller sokacağım. Çizmelerimle kızlarını tekmeleyeceğim. Çizme giyeceğim çünkü. Kışın. Nah böyle kocaman (el kol). Kızlarının etlerini delik deşik etmek için kocaman mahmuzlar olacak çizmelerimde.”

Gabriel sakın sakın:

“Gazetelere bakılırsa, çağdaş eğitim hiç de bu yönde gitmiyor, biliyorsun?” dedi. “Hatta tam tersi. Tatlılığa, anlayışa, kibarlığa doğru gidiliyor. Değil mi, Marceline, gazetede böyle demiyorlar mı?”

Marceline tatlı tatlı:

“Evet,” diye yanıtladı. “Peki, Zazie, okulda sert mi davrandılar sana?”

“Hele bir denesinler de görsünler.”

“Ayrıca, yirmi yıla kadar örtmen mörtmen kalmayacak: sine-
ma, televizyon, elektronik, böyle dalgalar alacak yerlerini. Bunu
da geçen gün gazete yazıyordu. Değil mi, Marceline?”

Marceline tatlı tatlı:

“Evet,” diye yanıtladı.

Zazie bir an bu geleceği gözlerinin önüne getirdi.

“Öyleyse ben de astronot olurum,” dedi.

“Bak bu güzel,” diye onayladı Gabriel. “Güzel, insan çağına
uymalı.”

“Evet,” diye sürdürdü Zazie, “astronot olup Marslı’ların canına
okuyacağım.”

Gabriel coşarak kalçalarını dövdü:

“Parlak fikirleri var bu kızın,” dedi.

Bayılmıştı.

“Ama yatması gerekir,” dedi Marceline tatlı tatlı. “Yorgun de-
ğil misin?”

Zazie esneyerek:

“Hayır,” dedi.

Marceline Gabriel’e döndü:

“Bu çocukcağыз yorgun,” dedi tatlı tatlı, “yatması gerekir.”

“Haklısın,” dedi Gabriel, buyurucu, olabilirse yanıtsız bir tüm-
ce kotarmaya girişti.

Onun tümcesini biçimlendirmesine zaman kalmadan, Zazie
televizyonları olup olmadığını soruyordu.

“Yok,” dedi Gabriel, sonra da inançsızca: “Sinemaskopu yeğ
tutarım,” diye ekledi.

“Öyleyse bana bir sinemaskop çekebilirsin.”

“Geç oldu,” dedi Gabriel. “Hem sonra zamanım da yok, on birde işe başlıyorum.”

“Sensiz de gideriz,” dedi Zazie. “Yengemle ben, ikimiz yalnız gideriz.”

Gabriel ağır ağır, yabanıl bir havayla:

“Bak, bu hiç hoşuma gitmez,” dedi.

Gözlerini dosdoğru Zazie’nin gözlerine dikti ve sertçe:

“Marceline hiçbir zaman bensiz çıkmaz,” diye ekledi.

Sonra da sürdürdü:

“Neden dersen, açıklayacak değilim, ufaklık, çok uzun sürer.”

Zazie gözlerini başka yana çevirdi ve esnedi.

“Yorgunum, gidip yatacağım,” dedi.

Kalktı. Gabriel yanağını uzattı. O da öptü.

Marceline onunla odasına gidiyor, Gabriel de gidip adının baş harflerini taşıyan, domuz derisinden güzel bir çanta alıp geliyor. Yerleşiyor, kendine koca bir bardak grenadin doldurup suyla biraz hafifletiyor, sonra ellerini yapmaya başlıyor; buna bayılırdı, çok iyi becerir ve kendini tüm manükürcülere yeğ tutardı. Açık saçık bir şarkı mırıldanmaya başladı, sonra, üç kuyumcunun marifetleri bitince, ufaklığı uyandırmayayım diye hafif hafif, ateşlerin söndürülmesi, bayrağa selam, dalyarak onbaşı gibi birkaç eski zaman havası çaldı ıslıkla.

Marceline geri dönüyor.

“Uyuması uzun sürmedi,” diyor tatlı tatlı.

Oturup kendine bir bardak kirş dolduruyor.

Gabriel yansız bir sesle:

“Küçük bir melek,” diye yorumluyor.

Bitirdiği tırnağa, serçe parmağının tırnağına, hayran hayran bakıyor, sonra yüzük parmağıninkine geçiyor.

Marceline usulca:

“Bütün gün ne yapacağız onunla?” diye soruyor.

“Pek bir sorun değil,” diyor Gabriel. “Bir kez, onu Eiffel kulesine çıkaracağım. Yarın öğleden sonra.”

“Ya ögleden önce?” diye soruyor Marceline tatlı tatlı.

Gabriel sararıyor.

“Aman,” diyor, “aman, beni uyandırmayın.”

“Görüyorsun,” diyor Marceline tatlı tatlı. “Bir sorun.”

Gabriel gittikçe daha bunalımlı havalara girdi.

“Ufaklıklar sabah erken kalkar. Uyumama... toparlanmama engel olacak... Bilirsin beni. Gücümü toplamam gerekir. On saat uykum her şeyin başında gelir. Sağlığım için.”

Marceline’e bakıyor.

“Bunu düşünmemiş miydin?”

Marceline gözlerini önüne diyor.

“Görevini yapmana engel olmak istemedim,” diyor tatlı tatlı.

“Teşekkür ederim,” diyor Gabriel ciddi bir havayla. “Ama sabah sesini duymamak için ne yapabiliriz acaba?”

Düşünmeye başlıyorlar.

“En azından öğleye kadar, daha da iyisi dörde kadar uyuması için bir uyutucu verebiliriz ona. Çok etkili fitiller varmış.”

Turandot kapının arkasından bu kapının tahtasına “Tak tak tak” ettiriyor.

“Girin,” diyor Gabriel.

Turandot Laverdure eşliğinde içeriye giriyor. Daha kimse buyur demeden oturup kafesi masanın üstüne koyuyor. Laverdure grenadin şişesine unutulmaz bir istekle bakıyor. Marceline sulağına döküyor biraz. Turandot ikramı geri çeviriyor (el, kol). Gabriel orta parmağı bitirmiş, işaret parmağına geçiyor. Ama kimse- nin ağzından tek sözcük çıkmadı daha.

Laverdure grenadini gövdeye indiriverdi. Tüneğine sürerek gagasını temizliyor, sonra şöylece söz alıyor:

“Konuş ha konuş, başka bir şey bildiğin yok.”

“Konuş götüm,” diye yanıtlıyor Turandot öfkeyle.

Gabriel işini bırakıyor, kötü kötü konuşa bakıyor:

“Ne, ne, ne, hele bir daha şöyle şu dediğini,” diyor.

“Dedim ki,” diyor Turandot, “dedim ki: konuş götüm dedim.”

“Peki, neyi anlatmak istiyorsun, sorabilir miyim?”

“Ufaklığın burada olması hoşuma gitmiyor, onu anlatmak istiyorum.”

“Hoşuna gitmiş, gitmemiş, vız gelir tırıs gider bana. Annadın mı?”

“Dur bakalım. Ben sana burayı çocuksuz kiraladım, ama şimdi benim iznim olmadan eve çocuk getirdin.”

“Senin iznin neremden aşağı, biliyor musun?”

“Biliyorum, biliyorum, sen de yeğenin gibi konuşarak onurumu kırıyorsun.”

“Bu kadar da mankafalık olamaz, “mankafa” ne demektir, bilir misin, dalyarak?”

“Tamam,” diyor Turandot, “tamam, başladı işte.”

“Konuş ha konuş,” diyor Laverdure, “başka bir şey bildiğin yok.”

Gabriel açıkça tehdit dolu bir havayla:

“Ne başlamış?” diye soruyor.

“İğrenç iğrenç konuşmaya başlıyorsun.”

“Bu herif kafamı bozmaya başlıyor,” diyor Gabriel Marceline’e.

“Sinirlenme,” diyor Marceline tatlı tatlı.

Turandot yürekler acısı titremelerle:

“Evimde bir ufak şıllık istemiyorum,” diyor.

“Sıçarım senin gagana,” diye uluyor Gabriel. “Sıçarım senin gagana, annadın mı?”

Bir yumruk indiriyor masaya, o da alışılmış yerinden yarılive-riyor. Kafes halıyı boyluyor, onun arkasından da grenadin şişesi, kirş şişesi, ufak bardaklar, manükür takımı. Laverdure kabaca yakınıyor, şurup çantanın üstüne akıyor, Gabriel umutsuzca bir çığlık koparıyor, kirlenen çantayı kapmak için balıklama atlıyor. Bunu yaparken de iskemleyi deviriyor. Bir kapı açılıyor.

“Bu ne bu be, uyku da uyuyamayacak mıyız?”

Zazie pijamalı. Esniyor, sonra düşmanca Laverdure’e bakıyor.

“Konuş ha konuş,” diyor Laverdure, “başka bir şey bildiğin yok.”

Zazie biraz şaşalamış, hayvana boşverip Turandot'ya bakıyor, onun hakkında bir soru yöneltiyor dayısına:

“Kim bu herif?”

Gabriel masa örtüsünün bir ucuyla çantayı siliyordu.

“Tüh,” diye mırıldanıyor, “boku yemiş.”

“Ben sana başka bir çanta alırım,” diyor Marceline tatlı tatlı.

“Çok incessin,” diyor Gabriel, “ama, bu durumda, domuz derisi olmamasını yeğ tutarım.”

“Neyi yeğlersin? Dana derisini mi?”

Gabriel suratını buruşturdu.

“Köpek balığı derisine ne dersin?”

Surat.

“Rus derisine?”

Surat.

“Ya timsah derisine?”

“Pahalı olur.”

“Ama hem sağlam, hem şıktır.”

“Doğru, ben kendim gidip alırım.”

Gabriel, ağzı kulaklarında, Zazie'ye döndü:

“Görüyorsun, yengen inceliğin ta kendisidir,” dedi.

“Şu herifin kim olduğunu hâlâ söylemedin bana.”

“Mal sahibi,” diye yanıtladı Gabriel, “olağandışı bir mal sahibi, bir arkadaş, aşağıdaki meyhanenin patronu.”

“La Cave'ın mı?”

“Evet,” dedi Turandot.

“Dans da edilir mi sizin bu kavda?”

“Hayır, edilmez,” dedi Turandot.

“Öyleyse kötü,” dedi Zazie.

“Sen onun için üzülme,” dedi Gabriel, “iyi kazanır yaşamını.”

“Ama Senjermendepre'de ne kazanıyorlar, kim bilir, bütün gazeteler burdan sözediyor,” dedi Zazie.

Turandot yükseklerden bir havayla:

“İşlerimle ilgilenmen büyük incelik,” dedi.

Zazie de:

“İncelik götüm,” diye bastırdı.

Turandot bir utku miyavlaması kopardı:

“Gördün mü?” dedi Gabriel’e, “bir daha tersini savunamazsın artık, götümünü duydum.”

“Böyle pis şeyler söylemesene,” dedi Gabriel.

“Ben söylemedim ki, o söyledi,” dedi Turandot.

“Laf taşıyor,” dedi Zazie. “Aşağılık bir şey.”

“Neyse, yetti,” dedi Gabriel. “Benim artık gitmem gerek.”

“Gece bekçiliği pek keyifli olmasa gerek,” dedi Zazie.

“Hiçbir meslek pek eğlenceli değildir,” dedi Gabriel. “Sen git yat.”

Turandot kafesi alıyor:

“Gene konuşuruz,” diyor.

İnce bir havayla da ekliyor:

“Konuşuruz götüm.”

“Amma salak,” diyor Marceline tatlı tatlı.

“Daha iyisi olamaz,” diyor Gabriel.

“Her neyse, iyi geceler,” diyor Turandot, hep sevimli, “güzel bir gece geçirdim, zamanımı boşa harcamadım.”

“Konuş ha konuş,” diyor Laverdure, “başka bir şey bildiğin yok.”

Zazie hayvana bakarak:

“Çok cici,” diyor.

“Sen git yat,” diyor Gabriel.

Zazie bir kapıdan çıkıyor, gece konukları bir başka kapıdan.

Gabriel de çıkmak için ortalığın yatışmasını bekliyor. Uyumlu bir kiracı olarak, sessizce iniyor merdivenden.

Ama Marceline bir komodinin üstünde bir nesne gördü, alıyor, gidip kapıyı açıyor, eğilip usulca bağılıyor merdivenin başından:

“Gabriel, Gabriel.”

“Efendim? Ne var?”

“Rujunu unutmuşun.”

III

Marceline odanın bir köşesine bir tür tuvalet yerleştirmiş, bir masa, bir küvet, bir ibrik koymuştu, tıpkı uzak bir köydeymişler gibi. Böylece Zazie yabancılık çekmeyecekti. Ama Zazie yabancılık çekiyordu. Döşemeye vidalanmış oturak kullanır, bunu kullandığı için de tuvalet sanatının nice harikalarını bilirdi. Bu ilkel-lik midesini bulandırmıştı, şöyle biraz ıslattı kendini, azıcık su değdirdi, sonra tarağını bir kez, yalnız bir kez saçlarından geçirdi.

Avluya baktı: hiçbir şey olduğu yoktu. Dairede de öyle, bir şeycikler olmuyor gibiydi. Kulağını kapıya verdi, hiçbir ses duymadı. Sessizce odasından çıktı. Salonsalomoncuk loş ve dilsizdi. Sıra çekiminde yapıldığı gibi, bir ayağını tam ötekinin önüne basarak, duvarı ve nesneleri yoklayarak (gözlerini kapadın mı daha da eğlenceli olur) yürüyüp öteki kapıya dek geldi, büyük önlemlerle açtı bu kapıyı. Bu öteki oda da loş ve dilsizdi, biri sakın sakın uyuyordu. Zazie geri kapattı kapıyı, geri geri yürümeye başladı (her zaman eğlencelidir böylesi), çok, çok uzun bir zaman sonra, bir üçüncü ve başka kapıya ulaştı, bunu da bir önceki gibi büyük önlemlerle açtı. Kırmızı ve mavi vitraylarla süslü bir pencerenin zar zor aydınlattığı girişte buldu kendini. Zazie bir kapı daha açtı ve gezisinin ereğini buluverdi: vese.

Vese İngiliz usulü olduğundan, Zazie en azından bir çeyrek saat geçirmek üzere uygarlığa yerleşiyor. Yalnızca yararlı değil, eğlenceli de buluyor burayı. Temiz mi temiz, pırıl pırıl boyalı. İpek kâğıt parmaklar arasında keyifle buruşuyor. Günün bu saatinde, bir güneş çizgisi bile var: vasistastan ıslıklı bir buğu inmekte. Zazie uzun uzun düşünüyor, sifonu çekse mi, çekmese mi? Hiç kuş-

kusuz ortalığı karıştırarak. Duralıyor, kararını veriyor, çekiyor, su boşanıveriyor. Zazie bekliyor, ama hiçbir şey kımıldamış gibi görünmüyor, ormanda uyuyan güzelin evi burası. Zazie kendi kendine söz konusu masalı anlatmak için yeniden oturuyor, anlatırken ünlü oyuncuların yakın planlarını sokuyor araya. Öyküde biraz yolunu şaşıyor, ama sonunda yargı yeteneğini yeniden bularak, peri masallarının gerçekten çok cacık olduklarını kesinliyor, sonra çıkmaya karar veriyor.

Gene girişe dönünce, bir başka kapı daha görüyor, herhalde merdiven başına açılrsa gerek. Zazie aldatıcı bir önlemle kilidin ağzında bırakılmış anahtarı çeviriyor, tamam, düşündüğü gibiymiş, Zazie merdiven başında işte. Kapıyı usulca kapatıyor arkasından sonra usulca aşağıya iniyor. Birinci katta, azıcık duruyor: hiçbir şeyin kımıldadığı yok. İşte giriş katında; işte koridor, sokak kapısı açık, bir ışık dörtgeni, işte. Zazie çıktı, dışarıda.

Sakin bir sokak. Otomobiller öylesine seyrek geçiyor ki yolda kaydırak oynanabilir. Aşılımış birkaç dükkân var, taşra görünüşlü. İnsanlar mantıklı bir yürüyüşle gidip geliyorlar. Bir yandan bir yana geçerken, aşırı önlemciliğe uygarlığı da katarak önce sola, sonra sağa bakıyorlar. Zazie tümden düş kırıklığına uğramış değil, Paris'te bulunduğunu, Paris'in büyük bir köy olduğunu ve tüm Paris'in bu sokağa benzemediğini biliyor. Ne var ki, bunu anlamak ve iyice kesinliğe varmak için, daha uzağa gitmek gerek. O da, çok rahat havalarında, bunu yapmaya başlıyor.

Ama birden Turandot meyhanesinden çıkıyor, basamakların aşağısından bağırıyor:

“Hey, ufaklık, nereye gidiyorsun böyle?”

Zazie yanıt vermiyor, adımlarını açmakla yetiniyor.

Turandot merdiveninin basamaklarından çıkıyor:

“Hey ufaklık,” diye bastırıyor ve bağırmasını sürdürüyor.

Zazie hemen jimnastik adımına geçiyor. Kestirmeden bir dönemeci geçiyor. Açıkça belli, öteki sokak daha canlı. Zazie şimdi bayağı koşuyor. Hiç kimsenin ona bakmaya zamanı da, böyle bir kaygısı da yok. Turandot da koşturuyor. Hatta dalıyor. Yakalıyor

Zazie'yi, kolundan tutuyor ve tek sözcük söylemeden, güçlü bileğiyle geri döndürüyor onu. Zazie durulamıyor. Bağırmaya başlıyor:

“İmdat! İmdat!”

Bu haykırış sokaktaki ev hanımlarının ve yurttaşların dikkatini çekmekten geri kalmıyor. Kişisel uğraşlarını ya da uğraşsızlıklarını bırakarak bu olaya ilgileniyorlar.

Oldukça doyurucu olan bu ilk sonuçtan sonra, Zazie fazlasını da yapıyor:

“Bu müsyüyle gitmek istemiyorum, tanımıyorum bu müsyüyü, bu müsyüyle gitmek istemiyorum.”

Falan filan.

Turandot savının soyluluğundan kuşku duymuyor, boşveriyor bu cırlamalara. Ama ciddi mi ciddi bir ahlakçılar halkasının ortasında bulunduğunu görünce yanıldığını çabuk anlıyor.

Bu seçkin kitle önünde, Zazie özel, kesin ve ayrıntılı suçlamaları giriyor.

“Bu müsyü,” diyor şöyle bir, “bu müsyü ayıp şiler söyledi bana.”

Bir hanımın ağzı sulanmış:

“Ne söyledi?” diye soruyor.

Turandot:

“Yok, madam, yok!” diye atılıyor. “Bu küçük kız evinden kaçtı. Onu büyüklerine götürüyordum.”

Kitle şimdiden sağlamca demirlemiş bir kuşkuculukla dalgasını geçiyor.

Hanım ille de öğrenecek; Zazie'ye doğru eğiliyor.

“Hadi, yavrum, korkma, ne dedi bu pis müsyü, söyle bana.”

“Çok pis şiler,” diye mırıldanıyor Zazie.

“Senden bişiler yapmanı mı istedi?”

“Öyle, madam.”

Zazie kadının kulağına alçak sesle birkaç ayrıntı fısıldıyor. Kadın doğrulup Turandot'nun suratına tükürüyor. Ek ödül olarak da:

“Alçak herif!” diye bağırıyor.

Sonra suratının ortası budur deyip öncekinin üstüne bir kez daha tükürüyor.

Adamın teki:

“Çocuktan ne istemiş?” diye soruyor.

Kadın zazisel ayrıntıları adamını kulağına aktarıyor.

“Ya!” diyor adam, “bunu hiç düşünmemiştim.”

Sonra öylece, daha çok düşünceli bir biçimde:

“Hayır, hiçbir zaman,” diye yineliyor.

Bir başka yurттаşa dönüyor:

“Yok yav, bakın ne demiş... (ayrıntılar). İnanılır gibi değil.”

“Valla, dört dörtlük alçaklar var memlekette,” diyor öteki yurттаş.

Bu arada, ayrıntılar kalabalıkta yayılıyor. Bir kadın:

“Annayamadım,” diyor.

Bir adam açıklıyor ona. Cebinden bir kâğıt parçası çıkarıp tükenmez kalemle bir resim çiziyor.

Kadın düşlere dalmış gibi.

“Demek böyle,” diyor.

Sonra da ekliyor:

“Kullanışlı mı?”

Tükenmezden sözediyor.

İki meraklı tartışıyor:

“Valla,” diyor biri, “bana anlattıklarına göre... (ayrıntılar.)”

“Pek şaşmadım doğrusu,” diye yanıtlıyor öteki, “bana dediler ki... (ayrıntılar).”

Bir kadın meraka kapılıp dükkânından dışarı çıkmış, birtakım gizlerini döküyor:

“Allah sizi inandırсын, bir gün, baktım, kocam nerden kafaya taktıysa... (ayrıntılar). Nerden çıkarmıştı bu işi, bileniniz varsa söylesin.”

“Belki de kötü bir kitap okumuştun,” diyor biri.

“Belki de. Ne olursa olsun, ben, karşınızda gördüğünüz bu kadını, kocama dedim ki: İstedüğün ne senin? (Ayrıntılar). Avcunu yala! dedim. Araplara git canın istiyorsa, ama böyle pis şeylerle ka-

famı bozma. Bana şey ettirmek isteyen... (ayrıntılar) kocama bunları söyledim işte.”

Dört bir yandan hak veriyorlar kadına.

Turandot dinlemedi. Kuruntuya kapılmıyor. Zazie'nin suçlamalarının yarattığı teknik ilgiden yararlanarak usulca sıvıştı. Duvarı sıyrarak sokağın köşesini aşip çabucak meyhanesine geliyor, işgalden beri tahta tezgâhının arkasına geçip koca bir kadeh beaujolais dolduruyor kendine, bir dikişte yuvarlıyor, bir daha dikeyor. Mendil diye kullandığı nesneyle alnını siliyor.

Kısayak Mado patates ayıklıyordu:

“Ne oldu?” diye soruyor.

“Hiç sorma. Ömrümde hiç böyle paniklememiştim. Beni zam-pik sandı inekler. Kalsaydım, parçalayacaklardı.”

“Herkes çomarlık etmek ne demek, öğrenmiş olursunuz,” diyor Kısayak Mado.

Turandot yanıt vermiyor. Az önce yaşadığı ve kendisini tarihe olmasa da günlük polis olaylarına geçirmesine ramak kalmış olan olayı kendi kişisel haberlerinde yeniden görmek için kafatasının altındaki küçük televizyonu çalıştırıyor. Nasıl bir yazgıdan kurtulduğunu düşünerek titriyor. Yeniden terler akıyor yüzünden.

“Amanallah, amanallah,” diye kekeliyor.

“Konuş ha konuş,” diyor Laverdure, “başka bir şey bildiğin yok.”

Turandot alnını kuruluyor, üçüncü bir beaujolais daha dolduruyor.

“Amanallah,” diye yineliyor.

Kendisini altüst eden heyecana en uygun deyim buymuş gibi geliyor ona.

“Uzatacak ne var bunda,” diyor Kısayak Mado, “ölmediniz ya.”

“Seni de görmek isterdim o durumda.”

“Seni de görmek isterdim demenin hiç anlamı yok. Siz başka, ben başka.”

“Bırak tartışmayı, havam yok.”

“Peki, ötekileri uyarmak gerekmez mi diyorsunuz?”

Doğru, tü Allah kahretsin, bunu düşünmemişti. Hâlâ dolu üçüncü kadehini bırakıp fırlıyor.

Marceline, elinde bir örgü:

“Vay,” diyor tatlı tatlı.

Turandot, soluk soluğa:

“Ufaklık,” diyor, “ufaklık, ufaklık tüydü.”

Marceline yanıt vermiyor, dosdoğru odaya gidiyor. Doğru. Kız gitmiş.

“Gördüm onu,” diyor Turandot, “yakalamaya çalıştım. Pırt! (El kol).”

Marceline Gabriel’in odasına giriyor, sarsıyor onu, ağır, kımıldatılması zor, uyandırılması daha da zor, uyumaya bayılır, pufluyor, dönüyor, uyudu mu uyur, böyle çekip çıkarılamaz uykudan.

“Nedir ne var?” diye bağıyor sonunda.

“Zazie kırıış kırıış,” diyor Marceline tatlı tatlı.

Gabriel ona bakıyor. Yoruma girişmiyor. Çabuk anlıyor Gabriel. Hıyar değil. Kalkıyor. Gidip Zazie’nin odasında bir tur atıyor. Olanları kendi gözüyle görmeyi sever Gabriel.

“Belki de veseye kapanmıştır,” diyor iyimserlikle.

“Yok,” diye yanıtlıyor Marceline tatlı tatlı, “Turandot tüydüğünü görmüş.”

Gabriel:

“Tam olarak ne gördün?” diye soruyor Turandot’ya.

“Tüydüğünü gördüm, ben de yakaladım, alıp sana getirmek istedim.”

“Çok güzel,” diyor Gabriel, “iyi arkadaşsın.”

“Evet, ama ufaklık milleti ayaklandırdı, bağırdı çağırdı, kendisine bir bokluklar yapmasını önerdiğimi söyledi.”

“Peki, doğru değil miydi?”

“Elbette değildi.”

“Hiç belli olmaz.”

“Tamam, hiç belli olmaz.”

“Gördün mü?”

“Bırak da anlatsın,” diyor Marceline tatlı tatlı.

“Bir de baktım, bütün millet çevremde toplanıyor, hepsi suratımı dağıtmaya hazır. Zampığın tekiyim sanıyordu hıyarlar.”

Gabriel ile Marceline kahkahayı basıyorlar.

“Ama, bir ara baktım ki bana dikkat ettikleri yok, hemen pırladım.”

“Panikledin mi?”

“Sorma. Ömrümde hiç böyle korkmamıştım. Bombarduanlarda bile.”

“Valla, ben bombarduanlarda hiç korkmadım,” diyor Gabriel. “Atanlar İngilizler olduğuna göre, bombalar bana değil, Almanlara atılıyor diye düşünüyordum, öyle ya, iki kolumu açıp da bekliyordum ben İngilizleri.”

“Zırva bir mantıkmış seninki,” diye belirtti Turandot.

“Olabilir, ama hiçbir zaman korkmadım, hatta gördüğün gibi suratıma da hiçbir şey inmedi, en kötülerinde bile. Almanlar fena korkuyorlardı, dirsek belde, sığınaklara dalıyorlardı hemen, bense eğleniyordum, dışarda kalıp şenlik fişeklerine, havaya uçan bir cepane deposuna, toz olan gara, parça parça dağılan fabrikaya, alev alev yanan kente bakıyordum, kıyak manzaraydı.”

Gabriel sonuca bağlayıp içini çekiyor:

“Hiç de fena yaşamıyorduk doğrusu.”

“Beni sorarsan, ben savaşta yaptığımınla övünecek değilim,” dedi Turandot. “Karaborsada, durmamacasına çuvallıyordum. Nasıl ediyordum, bilmem, ceza yiyip duruyordum, devlet, maliye, belediye, her şeyimi araklıyor, dükkânımı kapatıyorlardı, 44 haziranında bir köşede birkaç altınım kalmıştı topu topu, o sırada da bir bomba geldi, bir bok kalmadı. Dilenecek duruma düştüm. Bereket şu kümes miras kaldı, yoksa yanmıştım.”

“Sonuçta yakınacak bir durumun yok,” dedi Gabriel, “işin tırkırında bayağı, hem de tembel işi.”

“Denesen de bir görsek. Yorucudur bu iş, yorucu. Üstüne üstlük de sağlıksız.”

“Ya benim gibi gece çalışmak zorunda olsan ne diyecektin?”

Gündüz uyumak zorunda olsan. Pek öyle görünmez ya gündüz uyumak son derece yorucudur. Bugünkü gibi olmayacak bir saatte uyandığım zamanlar da cabası... Her sabah böyle olsun istemezdim doğrusu.”

“Bu ufaklığı kilit altına almak gerekecek,” diyor Turandot.

Gabriel düşünceli düşünceli:

“Neden kırdı kirişi, merak ediyorum,” diye mırıldanıyor.

“Gürültü etmek istemedi,” diyor Marceline tatlı tatlı, “bu yüzden, seni uyandırmamak için, gezmeye gitti.”

“Ama ben yalnız gezmesini istemiyorum,” diyor Gabriel, “so-kak günah okuludur, bunu herkes bilir.”

“Belki de gazetelerin kaçamak dedikleri şeyi yapmıştır,” diyor Turandot.

“Böylesi pek de hoş olmaz doğrusu,” diyor Gabriel, “belki de zarbolara haber vermek gerekir. O zaman millet ne der bana?”

“Onu bulmaya çalışman gerektiğini düşünmüyor musun?” diyor Marceline tatlı tatlı.

“Ben gidip yatacağım gene,” diyor Gabriel.

Yatağa doğru yöneliyor.

“Görevini ancak onu bulunca yapmış olacaksın,” diyor Turandot.

Gabriel sınıtıyor. Kırıtıyor ve Zazie’nin sesine öykünerek:

“Görev götüm,” diye kestirip atıyor.

Sonra da ekliyor:

“O tek başına da bulur yolunu.”

“Ya bir zampığın eline düşerse?” diyor Marceline tatlı tatlı.

Gabriel gülerek:

“Turandot gibi mi?” diye soruyor.

“Ben bunda bir matraklık göremiyorum,” diyor Turandot.

“Gabriel,” diyor Marceline tatlı tatlı, “onu yakalamak için ufak bir çaba harcamalıydın.”

“Git sen yakala.”

“Benim ocakta çamaşırımı kaynıyor.”

“Çamaşırınızı otomatik Amerikan dalgalarına vermelisiniz,”

diyor Turandot Marceline'e, "içiniz azalmış olur, ben böyle yapıyorum."

"Ya çamaşırını kendi eliyle yıkamaktan hoşlanıyorsa?" diyor Gabriel kurnazca. "Ne olacak o zaman? Sen ne karışıyorsun? Konuş ha konuş, başka bir şey bildiğin yok. Senin Amerikan dalgaların işte burada."

Ve kıcını dövüyor.

"Bak şu işe," diyor Turandot alaylı alaylı, "ben de seni amerikansever sanırdım."

"Amerikansevermiş!" diye atılıyor Gabriel, "anlamını bilmediğin sözcükler kullanıyorsun sen. Amerikansevermiş! sanki amerikanseverlik kirli çamaşırını aile içinde yıkamaya engelmiş gibi. Marceline'le ben yalnızca amerikansever değiliz, bundan fazla olarak ve aynı zamanda, duydun mu, mankafa, ve AYNI ZAMANDA amaşırseveriz. Tamam mı? şaşırdın mı, ha (duruş), mankafa?"

Turandot verecek yanıt bulamıyor. Somut ve güncel soruna, yıkanması o denli kolay olmayan çamaşıra dönüyor.

"Kızın ardından koşmalıydın," ğdn veriyor Gabriel'e.

"Sana olan bana da olsun diye mi? cahil chelaya kendimi linç ettirmek için mi?"

Turandot omuz silkiyor.

"Sen de öylesin," diyor horgrl bir havayla, "konuş ha konuş, başka bir şey bildiğin yok."

"Hadi," diyor Marceline tatlı tatlı Gabriel'e.

"İkiniz de kafamı tlyorsunuz," diye homurdanıyor Gabriel.

Odasına dönüyor, yöntemle giyiniyor, elini kollarını almaya zaman bulamadığı çenesinde gezdiriyor hüzünle, iini çekiyor, yeniden beliriyor.

Turandot ile Marceline, daha doğrusu Marceline'le Turandot amaşır makinelerinin üstünlüklerini ve yetersizliklerini tartışıyorlar. Gabriel Marceline'i alnından öpüyor.

"Allahaismarladık," diyor ciddilikle, "görevimi yapmaya gidiyorum."

Sertçe Turandot'nun elini sıkıyor; varlığını saran heyecan "görevimi yapmaya gidiyorum"dan başka tarihsel söz söylemesine el vermiyor, ama gözleri büyük bir yazgının beklediği kişilere özgü hüznle dumanlanıyor.

Ötekiler saygıyla toparlanıyorlar.

Çıkıyor. Çıktı.

Dışarıda yeli kokluyor. Yalnızca alışılmış kokuları, özellikle de La Cave'dan çıkan kokuları duyuyor. Sokak kuzeye ve güneye yönelmiş, hangi yöne gitmesi gerektiğini bilemiyor. Ama bir ses duralamalarının yönünü değiştiriyor. Kunduracı Gridoux dükkânından el etmekte. Gabriel yaklaşıyor.

"Kalıbımı basarım ki küçük kızı arıyorsunuz."

Gabriel hiç coşku göstermeden:

"Evet," diye homurdanıyor.

"Ben nereye gittiğini biliyorum."

Gabriel belli bir sinirlilikle:

"Her zaman her şeyi bilirsiniz," diyor.

"Bu herif," diyor içinden hafif iç sesiyle, "bu herif, ne zaman konuşacak olsak, bu herif benim kompleks aşağılığımı abartır."

"Sizi ilgilendiriyor mu?" diye soruyor Gridoux.

"Zorunlu olarak ilgilendirmiyor."

"Anlatayım mı öyleyse?"

"Şu kunduracılar çok matrak," diye yanıtlıyor Gabriel, "hiç durmadan çalışırlar, bu işi seviyorlar diyeceği gelir insanın, hiç durmadıklarını göstermek için de millet hayran kalsın diye bir vitrin içine girerler. Çorap çekiciler gibi."

"Peki siz," diyor Gridoux, "milleti hayran bırakmak için siz neyin içine giriyorsunuz?"

Gabriel başını kaşıyor.

"Hiçbir şeyin içine girmiyorum," diyor gevşekçe, "ben artı-zim. Hiç kötü bir şey yapmam. Ayrıca beni böyle lafa tutmanın hiç sırası değil şimdi, bu kız işi çok ivedi."

Gridoux sakın sakın:

"Hoşuma gidiyor da onun için konuşuyorum," diye yanıtlıyor.

Burnunu içinden kaldırıyor.

“Söyle peki, tatavacı, öğrenmek istiyor musun, istemiyor musun?” diye soruyor.

“Çok ivedi dedik ya.”

Gridoux gülümsüyor.

“Turandot başını anlatmadı mı?”

“İstedğini anlattı.”

“Ama sizi ilgilendiren daha sonra olanlar.”

“Evet,” diyor Gabriel, “sonra ne oldu?”

“Sonra mı? Başı yetmedi mi? Bir kaçamak yapıyor bu kız. Kaçamak!”

“Çok matrak,” diye mırıldandı Gabriel.

“Polise haber vermekten başka yol yok.”

Gabriel çok zayıflamış bir sesle:

“Hiç içimden gelmiyor,” dedi.

“Kendi başına dönmez.”

“Orası belli olmaz.”

Gridoux omuz silkti.

“Ne olursa olsun, bu söylediklerim umurumda bile değil.”

“Hele benim hiç umurumda değil, aslında,” dedi Gabriel.

“Sizin aslınız da mı var?”

Gabriel de omuz silkti. Bu herif bir de hakaret etmeye başlarsa. Tek sözcük söylemeden evine, yatmaya döndü.

IV

Hemşeriler ve hanımablalar olayı tartışmayı sürdürürken, Zazie tüydü. Sağdan birinci sokağa, sonra soldakine saptı, kentin kapılarından birine gelinceye dek böylece yürüdü. Dört beş katlı görkemli gökdelenler göz kamaştırıcı bir caddenin iki yanını çevreliyor, caddenin kaldırımında bitli işportacı tablaları birbirine giriyordu. Nerdeyse her yerden yoğun ve mor bir kalabalık akıyordu. Gösterinin şiddetine dev balonlar satan bir kadının haykırıışlarının ve bir sirk müziğinin arı notaları eklenmekteydi. Zazie'nin ağzı açık kalmıştı, az ötesinde, kaldırıma dikilmiş barok bir demircilik yapıtının METRO yazısıyla tamamlandığını görmesi epeyce zaman aldı. Zazie sokağın görüntülerini unuttu hemen, kendi ağzı heyecandan kurumuş durumda, metronun ağzına yaklaştı. Koruyucu parmaklığın çevresini kısa adımlarla dolaştı, en sonunda girişi buldu. Ama parmaklık kapalıydı. Üzerinden sarkan taştahtaya tebeşirle yazılmış yazıyı kolaylıkla söktü. Grev sürüyordu. Yasak uçurumdan demirsi ve suyu gitmiş bir toz kokusu yükseliyordu tatlı tatlı. Zazie çok üzüldü, ağlamaya başladı.

Bundan öyle keskin bir haz duydu ki daha bir konforlu ağlamak için gidip bir kanepeye oturdu. Ancak az bir süre sonra yanında birinin varlığını duyarak acısından uzaklaştı. Ne çıkacak diye merakla bekledi. Tiz perdeden bir erkek sesinden yayılan sözcükler çıktı, bu sözcükler şu soru tümcesini oluşturmaktaydı:

“Ne o, yavrucuğum, çok mu üzgünüz?”

Sorunun alık iki yüzlülüğü karşısında, Zazie gözyaşlarının oylumunu iki katına çıkardı. Göğsünde öyle çok hıçkırık sıkışır gibiydi ki hepsini boğmaya zaman yokmuş gibi görünüyordu.

“O kadar kötü mü?” diye sordu adam.

“Evvvet, müsyü.”

Doğrusu ya, zampığın suratını görmenin zamanıydı artık. Zazie yüzünün üstünden elini geçirip gözyaşı sellerini çamurlu izlere dönüştürerek adama doğru döndü. Gözlerine inanamadı. Kocaman kara favoriler bırakmış, bir melon şapka, koca pabuçlar giymiş, eline de bir şemsiye almıştı. Zazie, minik iç sesiyle, “Olamaz,” diyordu, “olamaz, gezintiye çıkmış bir oyuncu bu, bir eski zaman oyuncusu.” Gülmeyi unutuyordu.

Oysa sevimlice suratını kırıştırdı ve çocuğa şaşılacak ölçüde temiz bir mendil uzattı. Zazie mendili aldı, yanaklarında duran nemli kirle kirletti biraz, sonra bu sunuyu okkalı bir sümükle tamamladı.

Adam yüreklenendirici bir sesle:

“Hadi, söyle, neyin var?” diyordu. “Anan baban mı dövüyor? Bir şey yitirdin de bağıırırlar diye mi korkuyorsun?”

Birbiri ardından varsayımlara girişiyordu. Zazie iyice nemlenmiş olarak mendilini geri verdi. Öteki bu pisliği cukkasına yerleştirirken en ufak tiksinti belirtisi göstermedi. Konuşmasını sürdürüyordu:

“Her şeyi söyle bana. Korkma. Bana güvenebilirsin.”

Zazie, kekeleyerek, içinden pazarlıklılıkla:

“Niçin?” diye sordu.

Adam şaşırdı.

“Niçin mi?” dedi.

Şemsiyesiyle asfaltı kazımaya başladı.

“Evet,” dedi Zazie, “size niçin güvenecekmışim ki?”

Adam yeri kazımayı bıraktı.

“Ama ben çocukları severim,” diye yanıtladı. “Küçük kızları. Oğlanları da.”

“Pis herifin birisiniz siz.”

“Hiç de değil,” dedi adam, sesindeki ateşlilik Zazie’yi şaşırttı.

Müsyü bu üstünlüğünden yararlanarak ona bir kakokalo ısmarlama önerisinde bulundu, orada önlerine ilk gelen kahvede,

yani gün ortasında, herkesin içinde, bundan dürüst öneri mi olurdu?

Zazie, bir kakokalo devirme düşüncesi karşısında coşkusunu belli etmek istemediğinden, kaldırımın öbür yanında, iki işporta sırası arasında yol alan kalabalığa bakmaya başladı ciddilikle.

“Ne yapıyor bu millet?” diye sordu.

“Bit pazarına gidiyorlar,” dedi adam, “daha doğrusu bit pazarı onlara geliyor, burada başlıyor çünkü.”

Zazie öyle kolay kolay şaşalamaz havalarında:

“Ha, bit pazarı,” dedi, “yok pahasına rambranlar alınıp sonra Coni'lere satılarak kıyak para kazanılan yer.”

“Yalnızca rambranlar yok ki,” dedi adam, “mantar tabanlar var, lavantalar var, çiviler var, hiç giyilmemiş ceketler bile var.”

“Amerikan ihtiyaç fazlaları da var mı?”

“Elbette var. Kızarmış patates satıcıları da var. Alâsından. Daha bu sabah kızartılmış.”

“Çok kıyak. Amerikan ihtiyaç fazlaları.”

“İstenirse, midye bile var. Alâsından. Adamı zehirlemeyenin- den.”

“Blucinler de var mı bu Amekikan ihtiyaç fazlalarının arasında?”

“Olmaz olur mu! Karanlıkta çalışan pusulalar bile var.”

“Pusula umurumda değil,” dedi Zazie, “ama blucin (sessizlik).”

“Gidip bakabiliriz,” dedi adam.

“Peki sonra?” dedi Zazie. “Meteliğim yok ki alayım. Apartır- sam, o başka.”

“Gene de gidip bakalım,” dedi adam.

Zazie kakokalosunu bitirmişti. Adama baktı:

“Gelişiniz gözlerimin önüne geliyor,” dedi.

Sonra da ekledi:

“Gidiyor muyuz?”

Adam parayı ödüyor ve kalabalığa dalıyorlar. Zazie bisiklet plakası kazıyanlara, cam üfleyicilere, kravat bağlama gösterileri

yapanlara, saat öneren Araplara, her şeyi öneren Romanlar'a al-dırmadan sokulup geçiyor aralardan. Adam da arkasında, o da Zazie kadar usta. Şimdilik, Zazie onu ekmek düşüncesinde değil, ama bu işin hiç de kolay olmayacağını anlamış. Hiç kuşku yok, herif bu işin uzmanı.

Bir ihtiyaç fazlası meraklıları topluluğu önünde zınk diye durdu. Kımıldamadı artık, bir daha kımıldamadı. Herif de tam arkasında bastı frene. Satıcı hemen konuşmaya girişiyor.

“Pusulayı mı beğendiniz?” diye soruyor keyifle. “Elektrik fenerini mi? Şişirme botu mu?”

Zazie istek ve sıkıntıyla titriyor, çünkü adamın gerçekten namussuzca bir amacı olduğundan hiç de emin değil. Söylemek istediğini söylemek isteyecek üç heceli anglosakson sözcüğünü ağzından çıkarmayı göze alamıyor. Adam söylüyor sözcüğü.

“Küçüğe göre blucinleriniz var mıydı?” diye soruyor satıcıya. “Buydu istediğin, değil mi?”

“Evvvet,” diye doğruluyor Zazie.

“Blucinlerim de var, olmaz olur mu?” diyor eskici. “Eskimez blucinlerim bile var.”

“Evet, ama, siz de bilirsiniz ki, bu kız daha büyüyecek. Gelecek yıl giyemez bu dalgaları. O zaman ne yapacağız?”

“Küçük kardeşleri giyer.”

“Kardeşi yok.”

“Bir yıla kadar olur bakarsın (gülme).”

Adanı üzgün mü üzgün bir havayla:

“Bunun şakası olmaz, anneciği öldü,” diyor.

“Ya! Özür dilerim.”

Zazie zampığe bir an merakla, hatta ilgiyle bakıyor, ama ileride derinleştirilecek ayrıntılar bunlar. İçin için tepiniyor, duramıyor artık, soruyor:

“Bana uyanı var mı?”

“Elbette, küçük hanım,” diye yanıtlıyor pazarcı, kibar mı kibar.

“Peki kaç?”

Bu soruyu da gene Zazie sordu. Kendiliğinden. Çünkü tutum-

ludur, ama cimri değildir. Öteki fiyatı söylüyor. Zampik kafa sallıyor. Pek de pahalı bulmuş gibi görünmüyor. En azından Zazie davranışından bu sonucu çıkarıyor.

“Deneyebilir miyim?” diye soruyor.

Satıcı apışıp kalıyor: anlaşılan kendini Fior’da sanıyor bu kan- cık. Tüm dişlerini göstererek gülümsüyor.

“Değmez,” diyor. “Baksanıza şuna.”

Pantalonu açıp önüne tutuyor. Zazie yüzünü buruşturuyor. Denemek isterdi.

“Büyük gelmez mi?” diye soruyor.

“Baksanıza! Baldırdan aşağı zor iner, sonra bir de darlığına bakın, zor girersiniz içine, hem de, söylemek gibi olmasın, çok ince olmanıza karşın.”

Zazie’nin gırtlığı kurumuş. Blucin ha. Öylesine. Paris’e ilk çıkışında. Ne kıyak olur.

Zampik birden dalgın bir havaya giriyor. Şimdi artık çevresinde olup bitenleri düşünmüyor sanki.

Satıcı gene başlıyor.

“Pişman olmazsınız,” diye bastırıyor, “giy giy eskimez, eskitemezsin.”

Adam dalgın dalgın:

“Daha önce de söyledim, eskimez olup olmaması umurumda değil,” diye yanıtıyor.

“Ama eskimezlik de yabana atılacak bir şey değil,” diye üsteliyor satıcı.

Adam birden:

“Ha, aklıma gelmişken,” diye giriyor, “bu blucinler, yanlış anlamıyorsam, Amerikan ihtiyaç fazlalarından geliyor, değil mi öyle?”

“Natürlich,” diye yanıtıyor pazarcı.

“O zaman şurasını da açıklarsınız belki bana: acaba küçük kızlar da var mıydı bu Coni’lerin ordusunda?”

Pazarcı hiç şaşırıyor:

“Her şey vardı,” diye yanıtıyor.

Adam pek inanmış gibi görünmüyor.

Satıcı evrensel tarih yüzünden satışı kaçırmak niyetinde değil.

“Ne yaparsınız,” diyor, “savaşmak için her şeye gerek vardır.”

“Peki, bu kaç?”

Güneş gözlüğünü soruyor. Alıp takıyor.

“Bir blucin alana armağan olarak veriyoruz,” diyor pazarcı, artık satışı kafeste keklik olarak görüyor.

Zazie bundan o kadar da emin değil. İyi de hiç karar vermeyecek mi bu herif? Ne bekliyor? Ne düşünüyor? Ne istiyor? Hiç kuşkusuz pis bir herif, zararsız bir keriz değil, gerçek bir pis herif. Sakınmak gerekir, sakınmak gerekir, sakınmak gerekir. İyi de şu blucin...

En sonunda, tamam. Parayı veriyor. Mal paketleniyor ve herif paketi kolunun altına alıyor, kendi kolunun. Zazie, içinden, köpür habam köpürüyor. Bilmedi mi daha?

“Şimdi de bir şeyler atıştıralım,” diyor adam.

Önden yürüyor, kendinden emin. Zazie, gözleri pakette, arkadan geliyor. Lokantaya kadar sürüklüyor onu böyle. Oturuyorlar. Paket Zazie'nin ulaşamayacağı bir yerde bir iskemlenin üstüne konuluyor.

“Ne istersin?” diye soruyor adam. “Midye mi, kızarmış patates mi?”

“Her ikisini de,” diyor Zazie, öfkeden çıldırdığını duyuyor.

Ama herif garson kıza sakın sakın:

“Siz gene de küçüğe midye getirin,” diyor. “Bana da bir mis-ket şarabıyla iki şeker.”

Yemeği beklerken, hiçbir şey konuşmuyorlar. Herif sakın sakın sigarasını tütürüyor. Midye getirilince, Zazie hemen yumuluveriyor, salçaya dalıyor, suyuna batıp çıkıyor, her yanına bulaştırıyor. Pişmeye dayanmış olan yassısolungaçlar kabuklarının içinde bir Mérovinge azgınlığıyla zorlanıyor. Bir içini kemirmediği kalıyor. Hepsini bitirdikten sonra, kızarmış patatese de hayır demiyor. Oldu, diyor herif. Kendi karışımını sanki sıcak şartröz şarabıymış gibi ufak ufak yudumluyor. Kızarmış patatesleri getiriyorlar. Ol-

mayacak gibi sıcak. Zazie, obur mu obur, parmaklarını yakıyor, ama ağzı yanmıyor.

Hepsi bittikten sonra, limonatalı birasını bir dikişte gövdeye indiriyor, ufaktan üç kez geçiriyor, sonra kendini bitkin durumda iskemlesine bırakıyor. Üzerinden neredeyse insanyiyicisel gölgeler geçen yüzü aydınlanıyor. Hoşnutlukla kâr kârdır diye düşünüyor. Sonra artık şu herife sevimli bir şey söylesem mi diye düşünüyor. Ama ne? Büyük bir çaba sonunda şunu buluyor:

“Amma da geç boşaltıyorsunuz kadehinizi. Babam bu kadar zamanda böyle on tanesini devirirdi.”

“Çok mu içer baban?”

“İçerdi demek gerekir. Öldü.”

“Öldüğünde çok üzüldün mü?”

“Nerdee (el kol). Bütün olup bitenlerden buna fırsat mı kaldı (sessizlik).”

“Ne oldu ki?”

“Bir bira daha içerdim doğrusu, ama limonatalı bira değil, gerçek bir bira.”

Adam birayı ısmarlıyor, kendine de bir küçük kaşık istiyor. Bardağın dibinde kalan şekeri kurtarmak düşüncesinde. O bu işleme girişirken, Zazie birasının köpüğünü höpürdeltiyor, sonra da yanıtını veriyor:

“Gazete okur musunuz?”

“Bazı bazı.”

“Kocasının başını baltayla parçalayan Saint-Montron’lu terzi kadını anımsıyor musunuz? O kadın benim annemdi işte. Kocası da, söylemek bile fazla, babamdı.”

“Ya!” diyor adam.

“Anımsamıyor musunuz?”

Pek emin görünmüyor. Zazie bozuluyor.

“Pes doğrusu, o kadar eski bir şey değil ki. Annemin Paris’ten özel olarak gelen bir avukatı vardı, ünlü bir avukat, sizin benim gibi konuşmuyordu, hıyarın tekiydi yani. Gene de annemi beraat ettirdi, şöyle (el kol), yağdan kıl çeker gibi. Hatta millet bayağı al-

kışladı annemi, omuzlarına almadıkları kaldı. Tam bir şenlikti o gün. Yalnız bir şey sıkıyordu annemin canını, o da Parisli'ye, avukata yani, sucuk dayandırılammamasıydı. Çok oburdu, inek herif. Bereket versin ki, Georges icabına bakıyordu."

"Peki, Georges kimdi?"

"Domuz kasabı. Pespembe. Annemin dalgası. Baltayı da o vermişti anneme (sessizlik), odununu kessin diye (hafif bir gülüş)."

Bir fırt çekiyor birasından, seçkin mi seçkin, bir serçe parmağını kaldırmadığı kalıyor.

"Hepsi bu da değil," diye ekliyor, "şu karşınızda gördüğünüz kız mahkemede ifade verdi, hem de kapalı oturumda."

Adam tepki göstermiyor.

"İnanmıyor musunuz?"

"Elbette inanmıyorum. Bir çocuğun ana babasına karşı tanıklık etmesi yasal bir şey değil."

"Ana babadan yalnız biri kalmıştı, bu bir; siz bu işten hiçbir şey anlamıyorsunuz, bu da iki. Saint-Montran'a gelseniz de benden sözeden bütün gazete yazılarını yapıştırdığım defteri göstersem size. Hatta Georges annem delikteyken noel armağanı olarak Argus de la Presse'e abone yazdırmıştı beni. Argus de la Presse'i bilir misiniz?"

"Hayır," dedi adam.

"Yazıklar olsun. Bir de benimle tartışmaya kalkıyor."

"Neden gizli oturumda tanıklık edecekmişin ki?"

"İlgileniyorsunuz, değil mi?"

"Özel olarak değil."

"Ne kadar iki yüzlüsünüz."

Bir fırt çekiyor birasından, seçkin mi seçkin, bir serçe parmağını kaldırmadığı kalıyor. Adam istifini bozmuyor (sessizlik).

"Hadi hadi, surat asmayı bırakın," diyor Zazie sonunda. "Öykümü anlatacağım size."

"Dinliyorum."

"İşte. Bir kez annem babamdan iyice gıcık alıyordu, babanı da buna bozulmuş, içkiye başlamıştı. Ne şişeler boşalttı böyle. Ney-

se, kafayı bulduğu zaman, babamdan sakınmak gerekirdi, çünkü kedi bile alırdı nasibini. Şarkıdaki gibi. Bilir misiniz o şarkıyı?”

“Anladım,” diyor adam.

“Çok güzel. Öyleyse anlatıyorum: Bir gün, bir pazar günü, bir futbol maçından dönüyordum, Stade Sanetimontronnais Neuflyze Etoile-Rouge’uyla oynuyordu, bir birinci küme maçı, boru değil. Sporla ilgilenir misiniz siz?”

“Evet. Kaçla.”

Zazie adamcağızın pek de parlak olmayan yapısına bakarak dalgasını geçiyor.

“Seyirci kategorisinde,” diyor.

Adam da soğuk soğuk:

“Bundan daha beylik bir şaka bulamazdın,” diye yanıtlıyor.

Zazie, öfkeden, birasını başına dikip uzun uzun içiyor, sonra agzını açmadan oturuyor.

“Hadi, somurtma öyle,” diyor adam. “Öyküne devam et.”

“Öyküm sizi ilgilendiriyor mu?”

“Evet.”

“Az önce kıştır mı atıyordunuz öyleyse?”

“Anlatmana bak sen.”

“Sinirlenmeyin. Yoksa öykümü değerlendiremezsiniz.”

Herif sustu ve Zazie sözlerini şöyle sürdürdü:

“Babam evde yapayalınızdı, yapayalınız bekliyordu, özel bir şey beklediği yoktu, gene de bekliyordu, hem de yapayalınızdı, daha doğrusu yapayalınız olduğunu sanıyordu, bekleyin, anlayacaksınız. Döndüm eve, inekler gibi zomdu babam, beni öpmeye başladı, bu da doğaldı, babamdı ne de olsa, ama bir de baktım, olmayacak yerlerime el atmaya başladı, a! olmaz öyle şey! dedim o zaman, çünkü alçağın nereye gelmek istediğini anlıyordum, ama ben aa! öyle şey olmaz, asla! derken, o kapıya atlayıp kilitledi, anahtarı da cebine koydu, tıpkı sinemada olduğu gibi ah ah ah diyerek gözlerini döndürmeye başladı, korkunç bir şeydi. Elimden geçeceksin diye bağıırıyordu, elimden geçeceksin, bu iğrenç tehditleri savururken salyalar akıyordu ağzından. Sonunda üstüme atladı. Ondan kurtulmakta zorluk çekmedim. İyice zom olduğundan, suratını yere çarptı. Kalktı, gene başladı kovalamaya, ben kaç ha kaç. Sonunda yakaladı, gene başladı olmayacak yerlerime el atmaya. Ama, bu sırada, kapı usulca açılıverdi, çünkü annem ben çıkıyorum, spagetti ve domuz kaburgası alacağım demişti ya doğru değildi, onu aldatmak için böyle söylemişti, çamaşırlığa gizlenmişti, baltayı da buraya saklamıştı, sonra buradan usulca geri dönmüştü, elbette ki anahtarları da yanındaydı. Uyanık karıymış, değil mi?”

“Öyle,” dedi adam.

“Kapıyı usulca açtı ve sakin sakin içeriye girdi, babamın aklı başka şeydeydi, dikkat ettiği yoktu andavallının, böyle parçalandı kafası. Şurasını da söylemek gerekir ki, annem iyi becermişti

işini. Görülmesi hoş bir şey değildi. İğrençti hatta. Kompleksler edinmek için bire bir. Böylece beraat etti işte. Baltayı Georges'un verdiğini söyledim ya boşuna, hiçbir işe yaramadı, insanın bu denli aşağılık bir kocası olunca, yapılacak tek şey vardır, bu da onu temizlemektir dediler. Söyledim ya, kutladılar bile onu. Bu kadarı da fazla bence, ne dersiniz?"

"İnsanlar..." dedi adam... (el, kol).

"Sonra bana hırladı, koca salak, o balta öyküsünü anlatmanın ne gereği vardı? dedi bana. Neden anlatmayacakmışım ki, gerçek değil miydi? dedim ben de. Koca salak, koca salak, diye homurdandı, bir temiz tozumu almak istiyordu, genel sevinç içinde. Ama Georges yatıştırdı, ayrıca tanımadığı insanlarca alkışlanmak öylesine koltuklarını kabartmıştı ki başka bir şey düşünemiyordu artık. Hiç değilse belirli bir süre."

"Peki, sonra?" diye sordu adam.

"Sonra Georges başladı çevremde dönmeye. O zaman annem ne de olsa herkesi öldüremeyeceğini söyledi, ne de olsa tuhaf görünmeye başlayacaktı sonunda, herifi kapı dışarı etti, benim yüzümden tokmakçısından yoksun bıraktı kendini. İyi bir davranış değil mi ha? İyi bir anne değil mi?"

Adam uzlaşmacı bir havayla:

"Evet, öyle," dedi.

"Yalnız geçenlerde bir başkasını buldu, o getirdi kendisini Paris'e, onun ardından koşuyor, ama beni tek başıma bütün zampiklerin (sayılarına bereket!) pençesine bırakmamak için Gabriel dayıma bıraktı. Anlaşılan, ondan korkmama gerek yokmuş."

"Peki neden?"

"Bilmem valla. Daha dün geldim, anlayacak zamanım olmadı."

"Peki, ne iş yapıyor bu Gabriel dayı?"

"Gece bekçisi, hiçbir zaman öğlen birden önce kalkmıyor."

"Sen de o daha uyurken kaçtın."

"Öyle."

"Peki, nerede oturuyorsun?"

“Şu yanda (el kol).”

“Peki, kanepede ne diye ağlıyordun?”

Zazie yanıt vermiyor. Kafasını bozmaya başlıyor bu herif.

“Kayboldun, değil mi?”

Zazie omuz silkiyor. Gerçekten pis bir herif bu.

“Gabriel dayının adresini söyleyebilir misin bana?”

Zazie ufak iç sesiyle büyük söylevler çekiyor kendine: yok artık, bana ne, ne sanıyor ki bu herif, başına gelecek şeyi iyice hak etmiş olacak.

Birdenbire, kalkıyor, paketi kapmasıyla pırlaması bir oluyor. Kalabalığın içine atılıyor, insanlar ve tablalar arasından kayıyor, bir o yana, bir bu yana seğirterek burnunun doğrusuna kaçıyor, sonra bir sağa, bir sola kırıyor, koşuyor, sonra yürüyor, hızlanıyor, sonra yavaşlıyor, gene usul usul koşmaya başlıyor, dön babam dönüyor.

Adama ve şimdi suratının ne durumlara girdiğine gülmek üzereyken fazla erken sevindiğini anladı. Yanında biri yürüyordu. Yanında yürüyenin o herif olduğunu anlamak için gözlerini çevirmesine gerek yoktu, gene de çevirdi, belli mi olurdu, belki de bir başkasıydı, ama nerede, aynı herifti, herhangi bir aykırı durum olduğunu düşünür gibi görünmüyordu, öyle sakın sakın yürüyordu yanında.

Zazie hiçbir şey söylemedi. Çaktırmadan, çevreyi gözden geçirdi. Kalabalıktan çıkmışlardı, orta genişlikte bir sokakta bulunuyorlardı şimdi, hıyar suratlı insancıklar geçiyordu, aile babaları, emekliler, veletlerini dolaştıran kadınlar, altın bir kitle kısacası. Oldu bu iş, dedi Zazie ufak iç sesiyle. Derin bir soluk aldı ve savaş çılgınlığını koparmak için ağzını açtı: zampige dikkat! Ama herif hiç de keklik değildi. Paketi sertçe çekip aldı elinden, bir yandan kendisini sarsmaya, bir yandan da var gücüyle bağırmaya başladı:

“Utanmıyor musun, hırsız yumurcak, sırtım dönükken.”

Sonra toplanan kalabalığa seslendi:

“Ah! bu yeni yetmeler, bakın ne çalmak istedi benden.”

Sonra paketi başının üstünde sallamaya başladı.

“Bir blucin,” diye uluyordu. “Blucini benden çalmaya kalktı bu bızdık.”

“Ne kötü,” diye yorumluyor bir hanımabla.

“Mayası bozuk,” diyor bir başkası.

“Rezillik,” diyor bir üçüncüsü, “mülkün kutsal olduğunu öğretmemişler mi bu yumurcağa?”

Adam çocuğu hırpalamayı sürdürüyordu.

“De bakalım, ya şimdi karakola götürürsem seni? De bakalım? Polis karakoluna? Hapisaneyi boylarsın. Hapisaneyi. Çocuk mahkemesine çıkarsın. Oradan da ıslahevine gidersin. Yersin cezayı. En yüksek cezayı yersin.”

Rastlantı sonucu buradan az bulunur biblolara doğru giden bir kibar çevre hanımı lütfedip durdu. Ayak takımından zılgıtın nede-nini sordu ve biraz zor da olsa, anladıktan sonra, melon şapkası, kara favorileri ve füme gözlükleri insanları şaşırtır gibi görünmeyen bu garip adamda da bulunması olanaksız olmayan insanlık duygularına başvurmak istedi.

“Mösyö, bu çocuğa acıyın,” dedi ona. “Belki de almış olduğu kötü eğitimden kendisi sorumlu değil. Bu çirkin işi yapmaya açlık itti onu kuşkusuz, ama fazla, evet, üstüne basarak söylüyorum, “fazla,” kızmamalı ona. Siz hiç aç kalmadınız mı (sessizlik), mösyö?”

“Ben mi, madam,” diye sordu adam acıklı bir havayla (Zazie sinemada da bundan iyisi yapılamaz diye düşündü), “ben mi? aç kalmadım mı? Ama ben bir yetimler yurdunda büyüdüm, madam...”

Kalabalık bir acıma mırıltısıyla titredi. Adam da yaratılan etki-den yararlanarak yardı bu kalabalığı, acıklı bir biçimde, “Bakalım, büyüklerin ne diyecekler bu işe?” diye bağırarak Zazie’yi çekip götürdü.

Sonra az ötede sustu. Bir süre sessizce yürüdüler, sonra adam birdenbire:

“Hay Allah! şemsiyemi lokantada unutmuşum,” dedi. Kendi

kendine, hem de alçak sesle konuşuyordu, ama Zazie bu sözden sonuçlar çıkarmakta gecikmedi. Kendine bir sahte aynasız görünüşü veren bir zampik değildi bu herif, kendine gerçek polis görünüşü veren bir sahte zampik görünüşüne bürünen gerçek bir aynasızdı. Kanıtı da şemsiyesini unutmuş olmasıydı. Bu uslamlama kendisine tartışılmaz görüldüğünden, Zazie dayıbeyi bir polisle, gerçek bir polisle karşı karşıya getirmenin hoş bir oyun olup olmayacağını düşündü. Bu nedenle, herif bu böyle olmaz deyip neredede oturduğunu sorunca, hiç duralamadan verdi adresini. Oyun gerçekten de çok hoştu: Gabriel kapıyı açıp da “Zazie!” diye haykırdıktan sonra, keyifli bir sesle: “Dayı, bak, bir aynasız seninle konuşmak istiyor,” sözcüklerini iştirince, duvara yaslandı, yemyeşil oldu. Şu var ki ışıktan da olabilirdi bu, giriş öylesine loştu. Bu arada adam hiçbir şey farketmemiş gibi bir havaya büründü. Gabriel dengesiz bir sesle şöyle bir “Buyurun,” dedi.

Yemek odasına girdiler, Marceline onu yeniden bulmanın büyük sevinciyle Zazie’nin üzerine atıldı. Gabriel, “Müsyüye bir şeyler ikram etsene,” dedi, ama öteki bir şey istemediğini belirtti. Gabriel gibi değildi, Gabriel grenadin şişesinin getirilmesini istedi.

Gabriel kendine okkalı bir bardak doldurup içine biraz su kattarken, adam kendi girişimiyle oturmuştu.

“Gerçekten bir şey istemiyor musunuz?”

“(El kol.)”

Gabriel güçlendiriciyi mideye yolladı, bardağı masanın üstüne koydu, gözlerini dikip bekledi, ama adam konuşmak ister gibi görünmüyordu. Zazie ile Marceline, ayakta, onları gözetliyorlardı.

Uzun süre böyle kalabilirlerdi.

Sonunda, Gabriel konuşmayı başlatmak için bir şey buldu.

“Demek öyle,” dedi Gabriel şöyle bir, “demek aynasızsınız?”

“Hiç de değil,” diye atıldı adam dost bir sesle, “ben zavallı bir pazarcıyım.”

“İnanma, aşağılık bir aynasız o,” dedi Zazie.

Gabriel gevşekçe:

“Bir karara varmak gerek,” dedi.

Adam değişmez bir sadelikle:

“Ufaklık şaka ediyor,” dedi. “Artık-Pédro diye bilirler beni, ayrıca cumartesi, pazar ve pazartesi günleri bit pazarında millete Amerikan ordusunun memleketi boşaltırken arkasında bıraktığı nesneleri dağıttığımı görebilirsiniz.”

Gabriel ilgilenir gibi oldu:

“Bedava mı dağıtıyorsunuz?” diye sordu.

“Dalga geçiyorsunuz,” dedi adam. “Parayla takas ederim (el kol). Ancak şimdiki durumda böyle olmadı.”

“Ne demek istiyorsunuz?” diye sordu Gabriel.

“Yalnızca şunu demek istiyorum ki ufaklık (el kol), bir blucin pantolonumu aparttı.”

“Hepsi buysa, sorun yok,” dedi Gabriel, “geri verir, olur biter.”

“Alçak herif, geri aldı,” dedi Zazie.

Gabriel adama:

“Öyleyse neden yakınıyorsunuz?” dedi.

“Yakınıyorum, o kadar.”

“Blucin benim,” dedi Zazie. “O benden arakladı. Evet, üstüne üstlük de aynasız. Ondan sakın, Gabriel dayı.”

Gabriel pek inanmış gibi değildi, bir bardak grenadin daha doldurdu kendine.

“Bütün bunlar hiç de açık değil,” dedi. “Aynasızsanız, ne diye zırlıyorsunuz, anlamıyorum, aynasız değilseniz, o zaman da bana sorular sormanız için hiçbir neden yok.”

“Affedersiniz,” dedi adam, “sorular soran ben değilim, sizsiniz.”

Gabriel nesnellikle:

“Bak bu doğru,” dedi.

“Tamam,” dedi Zazie, “herifin dümen suyuna girecek.”

“Şimdi soru sorma sırası bana geldi herhalde,” dedi adam.

“Yalnız avukatının önünde yanıt ver,” dedi Zazie.

“Rahat bırak beni,” dedi Gabriel. “Ben ne yapacağımı bilirim.”

“Her istediğini söyletecek sana.”

Gabriel adama döndü.

“Beni budala sanıyor,” dedi sevimlilikle. “Bugünün çocukları böyle.”

“Yaşlılara saygı kalmadı,” dedi adam.

“Böyle zırvalar midesini bulandırıyor insanın,” dedi Zazie, kafasında bir düşünce belirmişti. “Ben gidiyorum.”

“Güzel,” dedi adam. “İkinci cinsten kişiler biraz çıkarlarsa, iyi olur.”

“Lafa bak sen,” diye alay etti Zazie.

Odadan çıkarken, adamın bir iskemlenin üstünde unuttuğu paketi hiç belli etmeden aldı.

“Sizi bırakıyoruz,” dedi Marceline tatlı tatlı, o da çıktı.

Kapıyı usulca kapadı.

“Demek böyle,” dedi adam (sessizlik), “demek böyle küçük kızları satarak geçiniyorsunuz?”

Gabriel tiyatromsu bir karşı çıkış devinisinde bulunmak üzere dikleşecekmiş gibi yaptı, ama hemen sonra büzüldü.

“Ben mi, müsyü?” diye mırıldandı.

“Evet!” diye yanıtladı adam, “evet, siz. Tersini savunacak değilsiniz herhalde?”

“Evet, müsyü.”

“Pişkinliğe bak! Suçüstü. Bu ufaklık bit pazarında adam araklıyordu. Umarım, hiç değilse Araplara satmıyorsunuz onu.”

“Yoks, asla, müsyü.”

“Polonyalılara da?”

“Onlara da, müsyü.”

“Yalnız Fransızlara ve paralı turistlere mi?”

“Yalnız hiç.”

Grenadin etkisini göstermeye başlıyor, Gabriel toparlanıyordu.

“Yani inkâr mı ediyorsunuz?” diye sordu adam.

“Hem de nasıl.”

Adam, filmlerdeki gibi, şeytanca gülümsedi.

“Söylesenize, arslanım,” diye fısıldadı, “bu yasak etkinlikleri

hangi mesleğin arkasında gizliyorsunuz?”

“Gene söylüyorum size, yasak uğraşım yok benim.”

“Palavrayı bırakalım. Meslek?”

“Artiz.”

“Siz mi? Artiz ha? Ufaklık gece bekçisi olduğunuzu söyledi bana.”

“O bilmez. Hem sonra çocuklara her zaman gerçeği söyleyemeyiz, değil mi?”

“Bana söylenir.”

“Ama siz çocuk değilsiniz (sevimli gülümseme.) Bir grenadin?”

“(El kol).”

Gabriel kendine bir bardak grenadin daha dolduruyor.

“Peki, ne tür bir artist?” diyor adam.

Gabriel alçakgönüllülükle gözlerini yere diyor.

“Dansöz,” diye yanıtlıyor.

VI

Zazie blucini bacaklarına geçirdi.

“Ne konuşuyor bunlar?” diye sordu.

“Çok yavaş konuşuyorlar,” dedi Marceline tatlı tatlı, kulağı odanın kapısına dayalı. “Anlayamıyorum.”

Tatlı tatlı yalan söylüyordu Marceline, çünkü herifin konuşmasını çok güzel işitiyordu: “Demek bu yüzden, tekerlek olduğunuz için annesi size bıraktı bu çocuğu?” Gabriel de yanıt veriyordu: “Ama tekerlek değilim diyorum ya. Tamam, numaramı bir puslavat gazinosunda, kadın kılığında yapıyorum, ama bundan bir şey çıkmaz ki. Amaç milleti güldürmek. Anlarsınız, boyum uzun olduğu için, kahkahadan kırılıyorlar. Ama ben, kişisel olarak, onlardan değilim. Kanıtı da evli olmam.”

Zazie hayranlıktan ağzı sulana sulana aynada kendine bakıyordu. Blucin yakışmasına yakışıyordu doğrusu. Ellerini tam istediği gibi ve kusursuzca kalıplanmış küçük kıçının üzerinde gezdirdi, iyice keyfe geldi.

“Gerçekten hiçbir şey işitmiyor musun?” diye sordu. “Hiç mi hiçbir şey mi?”

“Hayır,” diye yanıtladı Marceline tatlı tatlı, gene yalan söylüyordu, çünkü herif şöyle diyordu: “Bundan hiçbir şey çıkmaz. Ne olursa olsun, annesinin çocuğu sizi nonoş bildiğinden yanınıza verdiğini yadsıyamazsınız.” Gabriel de bunu benimsemek zorunda kalıyordu. “O da var, o da var,” diye doğruluyordu.

“Beni nasıl buluyorsun?” dedi Zazie. “Nasıl, kıyak mı?”

Marceline, dinlemeyi bırakarak, onu süzdü.

“Kızlar böyle giyiniyor şimdi,” dedi tatlı tatlı.

“Beğenmedin mi?”

“Hayır, beğendim. Ama, söylesene bana, adamın paketini almana bir şey demeyeceğinden emin misin?”

“Ama benim dedim ya sana. Beni böyle görünce suratı nasıl olacak, bakalım.”

“Gitmeden ona görünmek mi istiyorsun yani?”

“Evet, istiyorum,” dedi Zazie. “Burada kalıp küflenecek değilim.”

Odanın öbür yanına geçip kulağını kapıya dayadı, adamın “Hay Allah, paketimi nereye koydum,” dediğini işitti.

“Baksana, Marceline yenge,” dedi Zazie, “sen benimle dalga mı geçiyorsun, yoksa gerçekten sağır mısın? Anlattıkları çok güzel işitiliyor.”

“Peki, ne anlatıyorlar?”

Zazie yengesinin olası sağırlığı sorununu derinleştirmekten şimdilik vazgeçerek kulağını yeniden kapıya dayadı. Herif “Yok, olamaz, umarım, paketimi ufaklık araklamamıştır,” diyor, Gabriel de “Belki yanınızda getirmediniz,” diyordu. “Hayır, getirdim,” diyordu adam, “eğer kız aşırıysa, ortalık karışacak biraz.”

“Amma da hırlıyor,” dedi Zazie.

“Gitmiyor mu?” diye sordu Marceline tatlı tatlı.

“Hayır,” dedi Zazie. “Şimdi de dayıyla seni konuşuyor.”

“Kim bilir, belki de hanımınız arakladı paketimi,” diyordu adam. “Belki sizin hanımın canı da blucin giymek istiyordur.”

“Hayır, kesinlikle hayır,” diyordu Gabriel.

“Ne biliyorsunuz?” diye atıldı adam, “eşcinseller gibi davranan bir kocası olduğu için akıl etmiştir belki.”

“Eşcinsel ne demek?” diye sordu Zazie.

“Blucin giyen bir erkek,” dedi Marceline usulca.

“Sen bana palavra sıkıyorsun,” dedi Zazie.

“Gabriel kapı dışarı etmeliydi onu,” dedi Marceline tatlı tatlı.

“Bak, bu parlak bir düşünce,” dedi Zazie.

Sonra, kuşkulu:

“Bunu yapabilir mi dersin?” diye sordu.

“Göreceksin.”

“Dur, ilk ben gireceğim.”

Kapıyı açtı, sonra güçlü ve duru bir sesle:

“Evet, Gabriel dayı, blucinimi nasıl buluyorsun?” dedi.

Gabriel dehşet içinde:

“Hemen çıkar şunu,” diye haykırdı, “çıkart da şu müsyüye ver.”

“Çıkart da ver götüm,” diye kesip attı Zazie. “Bir neden yok.

Blucin benim.”

Gabriel’in keyfi kaçtı.

“Ben pek emin değilim,” dedi.

“Evet,” dedi adam, “hemen çıkart şunu.”

“At dışarı şunu,” dedi Zazie Gabriel’e.

“Buyur bakalım,” dedi Gabriel. “Önce herifin aynasız olduğunu söylüyorsun, sonra da pataklamamı istiyorsun.”

“Aynasız olduğu için korkmamalı,” dedi Zazie cafcacı bir biçimde. “Aşağılık herifin biri, bana iğrenç önerilerde bulundu, öyleyse istediği kadar aynasız olsun, yargıçlara gideriz, yargıçları bilirim ben, küçük kızları severler, o zaman aşağılık aynasız ölüm cezasına çarptırılıp giyotinden geçirilir, ben de gidip kellesini talaşlı sepetten alır, iğrenç suratının ortasına şap diye tükürürüm, tamam mı?”

Gabriel bu korkunç şeylerin düşüncesiyle titreyerek gözlerini yumdu. Adamdan yana döndü:

“Duydunuz mu?” dedi. “İyice düşündünüz mü? Korkunç bir şey, çocukları bilirsiniz.”

“Gabriel dayı, sana yemin ederim ki blucin benim!” diye haykırdı Zazie. “Beni korumalısın, Gabriel dayı. Korumalısın beni. Annem bir serserinin, bir kerestenin, hatta belki de bir acemi şoförün beni aşağılamasına izin verdiğini öğrenirse ne der?”

“Vay be, diye ekledi ufak iç sesiyle kendi kendine. *La Dame aux Camélias*’da Michèle Morgan’dan aşağı kalır yanımda yok.” Gerçekten de, Gabriel bu seslenişin acılığından etkilendi, mezza voce ve neredeyse in petto söylenen şu ölçülü sözlerle kararsızlığını ortaya koydu:

“İnsanın üstüne bir zarvo çekmesi can sıkıcı doğrusu.”

Adam dalga geçiyor.

“Sizin içiniz bozuk,” diyor Gabriel kızarak.

Herif gittikçe hayvanca bir şeytansı havaya bürünüyor.

“Ne pisliklere battınız görüyorsunuz,” diyor: “pezevenklik, dolandırıcılık, eşcinsellik, eonizm, bütün bunlar şöyle böyle on yıllık kürek cezası demektir.”

Sonra Marceline’e dönüyor:

“Peki bayan? Bayan hakkında da bazı bilgiler edinmek isterdik doğrusu.”

“Ne tür bilgiler?” diye soruyor Marceline tatlı tatlı.

“Yalnız avukatının önünde konuşmalısın,” diyor Zazie. “Dayım beni dinlemek istemedi, görüyorsun, şimdi nasıl boka battı.”

“Sen susar mısın?” diyor adam Zazie’ye. “Evet,” diye sürdürüyor sonra, “bayan bana mesleğinin ne olduğunu söyleyebilir mi?”

“Ev kadını,” diye yanıtlıyor Gabriel vahşice.

Adam alaylı alaylı:

“Yani ne yapar?” diye soruyor.

Gabriel Zazie’ye dönüyor, ufaklık az sonra olacakların tadını çıkarmaya hazırlansın diye göz kırptırıyor ona.

“Ne mi yapar?” diyor. “Ne mi yapar? Örneğin çöp döker.”

Adamı ceketinin yakasından yakalıyor, çekip merdiven başına getiriyor, sonra aşağı bölgelere doğru fırlatıyor.

Bir gürültü geliyor: Boğuk bir gürültü.

Şapka da aynı yolu izliyor. Melon olmasına karşın daha az gürültü çıkarıyor.

“Enfes!” diye haykırıyor Zazie coşkuyla bu arada adam aşağıda bıyığını ve kara gözlüğünü toplayıp yerlerine takıyor.

“Ne içeceksiniz?” diye sordu Turandot kendisine.

Adam duruma kesinlikle uygun bir biçimde:

“Bir güçlendirici,” diye yanıtladı.

“Pek çok çeşit var.”

“Farketmez.”

Gidip dipte bir yere oturdu.

“Ne versem ki ona,” diye mırıldanıyor Turandot. “Bir fernet-branca mı versem?”

“O da içilmez,” diyor Charles.

“Sen belki hiç tadına bakmadın. O kadar fena değildir, mideye de çok iyi gelir. Bir denemeliydin.”

Charles uzlaşmacı bir sesle:

“Ver bir fırt çekelim bakalım,” diyor.

Turandot bol bol dolduruyor.

Charles dudaklarını batırıyor, bir fışırta çıkarıyor, bir daha çıkarıyor, dudaklarını oynatarak düşünceli düşünceli tadıyor, bir yudum çekiyor, bir yudum daha çekiyor.

“Nasıl?” diye soruyor Turandot.

“Fena sayılmaz.”

“Biraz daha?”

Turandot kadehi yeniden doldurdu, şişeyi rafa koydu, gene araştırmaya girişti, başka bir şey buldu.

“Arquebuse* suyu da var,” dedi.

“Onun modası çoktan geçti. Günümüzde içeceksen atom suyu içeceksin.”

Böyle evrensel tarihin anılması herkesi eğlendirdi.

Gabriel hışım gibi lokantaya girdi.

“Vay be, bakıyorum keyfiniz gıcır burada,” dedi yüksek sesle. “Bir de beni sor. Neler oldu, neler. Sıkı bir grenadin doldur bana, fazla köpüklü olmasın, bir güçlendiriciye gereksinimim var. Neler oldu, bir bilseniz.”

“Az sonra anlatırsın,” dedi Turandot, biraz rahatı kaçmıştı.

“Vay, merhaba,” dedi Gabriel Charles’a. “Bizimle öğle yemeğine kalıyor musun?”

“Öyle konuşmamış mıydık?”

“Ben anımsatıyorum yalnızca.”

“Anımsatmana gerek yok. Unutmamıştım.”

* Eski bir tüfek türü. (Çev.)

“Öyleyse çağırımı doğruluyorum diyelim.”

“Doğrulamaya gerek yok, anlaştığımız ya.”

“Öyleyse öğle yemeğini bizimle yiyorsun,” dedi Gabriel, son sözü kendisi söylemek istiyordu.

“Konuş ha konuş,” dedi Laverdure, “başka bir şey bildiğin yok.”

“İçsene,” dedi Turandot Gabriel’e.

Gabriel de bu öğüde uydu.

“(iç çekiş). Ne iş be. Zazie’nin bir herifle döndüğünü görmüş müydünüz?”

Turandot’yla Kısayak Mado yavaşça:

“Evet,” diye doğruladılar.

“Ben sonra geldim,” dedi Charles.

“Peki, bu herifin geri çıktığını gördünüz mü?” dedi Gabriel.

“Valla, ona iyice bakacak zamanım olmamıştı,” dedi Turandot, “bu nedenle onu tanıyabildiğimden emin değilim, ama belki de şu dipte, arkada oturan heriftir.”

Gabriel geriye döndü. Herif bir iskemleye oturmuş, sabırla güçlendiricisini bekliyordu.

“Hay Allah, sizi unutmuştum, özür dilerim,” dedi Turandot.

“Zararı yok,” dedi adam kibarca.

“Bir fernet-branca’ya ne dersiniz?”

“Öğütlediğiniz buysa, tamam.”

Bu sırada, Gabriel, suratı neredeyse yeşil, gevşekçe döşemenin üzerine bırakıyor kendini.

“Fernet-branca’lar iki oldu,” diyor Charles, arkadaşını kayarken yakalıyor.

“İki fernet-branca, tamam,” diye yanıtlıyor Turandot düşünmeden.

Olaylardan sinirleri bozulmuş, iki kadehi bir türlü dolduramıyor, eli titriyor, yanda koyu renk birikintiler oluşturuyor, bunların akıntıları işgalden beri tahta tezgâhı kirletiyor.

“Verin şunu bana,” diyor Kısayak Mado, heyecanlı patronun elinden şişeyi alıyor.

Turandot alnını siliyor. Adam en sonunda gelen güçlendiricisini sakın sakın yudumluyor. Charles, Gabriel'in burnunu sıkarak dişlerinin arasına içki döküyor. Dudaklarının kenarından akıyor içki. Gabriel soluyarak kafasını bir o yana, bir bu yana sallıyor.

Charles sevgiyle:

"Koca herif," diyor.

"Tabansızlık işte," diyor adamı, yeniden toparlanmış.

"Öyle demeyin," diyor Turandot. "Kendini kanıtladı o. Savaş sırasında."

Öteki önemsemeden:

"Ne yaptı?" diye soruyor.

Lokantacı herkesin kadehine fernet dolduruyor gene.

"E.T.O," diye yanıtlıyor.

"Ya!" diyor adamı ilgisizlikle.

"Belki anımsamazsınız," diyor Turandot. "İnsan öyle çabuk unutup ki. Zorunlu çalışma. Almanya'da. Anımsamıyor musunuz?"

"Ama bu iş ille de güçlü bir yaratılışa olduğunu kanıtlamaz," diyor adam.

"Ya bombalar," diyor Turandot. "Bombaları unuttunuz mu?"

"Sizin arslan bombaları ne yapıyormuş ki? Patlamasınlar diye kucığına mı alıyormuş?"

Charles sinirlenmeye başlıyor.

"Şakanız hiç hoş değil," diyor.

Gabriel görünümle yeniden bağıntı kurmaya başlıyor.

"Kavga etmeyin," diye mırıldanıyor.

Gerçek olamayacak kadar kararsız bir yürüyüşle gidip bir masanın önüne yığılıyor. Bu masa da herifin masası. Gabriel cebinden açık mor bir kumaş parçası çıkarıp okşarcasına yüzünü siliyor, lokantayı aysıl amber ve gümüşsü musk kokusuyla dolduruyor.

"Pöf!" diyor adam. "Beziniz çok pis kokuyor."

Acılı bir havaya bürünüyor Gabriel'in yüzü.

"Gene kafamı bozmaya başlamayacaksınız ya?" diye soruyor. "Fior'un parfümüdür bu parfüm."

“İnsanları anlamak gerek,” diyor Charles. “Rafine şeylerden hoşlanmayan keresteler çoktur.”

“Rafineymiş, güldürmeyin beni,” diyor adam, “bunu kaka rafinerisinden geçirmişler herhalde.”

Gabriel keyifle:

“Tam üstüne bastınız,” diye atılıyor. “En iyi firmaların ürünlerinde bir damla bulunurmuş.”

Turandot çekine çekine bu seçme topluluğa yaklaşıyor.

“Kolonyada da mı?” diye soruyor.

“Sen de amma kaz kafalısın,” diyor Charles. “Bilmez misin, Gabriel her zırvayı anlamadan yineler durur, bir kez işitsin yeter.”

“Yinelemek için işitmek gerekir,” diye yanıtlıyor Gabriel. “Kendi başına bulduğun bir zırva çıkardığın oldu mu hiç?”

“Abartmayalım,” diyor adam.

“Neyi abartmayalım?” diye soruyor Charles.

Adam hiç sinirlenmiyor.

“Siz hiç zırva şeyler söylemez misiniz?” diye soruyor kumazca.

Charles öbür ikisine:

“Zırvalarını kendine saklıyormuş,” diyor. “Kendini beğenmişin teki bu herif.”

“Benim kafam karıştı,” diyor Turandot.

“Nereden başlamıştık?” diye soruyor Gabriel.

“Sana yumurtladığın tüm zırvaları kendin bulacak düzeyde olmadığınızı söylüyordum.”

“Ne zırvalar yumurtluyormuşum?”

“Bilmem. O kadar çok yumurtluyorsun ki.”

“Bu durumda bir tanesini söylemen hiç de zor olmasa gerek.”

“Ben sizi söylevlerinizle başbaşa bırakıyorum,” diyor Turandot, aklı başka şeyde artık. “Millet gelmeye başladı.”

Öğlenciler geliyordu, kimilerinin sefertasları da ellerindeydi. Laverdure’ün konuş ha konuş başka bir şey bildiğin yokunu patlattığı duyuluyordu.

“Evet,” dedi Gabriel düşünceli düşünceli, “Neden konuşuyor-

duk?”

“Hiçbir şeyden,” diye yanıtladı adam, “hiçbir şeyden.”

Gabriel adama tiksiniş gibi bir havayla baktı.

“Öyleyse,” dedi “öyleyse ben ne bok yiyorum burada?”

“Beni almaya geldin,” dedi Charles. “Anımsıyor musun? Yemeği sende yiyorum, sonra ufaklığı Eiffel kulesine götürüyoruz.”

“Gidelim öyleyse.”

Gabriel kalktı, arkasında Charles, adamı selamlamadan yürüdü.

Adam Kısayak Mado’yu çağırdı (el kol).

“Hazır gelmişken, öğle yemeğini de burada yiyeceğim,” dedi.

Gabriel merdivende durdu, dostu Charles’a bir sorusu vardı:

“Herifi yemeğe çağırmak gerekmez miydi?”

VII

Gridoux öğle yemeğini dükkânında yedi, böylece, müşteri gelecek olursa, kaçması önlenmiş olacaktı; şu var ki, kimsecikler gelmezdi bu saatte. Böylece yemeği dükkânda yemekte çifte yarar vardı, çünkü, bu saatte hiçbir müşteri boy göstermediğinden, Gridoux rahat rahat karnını doyurabilirdi. Yemeği de genellikle üzerinden dumanlar tüten bir tabak kıymalı patatesti, Kısayak Mado, saat bir dolaylarında, ateşten indirir indirmez kapıp getirirdi.

Gridoux bir köşeye saklanmış kırmızı şarap şişesini kapmak için ileri atılırken:

“Ben bugün işkembe var sanıyordum,” dedi.

Kısayak Mado omuz silkti. İşkembe mi? Masal! Gridoux da iyi biliyordu bunu.

“Peki, adam?” diye sordu Gridoux. “Adam ne yapıyor?”

“Yemeğini bitiriyor. Konuşmuyor.”

“Soru sormuyor mu?”

“Hiç.”

“Peki, Turlandot? Onunla konuşmuyor mu?”

“Çekiniyor.”

“Meraklı değilmiş.”

“Meraklı olmadığından değil, çekiniyor.”

“Oldu.”

Gridoux ısısı uygun bir dereceye inmiş olan yemeğini atıştır-maya girişti.

“Peki sonra? Sonra ne getireyim?” diye sordu Kısayak Mado. “Brie mi, camembert* mi?”

* Fransızların iki peynir türü. (Çev.)

“Brie güzel mi?”

“Ağızda kaymıyor.”

“Öyleyse ötekinden getir.”

Kısayak Mado uzaklaşıyordu. Gridoux:

“Peki o? O ne yedi?” diye sordu.

“Sizin yediğinizi. Tamı tamına.”

Dükkânı La Cave’dan ayıran on metreyi geçmek üzere koştu. Az sonra daha geniş yanıtlar verirdi. Öyle ya, Gridoux verilen bilgiyi kesinlikle yetersiz bulmaktaydı, gene de düşüncelerini bununla besler görünüyor. Sonra Mado sıradan bir peynir getirdi.

“Adamdan ne haber?” diye sordu Gridoux.

“Kahvesini içiyor.”

“Ne anlatıyor peki?”

“Eskisi gibi, hiçbir şey.”

“Güzel yedi mi? İştahı yerinde miydi?”

“Sayılır. Yemeğe burun kıvrıranlardan değil.”

“Başlangıç olarak ne yedi? Sardalya mı, yoksa domates salatası mı?”

“Sizin gibi dedim ya, tamı tamına sizin gibi. Başlangıç olarak hiçbir şey istemedi.”

“Peki içki olarak?”

“Kırmızı şarap.”

“Çeyrek mi? Yarımlık mı?”

“Yarımlık. Hepsini bitirdi.”

“Ya!” dedi Gridoux, iyice ilgisi uyanmıştı.

Peynire girişmeden önce, usta bir emme devinisiyle, dişleri arasında birkaç yere sıkışmış dana sinirlerini çıkardı düşünceli düşünceli.

“Peki, vese olayında nasıl?” diye sordu. “Hiç veseye gitmedi mi?”

“Hayır.”

“Çiše de mi gitmedi?”

“Hayır.”

“El yıkamaya da mı gitmedi?”

“Hayır.”

“Suratı nasıl şimdi?”

“Geldiğindeki gibi.”

Gridoux yöntemle hazırladığı koca bir peynir ekmek dilimine girişiyor, en iyi parçayı sona ayırarak ağzının en uzak noktasına yolluyor.

Kısayak Mado onun yiyişine bakıyor, dalgın dalgın, hiç acele etmeden, oysa servis bitmedi daha, belki de kimi müşteriler hesap istiyordur, örneğin o adam. Dükkânın duvarına yaslandı ve lokmasını yutmakta olan Gridoux'nun konuşamamasından yararlanarak, kendi kişisel sorunlarına el attı.

“Ciddi bir adam,” diyor. “Meslek sahibi. İyi bir mesleği var, çünkü taksicilik iyi bir meslek, öyle değil mi?”

“(el kol.)”

“Pek yaşlı sayılmaz. Pek genç de sayılmaz. Sağlıklı. Topuz gibi. Bir köşeye biraz bir şeyler de koymuştur kuşkusuz. Diyeceğim, nereden bakarsan bak, fena sayılmaz bu Charles. Ama bir kusuru var: fazla romantik.”

Gridoux iki yutma arasında:

“Öyle,” diye doğruladı.

“Bir gönül postasına ya da bir kadın gazetesindeki mektuplara daldığını gördüm mü nasıl tepem atıyor! “Düşlerindeki kuşu bunlarda bulacağına nasıl inanırsın, nasıl?” diyorum ona. Bu kuş öylesine parlak bir kuş olsa, bu yollara başvurmadan da gösterirdi kendini, yalan mı?”

“(el kol.)”

Gridoux son lokmasını yutmakta. Peynir sürülmüş ekmeğini bitirdi, ağır ağır şarabını içiyor, şişesini yerine yerleştiriyor.

“Peki Charles?” diye soruyor, “o ne diyor bu söze?”

“Peki senin kuşun, sen kuşunu sık sık yuvadan aldirttin mı gibilerden saçma şeyler söylüyor. Palavra işte (iç çekme). Beni anlamak istemiyor.”

“Sen de açıl.”

“Bunu çok düşündüm, ama hiç uygun durum çıkmıyor. Örneğin bazı bazı merdivende karşılaşıyorum onunla. Girişiyoruz o zaman, sarayın basamaklarında.* Ancak böyle zamanlarda gerektiği gibi konuşamıyorum onunla, aklım bunda olmuyor (sessizlik) - gerektiği gibi konuşmakta yani (sessizlik). Bir akşam yemeğe çağırmalıyım onu. Kabul eder mi dersiniz?”

“Geri çevirmesi kibar bir davranış olmaz.”

“İyi de her zaman kibar davranmıyor bu Charles.”

Gridoux elini kaldırarak karşı çıktı bu söze. Patron, kapısının önünden, “Mado!” diye bağıırıyordu.

Mado sözlerinin havayı istenen hız ve yoğunlukla yarmasını sağlayacak bir güçle:

“Geliyoruz!” diye yanıtladı. Sonra daha ölçülü bir sesle Gridoux’a, “Ne olursa olsun, gazetede bulacağı karının benden üstün nesi olabilir diye düşünüyorum: enginarı altından mı olacak?”

Turandot’nun yeni bir ötüşü başka varsayımlara girişmesine olanak bırakmadı. Boş kapları alıp gidiyor, Gridoux da postalları ve sokakla yapayalnız kalıyor. Hemen çalışmaya başlıyor. Günün beş sigarasından birini sarıp yavaş yavaş içmeye girişiyor. Neredeyse bir şey düşünür gibi görüldüğü söylenebilir. Sigara hemen hemen bitince, izmariti söndürüyor ve özenle bir Valda kutusuna yerleştiriyor, işgalden kalma bir alışkanlık. Sonra biri bir kundura bağcığının bulunur mu acaba benimki koptu da diye soruyor. Gridoux gözlerini kaldırıyor, bahse girebilir ki bu herif o herif, şöyle sürdürüyor sözlerini:

“Çok sinir bozucu bir şey, öyle değil mi?”

“Bilmiyorum,” diye yanıtlıyor Gridoux.

“Sarı olacak. İsterseniz kahverengi de olur, kara istemem.”

“Elimdekilere bakayım,” diyor Grioux. “İstediğiniz tüm renklerin elimde bulunduğu konusunda güvence veremem.”

Yerinden kıpırdamıyor, adama bakmakla yetiniyor. O da bunu ayırmısamıyormuş gibi davranıyor.

* Burada eski bir aşk şarkısına gönderme yapılıyor. (Çev.)

“İyi de yanardönerinden istemedim.”

“Ne dediniz?”

“Gökkuşuğı rengi dedim.”

“Onlardan yok şu sırada elimde. Öteki renkler de bitti.”

“Peki şu kutunun içindekiler ayakkabı bağcıkları değıl mi?”

Gridoux homurdanıyor:

“Bana bakın, onun bunun dükkânıma burnunu sokmasından hiç hoşlanmam.”

“Ama gereksinimi olan bir adama bir kundura bağı satmayı da reddedemezsiniz. Aç bir adama ekmek vermeyi reddetmekten farkı yoktur bunun.”

“Anlaşıldı, beni yumuşatmaya çalışmayın.”

“Ya bir çift kundura? Bir çift kundura satmayı da reddeder misiniz?”

“Hop dedik!” diye atıldı Gridoux, “burada çapraza geldiniz işte.”

“O da nedenmiş?”

“Ben kunduracıyım, kundura satıcısı değılim. Eskilerin dediğı gibi, ne sutor ultra crepidam. Latince anlar mısınız? Usque non ascendam anch’io son pittore adios amigos,^{*} amin. Ama doğıru, siz bilemezsiniz, papaz değılsiniz, aynasızsınız.”

“Bunu da nereden çıkardınız, söyler misiniz lütfen?”

“Aynasız ya da zampik.”

Adam sakın sakın omuz silkti ve fazla inanmışlık ve acılık katmadan:

“Bir sürü hakaret,” dedi, “kaybolmuş bir çocuğı büyüklerine getirdiğın zaman böyle teşekkür ediyorlar işte. Bir sürü hakaret.”

Koca bir iç çekişle de ekledi:

“Ama ne büyükler hani.”

^{*} Gridoux, latince, İtalyanca, İspanyolca, üç yabancı dili art arda kullanıyor: “Kunduradan yukarıya çıkma. (...) Ben de çıkmayacağım ben de ressamın eyvallah dostun.” “Kunduracı, kunduradan yukarı çıkma” sözü Plinius’un anlamadığı konularda eleştiriye girişen kunduracıya söylediğı sözdür. Bizdeki “çizmeden yukarıya çıkmak” deyimiyse aynı anlamdadır. Belki iki deyimın kökeni de aynıdır. (Çev.)

Gridoux kığını iskemlesinden kaldırdı ve korkutucu bir havayla:

“İyi de nesi varmış büyüklerinin?” diye sordu. “Büyüklerinin nesini beğenmediniz?”

“Hiç (gülümseme).”

“Söyleyin, söyleyin.”

“Dayıbey tekerlek.”

“Doğru değil,” diye haykırdı Gridoux, “doğru değil, sizi böyle konuşmaktan menederim.”

“Hiçbir şeyi menedemezsiniz bana, dostum, sizden emir alacak değilim.”

Gridoux cafcacı bir biçimde:

“Gabriel,” diye haykırdı, “Gabriel namuslu bir vatandaşır, namuslu ve onurlu bir vatandaş. Ayrıca mahallede herkes sever kendisini.”

“Baştan çıkarmış herkesi.”

“Bu üstünlük havalanızla kafamı bozuyorsunuz artık. Bir daha söylüyorum, Gabriel tekerlek değildir, anlaşıldı mı?”

“Kanıtlayın,” dedi öteki.

“Zor değil,” diye yanıtladı Gridoux. “Gabriel evli.”

“Evli olması hiçbir şeyi kanıtlamaz,” dedi öteki. “Üçüncü Henri de evliydi.”

“Kiminle peki? (gülümseme).”

“Louise de Vaudémont’la.”

Gridoux dalga geçti.

“Bu kadıncağız Fransa kraliçesi olsaydı bilirdik.”

“Bililir.”

“Siz bunu televizyonda duymuşunuz (yüz buruşturma). Her anlattıklarına inanıyor musunuz yoksa?”

“İyi de bütün kitaplar yazar.”

“Telefon rehberi de yazar mı?”

Adam ne yanıt vereceğini bilemedi.

Gridoux iyilikle:

“Görüyorsunuz,” diye bağladı.

Sonra şu kanatlı sözcükleri ekledi:

“İnanın bana, insanları öyle çabucak yargılamamalı. Gabriel bir nakkalar kulübünde Sevilyalı kadın kılığında danseder, tamam. Ama neyi kanıtlar bu? Neyi kanıtlar? Verin postalınızı da bir bağcık takayım.”

Adam ayakkabısını çıkardı ve değıştirme işleminin bitmesini beklerken, tek ayak üstünde dikildi.

“Hiçbir şeyi kanıtlamaz,” diye sürdürüyordu Gridoux, “bu işin şalakları eğlendirdiğini kanıtlar yalnız. Torero kılığına girmiş dev gibi bir adam gülümsetir, ama dev gibi bir adam Sevilyalı kadın kılığına girdi mi millet o zaman eğlenir işte. Ayrıca hepsi bu kadar da değil, Opéra’daki gibi Kuğunun ölümü’nü oynar. Çengi etekliğiyle. O zaman millet gülmekten ikiye katlanır. İnsanların saçmalığından sözedeceksiniz, tamam, ama bu da bütün meslekler gibi bir meslek, yalan mı?”

“Ne meslek,” demekle yetindi adam.

Gridoux adama öykünerek:

“Ne meslek, ne meslek,” diye yanıtladı. “Peki siz, siz mesleğinizi beğeniyor musunuz?”

Adam yanıt vermedi.

(çifte sessizlik).

“Buyurun,” dedi Gridoux, “işte postalınız, yepyeni bir bağcığı oldu.”

“Borcum nedir?”

“Hiç,” dedi Gridoux.

Sonra da ekledi:

“Doğrusu ya, pek de konuşkan değilsiniz.”

“Bana bunu söylemek haksızlık, ben gelip sizi buldum.”

“Evet, ama sorulan sorulara yanıt vermiyorsunuz.”

“Hangilerine örneğin?”

“İspanak sever misiniz?”

“Ufak ekmek kıtırlarıyla yapılırsa yerim, ama ıspanak için canımı tehlikeye atmam.”

Gridoux bir an durup düşündü, sonra alçak sesle art arda bir

sürü anasını avranını çekti.

“Neye bozuldunuz?” diye sordu adam.

“Buralarda ne yapmaya geldiğinizi öğrenmek için çok şey verdim doğrusu.”

“Kaybolmuş bir çocuğu büyüklerine getirdim.”

“Sonunda inandıracaksınız beni buna.”

“Üstelik başıma bir sürü dert açıldı bu yüzden.”

“Yo! pek de büyük dertler açılmadı,” dedi Gridoux.

“Seguidilla kralıyla cinler padişahının kızının serüveninden söz etmiyorum (sessizlik). Daha kötüsü de var.”

Adam ayakkabısını giymişti.

“Daha da kötüsü var,” diye yineledi.

Gridoux etkilendi:

“Ne peki?” diye sordu.

“Ufaklığı büyüklerine getirdim, ama ben kendim kayboldum.”

Gridoux yeniden rahatladı:

“Oo, bu hiç önemli değil,” dedi. “Soldaki sokağa saparsınız ve biraz aşağıda metroyu bulursunuz, gördüğünüz gibi hiç de zor değil.”

“Konu o değil. Kendimi kaybettim ben, kendimi.”

“Anlayamadım,” dedi Gridoux, gene biraz kaygılanmıştı.

“Sorular sorun bana, sorular sorun, anlayacaksınız.”

“Ama sorulara yanıt vermiyorsunuz ki.”

“Büyük haksızlık! Sanki ıspanak sorusuna yanıt vermemişim gibi.”

Gridoux kafasını kaşıdı.

“Peki, örneğin...”

Ama arkasını getiremedi, şaşırıp kalmıştı.

“Söyleyin, söyleyin,” diye bastırıyordu adam, “hadi söyleyin.”

(sessizlik) Gridoux gözlerini yere dikti.

Adam yardım etti.

“Belki de adımı öğrenmek istersiniz, ha?”

“Evet,” dedi Gridoux, “tamam, adınız.”

“İşte, bilmiyorum.”

Gridoux gözlerini kaldırdı.

“Kıyak numara,” dedi.

“Hayır işte, bilmiyorum.”

“Nasıl yani?”

“Nasıl mı? Öyle. Ezberlemedim.”

(sessizlik).

“Siz benimle dalga geçiyorsunuz,” dedi Gridoux.

“Neden dalga geçeyim ki?”

“İnsanın kendi adını ezberlemeye ne gereksinimi olacak?”

“Peki siz,” dedi adam, “sizin adınız ne?”

Gridoux hiç kuşkulananmadan:

“Gridoux,” diye yanıtladı.

“Görüyorsunuz işte, siz adınızın Gridoux olduğunu ezbere biliyorsunuz.”

“Doğru vallahi,” diye mırıldandı Gridoux.

“Ama benim durumumun daha da tatsız yanı şu ki, önceleri bir adım var mıydı, onu da bilmiyorum,” dedi adam.

“Bir adınız mı?”

“Bir adım.”

Gridoux sıkıntı içinde:

“Olamaz,” diye mırıldandı.

“Olamazmış, olan olmuşken “olamaz” demek ne demek?”

“Yani hiç adınız olmadı, ha?”

“Öyle görünüyor.”

“Peki başınıza dert açmadı mı bu durum?”

“Fazla bir dert açmadı.”

(sessizlik)

Adam yineledi:

“Fazla bir dert açmadı.”

(sessizlik)

Gridoux birdenbire:

“Peki yaşıyorsunuz?” diye sordu. “Belki yaşıyoruz da bilmiyorsunuz, ha?”

“Hayır,” diye yanıtladı adam. “Hayır elbette.”

Gridoux karşısındakinin yüzünü dikkatle inceledi:

“Herhalde siz şöyle böyle...”

Ama sözünü yarıda kesti.

“Söylemesi zor,” diye mırıldandı.

“Değil mi ya? Öyleyse, bana mesleğimi sorduğunuz zaman, yanıt vermememin kötü niyetten olmadığını anlarsınız.”

Gridoux, bunalım içinde:

“Elbette,” diye doğruladı.

Adam hışırlı bir motor sesi duyup döndü. İçinde Gabriel ve Zazie’yle eski bir taksi geçti.

“Gezcekler,” dedi adam.

Gridoux hiçbir yorumda bulunmadı. Ötekinin de basıp gitmesini isterdi doğrusu.

“Size teşekkür etmekten başka bir yapacağım kalmadı,” dedi adam.

“Bir şey değil,” dedi Gridoux.

“Peki metro? Şuradan mı gideceğim (el kol)?”

“Tamam. Oradan.”

“Yararlı bir bilgi,” dedi adam. “Özellikle de grev varken.”

“Hiç olmazsa plana bakabilirsiniz,” dedi Gridoux.

Bir pençeyi var gücüyle dövmeğe başladı, adam da gitti.

VIII

Gabriel obur bir coşkuyla:

“Ah, Paris!” diye haykırdı. Sonra birden çok uzakta bir şey göstererek, “Bak, Zazie,” diye ekledi, “bak!! metro!!!”

“Metro mu?” dedi Zazie.

Kaşlarını çattı.

“Hava metrosu elbette,” dedi Gabriel yumuşakça.

Zazie’nin hırlamasına zaman kalmadan, gene haykırdı:

“Ya şu! şuradaki!! bak, bak!!! Panthéon!!!!”

“Panthéon değil, Invalides o,” dedi Charles.

“Gene başlamayacaksınız ya,” dedi Zazie.

“Yok canım,” diye bağırdı Gabriel. “Panthéon değil mi yani?”

“Hayır, Invalides,” diye yanıtladı Charles.

Gabriel ondan yana döndü ve gözlerinin içine baktı:

“Emin misin?” diye sordu. “O kadar emin misin bundan?”

Charles yanıt vermedi.

“Sen neden kesinlikle eminsin ki?” diye dayattı Gabriel.

O zaman Charles:

“Buldum,” diye uludu, “Invalides değil bu dalga, bu dalga Sacré-Coeur.”

“Ya sen?” dedi Gabriel keyifle. “Sen de amsalağın teki olmayasın?”*

“Bu yaşta bu matraklıklarınız yüreğimi parçalıyor,” dedi Zazie.

O zaman sessizce görünümüne baktılar, sonra Zazie üç yüz metre aşağıda olanları çekül açısını izleyerek incelemeye başladı.

* Gabriel burada Sacré-Coeur’le söyleniş henzerliği gösteren “sacré con” sözcüklerini kullanır. (Çev.)

“O kadar da yüksek değil,” dedi.

“Yok canım, insanlar zor seçiliyor,” dedi Charles.

Gabriel burnundan soluyarak:

“Evet, pek göremiyorsun, ama kokularını duyuyorsun,” dedi.

“Ama metrodaki kadar değil,” dedi Charles.

“Sen hiç metroya binmezsin ki,” dedi Gabriel. “Ben de binmem ya ayrıca.”

Zazie bu üzücü konuyu kapatmak istedi:

“Hiç baktığın yok,” dedi dayısına. “Şöyle biraz eğil de bak, bayağı eğlenceli.”

Gabriel derinliklere bir göz atma girişiminde bulundu.

“Hastır,” dedi geri geri çekilerek, “başım döndü.”

Alnını sildi ve kokulandırdı.

“Ben iniyorum,” diye ekledi. “Siz daha bıkmadıysanız, girişte bekliyorum.”

Zazie’yle Charles’in durdurmasına zaman kalmadan çekip gitti.

“Yirmi yıldır çıkmamıştım buraya,” diyor Charles. “Oysa çok insan getirdim.”

Zazie’nin umurunda bile değil.

“Yüzünüz pek gülmüyor,” diyor. “Ka yaşındasınız?”

“Sen kaç veriyorsun?”

“Valla, pek genç değilsiniz: otuz.”

“On beş daha koy üstüne.”

“Pek de yaşlı göstermiyorsunuz valla. Ya Gabriel dayı?”

“Otuz iki.”

“O daha fazla gösteriyor.”

“Sakın kendisine söyleme, ağlatırsın.”

“O da neden? Eşcinsellik ediyor diye mi?”

“Bunu da nereden çıkardın?”

“O adam söylüyordu Gabriel dayıya, beni getiren adam. Böyle diyordu adam, insan bu yüzden, eşcinsellik yüzünden yani, deliği boylayabilir diyordu. Nedir bu?”

“Doğru değil.”

Sözünden kuşku duyulması Zazie'nin tepesini attırtmıştı:

"Evet, doğru, söyledi bunu," diye atıldı.

"Demek istediğim o değil. Demek istiyorum ki, adamın dediği Gabriel için doğru değil."

"Eşcinsel olduğu mu? Ne demek ki bu? Parfüm sürmesi mi?"

"Tamam. İyi anlamışın."

"Bunda deliğe tıklılacak bir şey yok."

"Elbette yok."

Bir an Sacré-Coeur'e bakarak daldılar.

"Peki siz?" diye sordu Zazie. "Siz eşcinsel misiniz?"

"Tekerleğe benzer bir halim var mı?"

"Hayır, şoför olduğunuza göre."

"Öyleyse görüyorsun."

"Hiçbir şey gördüğüm yok."

"Herhalde bir resim çizecek değilim?"

"İyi mi çizersiniz?"

Charles öbür yana döndü, Gau ve Ballu'nun yapıtı Sainte-Cloilde'in külahlarını gözlemlemeye daldı, sonra:

"İnsek mi?" diye önerdi.

Zazie yerinden kımıldamadan:

"Söylesenize," dedi, "neden evlenmediniz?"

"Yaşam işte."

"Neden evlenmiyorsunuz?"

"Hoşuma giden birini bulamadım."

Zazie bir hayranlık ıslığı çaldı.

"Çok da züppesiniz," dedi.

"Bu böyle. Hem baksana, sen büyüdüğün zaman evlenmek isteyeceğin çok adam çıkar mı sanıyorsun?"

"Bidakka," dedi Zazie, "neden konuşuyoruz burda? Erkeklerden mi, kadınlardan mı?"

"Benim için kadınlar söz konusu, senin için de erkekler."

"Karşılaştırılmaz," dedi Zazie.

"Haklısın."

"Çok matrak adamsınız," dedi Zazie. "Hiçbir zaman ne düşün-

düşünüzü doğru dürüst bilmiyorsunuz. Çok yorucu olmalı. Bunun için mi böyle sık sık ciddi havalara giriyorsunuz?”

Charles zar zor gülümsedi.

“Peki ben,” dedi Zazie, “ben hoşunuza gider miydim?”

“Sen çocuksun.”

“On beş yaşında, hatta on dört yaşında evlenen kızlar var. Böylesini seven adamlar da var.”

“Peki? ben? ben senin hoşuna gider miydim?”

Zazie yalınlıkla:

“Elbette hayır,” diye yanıtladı.

Bu temel gerçeği tattıktan sonra, Charles şöyle konuştu:

“Yaşına göre çok tuhaf fikirlerin var, biliyor musun?”

“Bak, bu doğru, hatta bunları nereden bulup çıkarıyorum diye düşünüyorum.”

“Bunu sana ben söyleyecek değilim herhalde.”

“İnsan neden şunları söyler de bunları söylemez?”

“İnsan söyleyeceğini söylememiş olsaydı, derdini anlatamazdı.”

“Peki siz derdinizi anlatmak için söyleyeceğinizi mi söylersiniz her zaman?”

“(el kol.)”

“Ne de olsa her söyleneni söylemek zorunda değil insan, başka bir şey de söyleyebilir.”

(el kol.)

“Söylesenize.”

“Saksımı haşat ediyorsun. Soru değil bütün bunlar.”

“Hayır, soru. Ama senin yanıtlayamadığın sorular.”

Charles düşünceli düşünceli:

“Sanırım, evlenmeye henüz hazır değilim,” dedi.

“Adaam! bütün kadınlar benim gibi sorular sormaz, bilirsiniz,” dedi Zazie.

“Bütün kadınlarmış, şuna bakın hele, bütün kadınlarmış. Sen bir yavşaksın daha.”

“Affetmişsiniz siz, ben gelişmiş durumdayım.”

“Tamam. Açık saçık sözler istemez.”

“Açık saçık bir yanı yok bunun. Yaşam böyle.”

“Yaşam da çok kıyak hani.”

Gene sıkıntıyla Sacré-Coeur’ü dikizleyerek bıyıklarını çekmişti-
riyordu.

“Yaşamı bilmeniz gerekir,” dedi Zazie. “İnsan sizin meslekte
en olmayacak şeyler görmüş anlaşılan.”

“Nereden öğrendin bunu?”

“*Sanctimontronnais du Dimanche*’ta okudum, taşra için bile
güncel bir gazete, içinde ünlü aşklar var, yıldız falı var, her şey
var, işte bu gazetede taksi şoförleri cinselliği tüm yönleri ve tüm
türleriyle görür diyorlardı. Borçlarını mal olarak ödemek isteyen
kadın müşterilerden başlamak üzere. Başınıza çok geldi mi böy-
lesi?”

“Anlaşıldı! tamam, tamam.”

“Söylemesini bildiğiniz tek şey bu: Tamam, tamam. Siz bir rö-
fule olmalısınız.”

“Sen iyice su koyvermeye başladın.”

“Hadi, hadi, hırlamayı bırakın, bana komplekslerinizi anlatın,
daha iyi.”

“Daha neler!”

“Kadınlar sizi korkutuyor, değil mi?”

“Ben iniyorum. Başım dönüyor. Bunun karşısında değil (el
kol). Senin gibi bir yavşak karşısında.”

Uzaklaşıyor ve işte bir süre sonra gene deniz düzeyinin ancak
birkaç metre yukarısında. Gabriel, gözleri oldukça donuk, elleri
iyice açılmış dizlerinin üzerinde, bekliyordu. Charles’ı görüp de
yeğenini göremeyince, yerinden sıçırıyor ve yüzü sıkıntı-yeşiline
giriyor.

“Bunu da yapmadın ya herhalde,” diye haykırıyor.

Charles canı burnunda oturuyor.

“Düştüğünü işitmedin ya,” diye yanıtlıyor.

“O bir şey değil. Ama yalnız bırakmak.”

“Çıkışta toplarsın. Uçmaz.”

“Evet, ama çıkışa gelinceye kadar ne dertler aabilir başıma (i ekiş). Bilseydim.”

Charles tepki göstermiyor.

Gabriel kuleye bakıyor o zaman, dikkatle, uzun uzun, sonra yoruma geçiyor:

“Düşünüyorum da Paris kentini ne diye bir kadın gibi gösterirler ki. Böyle bir dalgayla. Bu yapılmadan önce, belki. Ama şimdi. Spor yapa yapa erkek olan kadınlar gibi. Gazetelerde okuyoruz bunu.”

“(Sessizlik).”

“Ne o, hiç sesin çıkamaz oldu. Ne diyorsun buna?”

Charles o zaman uzun, acılı bir kişneme koparıyor, inleyerek iki elinin iine alıyor başını:

“O da,” diyor inleyerek, “o da... hep aynı şey... hep cinsellik... hep bu konuşuluyor... hep... her zaman... iğrençlik... Çürüme... Yalnız bunu düşünüyorlar...”

Gabriel babacanca omuzuna vuruyor:

“Bozuk alar gibisin,” diyor öylecene. “Ne oldu sana?”

“Yeğenin... senin orospu yeğenin...”

“Hop! ağır ol!” diye haykırıyor Gabriel, elini çekip göğre doğru kaldırıyor. “Yeğenim yeğenimdir. Ağzının ayarını ver, yoksa büyükannenden başlarım.”

Charles umutsuzca elini sallıyor, sonra birdenbire kalkıyor.

“Bak, ben gidiyorum,” diyor. “O ufaklığı bir daha görmemeyi yeğ tutarım. Eyvallah.”

Ve takasına doğru atılıyor.

Gabriel arkasından koşuyor:

“Nasıl döneceğiz peki?”

“Metroya binersin.”

“Şakaya bak!” diye homurdandı Gabriel, kovalamayı bıraktı.

Taksi uzaklaşıyordu.

Gabriel, ayakta, düşünceye daldı, sonra şu sözcükleri söyledi:

“Varlık ve hiçlik, işte sorun bu. ık, in, git, gel, insan bunu öyle çok yineler ki sonunda yok olup gider. Bir taksi getirir, bir met-

ro götürür, ne kule aldırır buna, ne Panthéon. Paris yalnızca bir düştür, Gabriel yalnızca bir düştür (çok hoş bir düş), Zazie bir düşün (ya da bir karabasanın) düşlemidir, tüm bu öykü de bir düşlemin düşlemi, bir düşün düşüdür, budala bir romancının yazı makinasıyla yazdığı bir sabuklamadan çok da fazla bir şey değildir (ah! özür dilerim). Orada, République alanından ileride –biraz ileride– varolmuş, merdivenler çıkıp inmiş, sokaklarda gidip gelmiş ve sonunda ine çıkı, gide gele yok olmuş Parisli’lerin mezarları yığın yığın. Bir forsepe getirdi, bir cenaze arabası alıp götürüyor ve kule paslanıyor ve Panthéon kentin içine iyice işlemiş toprağında yatan ölülerin kemiklerinden daha çabuk çatlıyor. Ama ben yaşamaktayım ve tüm bilgim burada duruyor, çünkü kiralık takasına atlayıp cızlamı çeken taksiman ya da havada üç yüz metre yukarıda asılı duran yeğenim ya da evde kalmış olan eşim tatlı Marceline konusunda şu anda ve burada yalnız şunu biliyorum: burada olmadıklarına göre işte neredeyse ölmüşler. Ama ben çevremdeki insancıkların kıllı kelleleri üzerinden ne görüyorum böyle?”

Yolcular kendisini yardımcı bir rehber sanarak çevresinde bir halka oluşturmışlardı. Başlarını baktığı yöne çevirdiler.

Fransız dilinde özellikle derinleşmiş biri:

“Peki ne görüyorsunuz?” diye sordu.

“Evet,” diye doğruladı bir başkası, “ne var görülecek?”

“Doğru,” diye ekledi bir üçüncüsü, “neyi görmeliyiz?”

“Negörciiz?” diye sordu bir dördüncüsü, “negörciiz? negörciiz? negörciiz?”

“Nemgörciiz?” diye yanıtladı Gabriel, “işte (el kol) Zazie, yeğenim Zazie, kuleden çıkıp bize doğru geliyor.”

Kameralar çıtırdıyor, sonra çocuğa yol veriyorlar. O da dalgasını geçiyor.

“Ne o, dayıbey? Para mı kesiyoruz?”

“Gördüğün gibi,” diye yanıtladı Gabriel memnunlukla.

Zazie omuz silkti, topluluğa baktı. Burada Charles’ı görmedi, bunu belirtti.

“Kırdı,” dedi Gabriel.

“Neden?”

“Hiç.”

“Hiç mi? Yanıt değil ki bu.”

“Valla, öyle gitti işte.”

“Bir nedeni vardı herhalde.”

“Bilirsin, Charles. (el kol)”

“Bana söylemek istemiyor musun?”

“Benim kadar sen de biliyorsun.”

Bir yolcu söze karıştı:

“Male bonas horas collocamus si non dicis isti puellae the reason why this man Charles went away.”^{*}

“Arkadaş, sen kendi lakerdalarına karış,” diye yanıtladı Gabriel. “She knows why and she bothers me quite a lot.”^{**}

“Ohoo!” diye haykırdı Zazie, “şimdi de bülbül gibi orman dilleri konuşmaya başladın.”

“Mahsus yapmadım,” diye yanıtladı Gabriel, gözlerini alçakgönüllülükle yere dikti.

“Most interesting,”^{***} dedi yolculardan biri.

Zazie çıkış noktasına döndü.

“Bütün bunlar Charles’ın neden kırdığını açıklamıyor bana.”

Gabriel sinirlendi.

“Anlamadığı zımbırtılar söylemişin de ondan. Yaşına uymayan zımbırtılar.”

“Ya sen, Gabriel dayı, ya sana anlamadığın zımbırtılar, yaşına uymayan zımbırtılar söylesem, sen ne yapardın?”

“Dene,” dedi Gabriel korkakça.

Zazie acımasızca:

“Örneğin,” diye sürdürdü, “örneğin sana eşcinsel olup olmadığını sorsam anlar mıydın? Yaşına uyar mıydı?”

“Most interesting,” dedi bir yolcu (az önceki).

^{*}Tümce latince başlayıp ingilizce sürüyor: “Bu kıza Charles denen adamın neden gittiğini söylemeyecek olursan zamanımızı boşa geçirmiş olacağız.” (Çev.)

^{**}İngilizce, “O nedenini biliyor ve çok da canımı sıkıyor.” (Çev.)

^{***}İngilizce. “Çok ilginç.” (Çev.)

“Zavallı Charles,” diye içini çekti Gabriel.

“Yanıt verecek misin, evet mi, hayır mı?” diye bağırdı Zazie.

“Bu sözcüğü bilir misin: eşcinsel sözcüğünü?”

“Elbette,” diye uludu Gabriel, “bir resim çizeyim ister misin?”

İlgisi artan kalabalık öneriyi beğendi. Kimileri alkışladı.

“Nerede sende o yürek,” diye yanıtladı Zazie.

Fedor Balanoviç o zaman belirdi işte.

“Hadi, kımıldayalım!” diye bağırmaya başladı. Schnell!
Schnell! arabamıza binip vınlayalım!”

“Where are we going now?”*

“Sainte-Chapelle’e,” diye yanıtladı Fedor Balanoviç.

“Gotik sanatın bir incisi. Hadi kımıldayalım! Schnell!
Schnell!”

Ama adamların kımıldadığı yoktu, Gabriel ile yeğenine çok ilgilenmişlerdi.

Beriki resmi çizmemiş olan ötekine:

“Görüyorsun ya, nerede sende o yürek,” diyordu.

“Fıtık eder adamı bu kız,” diyordu öteki.

Fedor Balanoviç güvenle arabasına binmişti, arkasından ancak üç dört alık gelmiş olduğunu gördü.

“Ne oluyor,” diye böğürdü, “disiplin kalmadı mı? Ne bok yiyor bunlar böyle!”

Birkaç kez klaksiyona bastı. Kimsecikler yerinden kımıldamadı. Yalnız sessizlik yollarında görevli bir aynasız kötü kötü baktı. Fedor Balanoviç bu tür bir kişiyle sesli bir uzlaşmazlık başlatmak istemediğinden, takasından indi ve kendilerini dikbaşlılığa yönelten şeyin ne olduğunu anlamak amacıyla adamlarına doğru yöneldi.

“Ama bu bizim Gabriella!” diye haykırdı. “Ne takılıyorsun burada?”

Hayranlarından oluşan halka bu karşılaşma karşısında saf saf coşarken, Gabriel:

“Şıst şıst,” diye fısıldadı.

*İngilizce, “Şimdi nereye gidiyoruz?” anlamında. (Çev.)

“İyi de onlara çengi etekliğiyle Kuğunun Ölümü’nü oynamaya kalkmayacaksın herhalde,” diye sürdürüyordu Fedor Balanoviç.

“Şıst şıst,” etti gene Gabriel, söyleyecek söz bulamıyordu.

“Peki yanında taşıdığın bu yumurcak neyin nesi? onu nereden topladın?”

“O benim yeğenim, ufak da olsa aileme saygı göstermeye çalış.”

“Bu da kim?” diye sordu Zazie.

“Bir arkadaş,” dedi Gabriel. “Fedor Balanoviç.”

Fedor Balanoviç Gabriel’e:

“Görüyorsun, bay-nayt yaptığım yok artık,” dedi, “toplum hierarşisinde yükseldim ve tüm bu hıyarları Sainte-Chapelle’e götürüyorum.”

“Bizi de eve bırakabilirsin belki. Bütün o ulaşım, iletim, bilmem ne grevi yüzünden, istediğimizi yapamaz olduk. Ufukta da hiç taksi yok.”

“Şimdiden dönecek değiliz herhalde,” dedi Zazie.

“Ne olursa olsun, önce kapanmadan Sainte-Chapelle’den geçmek gerek,” dedi Fedor Balanoviç, sonra Gabriel’e yönelik olarak, “Sonra da ola ki seni evine bırakırım,” diye ekledi.

“Peki, ilginç mi bu Sainte-Chapelle?” diye sordu Gabriel.

“Sainte-Chapelle! Sainte-Chapelle!” Böyle bir turistik çılglık koptu ve bu turistik çılgılığı koparanlar karşı konulmaz bir atılışla Gabriel’i arabaya doğru sürüklediler.

“Hepsi kesilmiş bizimkine,” dedi Fedor Balanoviç Zazie’ye, o da kendisi gibi geride kalmıştı.

“Ama kimse benim bu danalara takılmaya razı olacağımı sanmasın,” dedi Zazie.

“Orası beni hiç ırgalamaz,” dedi Fedor Balanoviç.

Sonra direksiyonuyla mikrofonunun başına oturdu, bu sonuncu aracı hemen kullandı:

“Hadi, kımıldayalım!” diye hoparlörlüyordu keyifle. “Schnell! Schnell!”

Gabriel'in hayranları kendisini şimdiden rahatça oturtmuşlardı, ellerinde kıyak makinalar, karşıt-ışık etkileriyle portrelerini çekmek için ışığın ağırlığını ölçüyorlardı. Bütün bu özen koltuklarını kabartmakla birlikte, gene de yeğenin yazgısı konusunda bilgi edinmek istedi. Fedor Balanoviç'ten adı geçen devinimi izlemeye yanaşmadığını öğrenince, yabanseverlerin büyüti hal-kasından sıyrıldı, aşağıya indi, Zazie'nin üzerine atladı, kolundan yakalayıp arabaya doğru sürükledi.

Kameralar çıtırdadı.

Zazie öfkeden kudurmuştu:

"Canımı acıtlıyorsun!" diye zırlıyordu.

Ama ağır tekerlekli araba onu da Sainte-Chapelle'e doğru götürdü.

IX.

“İyi açın farlarınızı, dümbelekler,” dedi Fedor Balanoviç. “Sağda Orsay garını göreceksiniz. Mimari olarak hiç madara sayılmaz. Şu siktirik grevin yol açtığı bok yiyen tıkanıklıklar yüzünden Saint-Chapelle’e geç kalacak olursak, bununla avunursunuz.”

Yolcular, ortak ve tam bir anlamazlık içinde kaynaşarak ağızları açık baktılar öyle. Ayrıca en bağnazları hoparlörün homurtularına dikkat bile etmemişlerdi, ters yönde koltuklarının üstüne tırmanmışlar, coşkuyla başrehber Gabriel’e bakıyorlardı. Gabriel kendilerine gülümsedi. O zaman umuda kapıldılar.

“Sainte-Chapelle” demeye çalışıyorlardı. “Sainte-Chapelle..”

“Evet, evet,” dedi sevimlilikle. “Sainte-Chapelle (sessizlik), (el kol) gotik sanatın bir incisi (el kol), (sessizlik).”

Zazie sertçe:

“Gene cacıklamaya başlama,” dedi.

Yolcular ufaklığın sesini bastırarak:

“Anlatın, anlatın,” diye bağıldılar. Sonra büyük bir berlitzscoolsal çabayla, “İşitmek istiyoruz, işitmek istiyoruz,” diye eklediler.

“Herhalde tava gelecek değilsin,” dedi Zazie.

Pantolonunun kumaşının üstünden bir et parçasını tırnaklarının arasına alıp acımasızca bükte. Acı öylesine zorluydu ki Gabriel’in yanakları boyunca iri iri gözyaşları akmaya başladı. Büyük kozmopolitlik deneyimlerine karşın, şimdiye dek hiçbir zaman bir rehberin ağladığını görmemiş olan yolcular kaygılandılar; bu garip davranışı kimileri tümdengelimci, kimileri tümevarımcı

yöntemle çözümleyerek bir şapka dolaştırma işleminin zorunlu olduğu sonucuna vardılar. Şapka dolaştırıldı, toplam zavallı adamın dizleri üzerine konuldu. Yeniden güleçleştirdi yüzü, ama minnet kadar acının dinmesinin de etkisi vardı bunda, çünkü toplam pek de fazla değildi.

Çekine çekine:

“Bütün bunlar size çok tuhaf geliyordur,” dedi yolculara.

Oldukça seçkin bir fransızcabilir ortak görüşü dile getirdi:

“Ya Sainte-Chapelle?”

“Ha! ha!” dedi Gabriel, sonra elini kolunu salladı.

Çok dilli bir hanım türdeşlerine kendi dilinde:

“Konuşacak,” dedi.

Kimileri yüreklenererek söylemden ve yüz devinilerinden hiçbir şey kaçırmamak için koltukların üstüne çıktılar. Gabriel güvenini artırmak için öksürdü. Ama Zazie gene başladı.

“Ayy!” dedi Gabriel belirgin bir biçimde.

“Zavallı adam,” diye haykırdı bir hanım.

Gabriel kalçasını ovuşturarak:

“Sıpa!” diye mırıldandı.

Zazie kulağının kepçesine:

“Ben gelecek kırmızı ışıktaki iniyorum,” diye fısıldadı. “Bu durumda yapman gerekeni anlıyorsun, dayıbey.”

“Peki sonra, sonra nasıl döneceğiz?” dedi Gabriel inleyerek.

“Sana dönmek istemiyorum diyorum ya.”

“Ama arkamızdan gelecekler...”

Zazie vahşice:

“İnmezsen onlara eşcinsel olduğunu söylerim,” dedi.

Gabriel sakın sakın:

“Bu söylediğin doğru değil, bu bir, anlamazlar, bu da iki,” dedi.

“Doğru değilse zampik neden böyle dedi sana?”

“Dur, yavaş ol (el kol). Bir kez adamın zampik olduğu hiç de kanıtlanmış değil.”

“İyi de kanıtlanması için ne istersin ki?”

“Ne mi isterim? Olgular isterim!”

Bir esinli gibi gösterişle elini salladı gene, bu da sözcük sıkıntısına bir yığın uzaksıl çağrışım katan bu konuşmanın gizlemiyle büyülenmiş yolcuları iyice etkiledi.

“Ayrıca, onu getirdiğin zaman, aynasız olduğunu söylemiş-tin,” diye ekledi Gabriel.

“Evet, ama şimdi zampik olduğunu söylüyorum sana. Hem sonra sen zampikten ne anlarsın ki!”

“Yavaş ol bakalım (el kol), ne olduğunu bilirim.”

“Ne olduğunu bilir misin?”

“Hem de çok iyi bilirim,” diye yanıtladı Gabriel öfkeyle, “Bu adamların saldırılarını sık sık geri çevirmek zorunda kaldım. Şaş-tın mı buna?”

Zazie kahkahayı koyverdi.

“Ben hiç şaşmadım,” dedi fransızcabilir hanım, belli belirsiz biçimde kompleksler konusuna geldiklerini anlıyordu. “Hayır!! Hiç şaşmadım!!!”

Bir yandan da belirli bir gevşeklikle koca adamı dikizliyordu.

Gabriel kızardı, parmağıyla çabucak ve belli etmeden pantolunun önünün kapalı olup olmadığını denetledikten sonra kravattının düğümünü sıktı.

Zazie gülmekten bıkmıştı:

“Bak,” dedi, “Sen cici bir aile dayısısın. İniyor muyuz?”

Yeniden zorlu bir biçimde çimdikledi onu. Gabriel ayy diye bağırarak hafiften zıpladı. Hiç kuşkusuz iki üç dişini uçuracak bir tokat indirebilirdi yavşağa, ama hayranları ne derlerdi? Onlarda sivilceli ve aşağılık bir çocuk celladı imgesi bırakmaktansa, görüş alanlarından silinmeyi yeğ tutardı. Önerine hatırı sayılır bir tıkanıklık çıkınca, Gabriel, Zazie’nin ardından, sakın sakın indi, bu arada keyfi kaçan yolculara anlaşma havalarında ufak ufak el sallamayı da unutmadı. Onları aldatmaya yönelik, içinden pazarlıklı bir dümendi bu. Gerçekten de, adigeçen yolcular gerekli önlemleri alamadan yeniden yola çıktılar. Fedor Balanoviç’e gelince,

Gabriella'nın gelip gidişlerini hiç mi hiç umursadığı yoktu, yalnızca kuzularını müze bekçilerinin içmeye gittikleri saatten önce istenen yere götürmeye bakıyordu o, izlencede böyle bir çatlağın onarılmasına olanak yoktu, çünkü yolcular ertesi gün eskil barbatlı Cebelitarık'a gidiyorlardı. Yolları böyle çizilmişti.

Zazie, onların uzaklaşmalarına baktıktan sonra, kıs kıs güldü, sonra, çabucak edinilmiş bir alışkanlıkla, pantolonun kumaşının üstünden dayısının kalçasından bir et parçasını tırnaklarının arasına alıp sarmalımsı bir devini yaptırttı.

"Yetti be," diye gürledi Gabriel, "oyunun bir boka benzemiyor, hâlâ annamadın mı?"

Zazie sakın sakın:

"Bana bak, Gabriel dayı," dedi, "bana eşcinsel olup olmadığını açıklamadın, bu bir, az önce döktürdüğün o güzel yaban dillerini nereden topladığını söylemedin, bu da iki. Hadi yanıtla."

Gabriel bitkin bitkin:

"Bir yavşağa göre bayağı süreklilik var düşüncelerinde," diye belirtti.

"Sözüme yanıt versene," dedi Zazie, sonra da ayak bileğine sıkı bir tekme çaktı.

Gabriel cilveler yaparak tek ayağının üstünde zıplamaya başladı.

"Uuy," diyordu, "uy uy uy uyy."

"Yanıt ver," dedi Zazie.

Oralarda bir aşağı bir yukarı dolaşan bir hanım çocuğa yaklaştı ve şu sözcükleri söyledi:

"Dur, dur, sevgili yavrum, bu zavallı müsyünün canını acıtıyorsun. Büyüklere böyle sert davranmamak gerekir."

"Büyüklere götüm," diye yanıtladı Zazie. "Sorularıma yanıt vermek istemiyor."

"Geçerli bir neden değil. Sevgili çocuğum, insan ilişkilerinde her zaman şiddetten kaçınılmalıdır. Kınanası şeydir şiddet."

"Kınanası götüm," diye yanıtladı Zazie, "size saati sormadım."

“On altı on beş,” dedi hanım.

Gabriel bir kanepeye oturmuştu.

“Şu çocuğu rahat bırakmayacak mısınız,” dedi.

“Siz de çok acayip bir eğiticiye benziyorsunuz, bakıyorum,” dedi hanım.

“Eğitici göttüm,” diye yorumladı Zazie.

“Kanıtına gelince, onu dinlemeniz yeter (el kol), kaba mı kaba,” dedi hanım, şiddetli bir tiksintinin tüm belirtilerini ortaya koydu.

“Siz kendi kışınızı karıştırın,” dedi Gabriel. “Eğitim konusunda benim kendi görüşlerim var.”

Hanım kışını kanepeye, Gabriel’ın yanına koydu.

“Neymiş bunlar?” diye sordu.

“Bir kez, önce, anlayış.”

Zazie Gabriel’in öbür yanına oturdu ve çok hafiften çimdikledi onu.

“Ya benim sorum?” dedi cilveyle. “Yanıtlanmıyor mu?”

“Ne de olsa Seine’e atamam onu,” diye mırıldandı Gabriel, kalçasını ovuşturdu.

Hanım en sevimli gülümsemesiyle:

“Anlayışlı olun,” dedi.

Zazie eğildi:

“Dayıma asılmanız bitti mi?” dedi. “Evli olduğunu biliyorsunuz.”

“Küçük hanım, anıştırmalarınız dul bir hanıma yapılacak anıştırmalardan değil.”

“Bir tüyebilsem,” diye mırıldandı Gabriel.

“Daha önce yanıt vereceksin,” dedi Zazie.

Gabriel tam bir ilgisizlik havasına girerek göğün mavisine bakıyordu.

Dul hanım nesnellikle:

“İster gibi görünmüyor,” diye belirtti.

Zazie çimdiklemek ister gibi yaptı. Dayı bey daha dokunmadan sıçradı. İki dişil kişi çok çok keyiflendiler. Yaşlısı gülme hop-

lamalarını dizginleyerek Şu soruyu dile getirdi:

“Peki sana ne söylesin istiyorsun?”

“EŞcinsel olup olmadıŐını.”

“Onun mu?” diye sordu hanım (bir süre). “Kuşku yok.”

Gabriel oldukça korkutucu bir sesle:

“Kuşku yok mu: neden?” diye sordu.

“O biçim olduŐunuzdan.”

Bunu  yle matrak buluyordu ki kıkır kıkır kıkırdıyordu.

“Yok, bu kadarı da fazla,” dedi Gabriel, hafiften bir Şaplak indirdi sırtına, çantasını elinden d Ő rt t .

Kadın asfalta sa ılan  teberilerini toplarken:

“Sizinle de konuŐulmuyor,” dedi.

“Hanıma kibar davranmıyorsun,” dedi Zazie.

Dul hanım dönüp yanına oturdu gene.

“ ocuk dediŐin sorularına yanıt vermekten kaçınılarak eŐitilmez,” dedi.

Zazie i inden pazarlılıkla:

“Daha anlayışlı olmak gerek,” diye ekledi.

Gabriel dişlerini gıcırdattı.

“Hadi, o biçim misiniz, deŐil misiniz, söyleyin ona.”

Gabriel kararlılıkla:

“Hayır, hayır, hayır,” diye yanıtladı.

“Hep böyle söylerler,” diye belirtti hanım, hiç de inanmıŐa benzemiyordu.

“Gerçekte, ne olduŐunu bilmek isterdim,” dedi Zazie.

“Neyin ne olduŐunu?”

“Bir eŐcinselin ne olduŐunu.”

“BilmediŐin için mi?”

“Sezinliyorum, ama o söylesin isterdim.”

“Neyi sezinliyorsun?”

“Dayı, Şu mendilini çıkar da göster.”

Gabriel i ini çekerek yerine getirdi isteŐini. Bütün sokak güzel güzel koktu.

Zazie kurnazca:

“Annadınız mı?” diye sordu dula, o da alçak sesle:

“Fior’un Barbouze’u,” diye belirtti.

“Tamam, doğru,” dedi Gabriel, mendilini cebine koydu.

“Bir erkek parfümü.”

“Orası doğru,” dedi dul.

Zazie’ye:

“Hiçbir şey sezinlememişin,” dedi.

Zazie korkunç sinirlendi, Gabriel’e döndü:

“Öyleyse adam neden bununla suçladı seni?”

“Hangi adam?” diye sordu hanım.

Gabriel Zazie’ye:

“Seni de orospuluk etmekle suçluyordu,” dedi.

“Ne orospusu?” diye sordu hanım.

“Ayy!” diye haykırdı Gabriel.

Hanım yapay bir hoşgörülle:

“Abartma, küçüğüm,” dedi.

“Öğütlerinize gereksinimim yok.”

Ve Zazie Gabriel’i bir daha çimdikledi.

Gabriel acısını sineye çekerek dalgın dalgın:

“Yumurcaklar çok sevimli oluyor doğrusu,” diye mırıldandı.

“Çocukları sevmiyorsanız, ne diye eğitimlerini üzerinize alırsınız, insan merak ediyor,” dedi hanım.

“Bu başlı başına bir öyküdür,” dedi Gabriel.

“Anlatın da dinleyelim,” dedi hanım.

“Teşekkür ederim, ben biliyorum,” dedi Zazie.

“Ama ben bilmiyorum,” dedi dul.

“Vız gelir tırıs gider. Ee, dayıbey, nerede kaldı bu yanıt?”

“Hayır, hayır, hayır dedim ya sana.”

“Bu kız bir şeyi kafaya koydu mu bir daha unutmuyor,” diye belirtti hanım, gözleminin özgün olduğunu sanıyordu.

“Tam bir katır,” dedi Gabriel içli içli.

Sonra hanım doğrulukta birincisinden geri kalmayan şu gözlemde bulundu:

“Bu çocuğu çok da iyi tanır gibi görünmüyorsunuz. Değişik

niteliklerini yeni yeni öğreniyorsunuz sanki.”

Nitelikler sözcüğünü de tırnak arasında söyledi.

“Nitelik götüm,” diye homurdandı Zazie.

“Sizden de bir şey kaçmıyor,” dedi Gabriel. “Gerçekten daha dün aldım başıma.”

“Anlıyorum.”

“Neyi anlıyormuş?” diye sordu Zazie sertçe.

Gabriel omuz silkti.

“Kendisi biliyor mu ki?” dedi.

Dul hanım daha çok alaya kaçan bu ayraç üzerinde durmadı.

“Peki, yeğeniniz mi?” diye ekledi.

“Evet, yeğenim,” diye yanıtladı Gabriel.

“O da benim halam,” diye ekledi Zazie, şakayı oldukça yeni sanıyordu, yaşının küçüklüğü nedeniyle de bağışlandı.

Bir taksiden insanlar iniyordu.

“Hello!” diye bağıldılar.

Başta fransızcabilir hanım olmak üzere, en kesikler, şaşkınlıklarını atmış, Paris’in kargaşası ve tıkanma yığılmaları içinde başrehberlerini arıyorlardı, işte umulmadık bir şansla yeniden ele geçirmişlerdi onu. Büyük bir sevinç gösterdiler, çünkü kin duy-mak için nedenleri bulunduğunu uslarına getiremeyecek ölçüde uzaktılar o duygudan. Ve Haydi Sainte-Chapelle’e! haykırısları arasında Gabriel’i yakalayarak araçlarına doğru sürüklediler, kü-çümsemeyecek bir beceriyle içeri tıktılar, gözde anıtlarını tüm ayrıntılarıyla göstermeden uçup gitmesin diye de üstüne yığıldılar. Zazie’yi de götürmeyi uslarına bile getirmediler. Yalnız, taka kal-karken, fransızcabilir hanım dostça ve alaylı bir yalancı suçortak-lığıyla el salladı. Bu arada fransızcabilirlikte berikinden hiç de aşağı kalmayan, ama dul olan öteki hanım çığlıklar kopararak zıp zıp zıplıyordu olduğu yerde. O sırada buralarda bulunan erkekli kadınlı vatandaşlar gümbürtüden daha uzak konumlara doğru kıv-rıldılar.

“Hep böyle haykırarak olursanız, aynasızlar gelebilir,” diye homurdandı Zazie.

“Ben de bunun için bağıryorum ya, taşkafa,” dedi dul kadın.
“Adam kaçırıyolar! Adam kaçırıyolar!”

En sonunda kaknemin böğürtüleri üzerine bir patburun çıktı ortaya.

“Ne var, ne oluyor?” diye sordu.

“Sizi çağıran olmadı,” dedi Zazie.

“Ama öyle bir cangırtı çıkarıyorsunuz ki,” dedi patburun.

“Bir adam kaçırdılar,” dedi hanım soluk soluğa. “Hem de güzel bir adam.”

Patburun iştaha gelmişti:

“Vay anasını!” diye mırıldandı.

“Benim halam olur,” dedi Zazie.

“Peki, adam?” diye sordu patburun.

“Halam o işte, kazkafa.”

“Peki o?”

Dulu gösteriyordu.

“O mu? O hiçbir şey değil.”

Aynasız durumun püf noktasını kavramak için sustu. Hanım, zazisel nitelemenin dürtüsüyle, gözüpek bir tasarı düşündü hemen.

“Adam kaçırınların ardından koşalım,” dedi, “Sainte-Chapelle’de kurtarırız onu.”

Polis kenterce:

“Bayağı bir yol eder,” diye belirtti. “Ben de kros şampiyonu değilim.”

“Bir taksi de çeviremez miyiz? Parasını ben veririm.”

“Haklı,” dedi Zazie, kendi parasına kıyamazdı. “Sandığım kadar salak değilmiş.”

Hanım dört köşe olmuştu:

“Teşekkür ederim,” dedi.

“Bir şey değil,” diye yanıtladı Zazie.

“Ne de olsa büyük incelik,” diye dayattı hanım.

Zazie alçakgönüllülükle:

“Tamam, tamam,” dedi.

“Bu tereyağlamaları ne zaman bitireceksiniz,” dedi patburun.

“Sizden hiçbir şey istediğimiz yok,” dedi hanım.

“Buyur bakalım,” diye haykırdı polis. “Kadınlar böyledir işte. Nasıl benden hiçbir şey istediğiniz yok? Yalnızca burnumu boğa sokmamı istiyorsunuz. Bu da hiçbir şey değilse, ben hiçbir şeyden hiçbir şey anlamıyorum demektir.”

Sonra da özlemleri bir havayla ekledi:

“Sözcüklerin eski anlamı yok artık.”

Ve ayakkabılarının ucuna bakarak içini çekiyordu.

“Bütün bunlar bana dayıbeyimi geri getirmiyor,” dedi Zazie. “Gene bir kaçamak yapmak istediğimi söyleyecekler, ama doğru olmayacak.”

“Siz hiç kaygılanmayın, çocuğum,” dedi dul. “Ben buradayım, sizin iyi niyetinize ve suçsuzluğunuza tanıklık ederim.”

“İnsan gerçekten suçsuz oldu mu hiç kimseye gereksinimi yoktur,” dedi polis.

“Alçak herif,” dedi Zazie, “koca yeyeleriyle geldiğini görür gibiyim. Al birin vur ötekine.”

“Onları böylesine iyi mi tanıyorsunuz, yavrucuğum.”

“Ağzımı açtırmayın, hanım teyze,” dedi Zazie kırılarak. “Bir düşünün, benim annem baltayla babamın başını parçaladı. Bundan sonra ne aynasızlar gördüm ben, siz düşünün, cicim.”

“Vay be,” dedi polis.

“Aynasızlar daha hiçbir şey değil,” dedi Zazie. “En kötüsü yargıçlar. Bunlar...”

Polis yansızlıkla:

“Hepsi de inektir,” dedi.

“Ama ben yargıçların da, aynasızların da hesabını gördüm,” dedi Zazie. “Şöyle (el kol).”

Dul kadın hayran hayran ona bakıyordu.

“Peki, benim hesabımı görmek için ne yapacaksın?” dedi polis.

Zazie onu süzmeye başladı.

“Sizin,” dedi, “sizin kellenizi daha önce de bir yerlerde gör-

düm.”

“Bak, buna şaşarım,” dedi fruko.

“Peki neden? Neden sizi bir yerde görmüş olmayayım?”

“Doğru,” dedi dul. “Çocuk haklı.”

“Teşekkür ederim, bayan,” dedi Zazie.

“Bir şey değil.”

“Yok, ne demek.”

“Ama bunların beni ipledikleri bile yok,” diye mırıldandı polis.

“Ben onu bir yerde gördüğümünden eminim,” dedi Zazie.

Ama dul hanım hayranlığını birdenbire aynasıza yöneltmişti.

“Yeteneğinizi gösterin bize,” dedi ona, bu sözcüklere de isteklendirici ve yakıcı bir göz kırpma ekledi. “Sizin gibi yakışıklı bir polis memurunun çok numaralar bilmesi gerekir. Yasallık sınırları içinde elbette.”

“Dananın teki o,” dedi Zazie.

“Hayır, hayır,” dedi hanım. “Onu yüreklendirmek gerek. Anlayışlı olmak gerek.”

Ve gene ıslak ve ısıtıcı bir gözle baktı ona.

“Durun hele,” dedi fruko, birden canlanmıştı. “Göreceksiniz göreceğinizi. Trouascaillon’un neler yapabileceğini göreceksiniz.”

“Adı Trouascaillon’muş!” diye atıldı Zazie coşkuyla.

“Benim adım da bayan Mouaque” dedi dul hanım, azıcık kızdı. “Herkes gibi,” diye ekledi.

X

Trolleybüs ve metrolibüslerin grevi nedeniyle, sokaklarda daha çok, daha çeşitli araç dolaşıyor, bu arada, kaldırımlar boyunca, kadınlı erkekli yorgun ve sabrı tükenmiş yayalar, başarı ilkelelerini durumun güçlüklerinin arabalılarda yaratacağı alışılmamış yardımseverliğe dayandırarak otostop yapıyorlardı.

Trouscaillon da kaldırımın kıyısına dikildi, cebinden bir düdük çıkararak iç parçalayıcı bir iki düd patlattı.

Arabalar yollarına gidiyordu. Bisikletliler sevinçli çığlıklar kopardılar ve umursamazca, yazgılarına doğru gittiler. Motorlu iki tekerlekli gürültü oranını artırdılar ve durmadılar. Ayrıca Trouscaillon onlara seslenmiyordu.

Bir boşluk oldu. Anlaşılan kesin bir tıkanma bir yerlerde tüm ulaşımı durdurmuştu. Sonra tek ve sıradan bir araba görüldü. Trouscaillon öttü. Bu kez araç durdu.

Sürücü yaklaşmakta olan Trouscaillon'a:

“Ne var?” diye sordu saldırganca. “Hiç kötü bir şey yapmadım. Trafik kurallarını bilirim ben. Hiç ters iş yapmam. Kâğıtlarım da tamam. Ne var öyleyse? Namuslu vatandaşları uyuz edeceğine metroyu yürütsene. Bu da mı yetmedi? Daha ne istiyorsun öyleyse!”

Çekip gidiyor.

Zazie çok ciddi bir havaya girerek:

“Yaşsa Trouscaillon,” diye bağılıyor uzaktan.

“Onu böyle aşağılamamalı,” diyor dul Mouaque, “eli kolu bağlanır yoksa.”

“İyi anlamışım, dananın biriymiş.”

“Yakışıklı çocuk değil mi sizce?”

“Az önce dayımı gönlünüze göre buluyordunuz,” dedi Zazie sertçe. “Hepsini mi istiyorsunuz?”

Birtakım tiz sesler dikkatlerini yeniden Trouascaillon’un eylemlerine çekti. Önemsenecek gibi değillerdi. Tıkanıklık bir yerde açılmış olmalıydı, frukonun önünden birtakım araçlar akıyor, ama küçük düdüğü hiç kimseyi etkiler gibi görünmüyordu. Sonra akıntı yeniden seyrekleşti, bir yerlerde gene bir pıhtılaşma olmalıydı.

Çok sıradan bir araba görüldü. Trouascaillon öttü. Araç durdu.

Sürücü yaklaşmakta olan Trouascaillon’a:

“Ne var?” diye sordu saldırganca. “Hiç kötü bir şey yapmadım. Ehliyetim cebimde benim. Hiç ters iş yapmam. Kâğıtlarım da tamam. Ne var öyleyse. Namuslu vatandaşları uyuz edeceğine metroyu yürütsene. Bu da mı yetmedi? Öyleyse git de Faslılara vurdur.”

Trouascaillon bozuldu.

“Aa!” dedi.

Ama adam gitti.

Zazie içinde mutlulukla yüzdüğü coşkunun doruğuna ulaşmış.

“Yaşşa Trouascaillon!” diye bağırıyor.

“Gittikçe daha çok hoşuma gidiyor,” diyor dul Mouaque alçak sesle.

Zazie de aynı biçimde:

“Bu karı tümünden fıttırmış,” diyor.

Trouascaillon’un iyice kafası bozulmuştu. üniformanın ve düdüğünün erdeminden kuşku duymaya başlıyordu. İçine doldurduğu bunca tükrüğü boşaltmak için adı geçen nesneyi sallıyordu ki, çok sıradan bir kapalı araba gelip kendiliğinden önünde durdu. Penceresinden bir baş çıktı ve şu umut verici sözleri söyledi:

“Pardon, memur bey, Sainte-Chapelle’ce, gotik sanatın bu incisine gitmem için en kısa yol hangisi, gösterebilir miydiniz ba-

na?"

Trouscaillon makina gibi:

"Peki, beni dinleyin," dedi. "Önce sola, sonra sağa sapacaksınız, sonra, küçük boyutlarda bir alana geldiğiniz zaman, sağdan üçüncü sokağa, sonra soldan ikinci sokağa gireceksiniz, sonra biraz sağa, üç kez sola sapacak, en sonunda yüz elli metre boyunca dosdoğru ileri gideceksiniz. Elbette, bir sürü yasak yön olacak bu arada, bu da işinizi kolaylaştırmayacak."

"Hiçbir zaman varamayacağım," dedi sürücü. "Ben de Saint-Montron'dan bunun için özel olarak gelmiştim."

"Umutsuzluğa kapılmayın," dedi Trouscaillon. "Sizi götürüyüm desem ne derdiniz?"

"Yapılacak başka işleriniz vardır."

"Yok, hayır. Hiç işim yok. Ancak iyiliğinize sığınarak şu iki kişiyi de (el kol) almanızı rica edeceğim."

"Beni hiç ırgalamaz. Kapanma saatinden önce varayım da."

Dul hanım uzaktan:

"Valla, görünüşe bakılırsa, bir arabaya el koydu," dedi.

Zazie de nesnellikle:

"Beni hayran bırakacak," dedi.

Trouscaillon kısa bir süre onlara doğru koştu ve hiç de kibar konuşmaya çalışmadan:

"Çabuk gelin! Adam bizi alıyor," dedi.

"Hadi," dedi dul Mouaque, "adam kaçıranlara hücum!"

"Bak, onları unutmuştum," dedi Trouscaillon.

Dul Mouaque diplomatça:

"Adama bundan hiç söz etmenmek daha iyi olur belki," dedi.

"Demek böyle," diye sordu Zazie, "demek söz konusu kiliseye götürüyor bizi?"

"Ama kımıldasanıza!"

Trouscaillon'la dul Mouaque, her biri bir kolundan yakalayıp çok sıradan arabaya koşturdular Zazie'yi, içine attılar.

"Bana böyle davranılmasından hoşlanmam," diye uluyordu Zazie, öfkesinden çıldırmıştı.

Sanctimontronlu gülerek:

“Adam kaçırılara benziyorsunuz,” dedi.

“Basit bir görünüş bu,” dedi Troussaillon, yanına oturdu. “Kapanmadan önce varmak istiyorsanız, gidelim.”

Yola çıkıyorlar. Troussaillon, akışı hızlandırmak için, arabadan dışarıya sarkıyor ve çılgınca düdük çalıyordu. Ne de olsa belirli bir etkisi oluyordu. Taşralı keyiften dört köşeydi.

“Şimdi sola sapacaksınız,” diye buyurdu Troussaillon.

Zazie somurtuyordu.

“Ne o, dayını yeniden göreceğine sevinmiyor musun yoksa?” dedi Dul Mouaque iki yüzlülükle.

“Dayı götüm,” dedi Zazie.

“Aa, Jeanne Lalochère’in kızımı,” dedi sürücü. “Böyle oğlan kılığında tanıyamamıştım.”

“Onu tanıyor musunuz?” diye sordu dul Mouaque ilgisizce.

“He ya,” dedi adam.

Sonra tanımayı tamamlamak için geriye döndü, bu kısa süre de önünde giden arabaya bindirmesine yetti.

“Tu Allah kahretsın!” dedi Troussaillon.

“Evet, o,” dedi Sanctimontronlu.

“Ben sizi tanımıyorum,” dedi Zazie.

Çökertilik çökerticisiyle bir iki zılgıt alışverişinde bulunmak üzere yerinden kalkıp gelmişti.

“Ne bu be, böyle araba mı kullanılır?” dedi. “Ha! hiç şaşmam... bir taşralı... Buralara gelip de Paris’in sokaklarını tıkayaçağınıza kazvedanalarınızı gütseniz çok daha iyi olur.”

“Beyefendi, beyefendi, parparalarınızla geciktiriyorsunuz bizi,” dedi dul Mouaque. “Özel bir görevimiz var bizim! Kaçırılan bir adamı kurtaracağız.”

“Ne? ne? ne?” dedi Sanctimontronlu. “Benden paso. Ben Paris’e kovboyculuk oynamaya gelmedim.”

Öteki sürücü Troussaillon’a döndü:

“Peki siz?” dedi. “Tutanak tutmak için ne bekliyorsunuz?”

“Hiç bozulmayın,” diye yanıtladı Troussaillon, “tutanak ta-

mam. Bana güvenebilirsiniz.”

Ve köşeleri yenmiş bir eski deftere bir şeyler çiziktiren bir aynasız öykünüsüne başladı.

“Ruhsatınız var mı?”

Trouscaillon inceler gibi yaptı.

“Diplomatik pasaportunuz yok mu?”

“(tiksentili yoksama).”

“Bu kadarı yeter, gidebilirsiniz,” dedi Trouscaillon. Çökertilik düşünceli düşünceli arabasına bindi, yeniden yola vurdu. Ama Sanctimontronlu yerinden kımıldamıyordu.

“Ne oldu? Ne bekliyorsunuz?” dedi dul Mouaque.

Arkada klaksonlar zırlayıp duruyordu.

“Kovboyculuk oynamak istemiyorum dedim ya size. Serseri kurşunun kime çarpacağı belli olmaz.”

“Bizim memlekette millet bu kadar ödleğ değildir,” dedi Zazie.

“Oo, seni bilirim,” dedi adam. “Sen kanatlı melekleri bile birbirine düşürürsün.”

“Ayıp, ayıp,” dedi Zazie. “Neden beni böyle kötü tanıtmaya çalışıyorsunuz?”

Klaksonlar gittikçe daha zorlu böğürüyordu, gerçek bir kasırga gibi.

“Kaldırsanıza şunu!” diye bağırdı Trouscaillon.

“Ben canımı sokakta bulmadım,” dedi Sanctimontronlu, istifi bile bozmadı.

“Korkmayın,” dedi dul Mouaque, diplomatlığı hiç elden bırakmıyordu. “Tehlike yok. Küçük bir palavraydı o.”

Adam bu kocakarının topografyasını biraz daha ayrıntılı olarak görmek için geriye döndü. Bu inceleme güvene yöneltti onu.

“Söz verir misiniz?” diye sordu.

“Söyledim ya size.”

“Adamın başını bir sürü belaya sokan siyasal bir olay olmasın?”

“Yok canım, ufak bir şaka yaptık, inanın bana.”

“Peki, gidelim öyleyse,” dedi adam, gene de iyice güvene gelmemiştir.

“Beni tanıdığınızı söylüyorsunuz,” dedi Zazie. “Annemi gör-dünüz mü acaba? O da Paris’te.”

Daha topu topu birkaç kadem yol gitmişlerdi ki komşu kili-senin çan kulesi saat dördü vurdu, ayrıca bu kilise de neoklasik biçimdeydi.

“Şiştik,” dedi Sanctimontronlu.

Gene frene bastı, bu da arkasında yeni bir sesli uyarı patlama-sına neden oldu.

“Yorulmaya değmez artık,” diye ekledi. “Şimdi kapanacak.”

“Elimizi çabuk tutmak için bir neden daha,” dedi dul Moua-que, mantıklı ve stratejik. “Kaçırılan adamımızı bir daha bulama-yız yoksa.”

“Beni hiç ırgalamaz,” dedi adam.

Ama arkada klaksonlara öyle zorlu basıyorlardı ki, gene yola çıkmaktan kendini alamadı, nerdeyse durup kalmışların ortak kız-gınlığıyla çalkalanan havanın titreşimleri itiyordu onu ileriye.

“Hadi, hadi, surat etmeyin,” dedi Troussaillon. “Neredeyse geldik artık. Böylece memleketlilerinize Sainte-Chapelle’i gö-re-mesiniz bile çok yaklaştığınızı söyleyebilirsiniz. Oysa burada kal-makla...”

“İstedi mi hiç de fena konuşmuyor,” dedi Zazie yansızca, pat-burunun söyleminden söz ediyordu.

“Gittikçe daha çok hoşuma gidiyor,” diye mırıldandı dul Mo-uaque, ama öyle alçak sesle mırıldandı ki kimsecikler işitmedi.

“Peki, annem?” diye sordu Zazie gene adama, “beni tanıdığ-ınızı söylediğinize göre, annemi görmediniz mi acaba?”

“Şu işe bak,” dedi Sanctimontronlu, “şu bendeki şansa bak. Bunca takanın içinde tutup benimkini seçiyorsunuz.”

“Mahsus yapmadık,” dedi Troussaillon. “Örneğin ben de bil-mediğim bir kentte bulunduğum zaman yolumu sorduğum olur.”

“İyi de Sainte-Chapelle ne oldu?” dedi Sanctimontronlu.

“Bak, bunda haklısın,” dedi Troussaillon, bu basit eksiltide,

abartımasal olarak “mesel”in kısır döngüsüne giriyordu.

“Tamam, gidiyorum,” dedi Sanctimontronlu.

“Adam kaçıranlara hücum!” diye bağırdı dul Mouaque.

Trouscaillon da arabadan kafasını çıkararak can sıkıcıları düdükle çalıyordu. İyi kötü ilerliyorlardı.

“Acıklı bu yol, acıklı,” dedi Zazie. “Bence metronun üstüne yoktur.”

“Ayağımı bile basmadım hiç,” dedi dul.

“Amma da züppesiniz,” dedi Zazie.

“Olanaklarım olduktan sonra...”

“Ama az önce taksiye birkaç kuruş bayılmaktan çekiniyordunuz.”

“Yararsızdı da ondan. Kanıtı da...”

Trouscaillon bir onay koparmak için hanımlara döndü:

“Fena gitmiyoruz,” dedi.

“Evvvet,” dedi dul Mouaque coşkuyla.

“Hiç abartmayın,” dedi Zazie. “Biz vardığımız zaman dayım çoktan cızlamı çekmiş olacak.”

“Elimden geleni yapıyorum,” dedi Sanctimontronlu, sonra birden konuyu değiştirerek, “Ah!” diye haykırdı, “Saint-Mont-ron’da da metro olsaydı! değil mi, ufaklık?”

“İnekliğin bu tür lüsü özellikle midemi bulandırır,” dedi Zazie. “Sanki bizim orada metro olabilirmiş gibi.”

“O da olacak bir gün,” dedi adam. “İlerlemeyle. Her yanda metro olacak. Hatta süper güzel olacak. Metro ve helikopter, işte kent ulaşımının geleceği. Metroya binip Marsilya’ya gider, helikoptere binip dönersin.”

“Neden tersi değil?” diye sordu dul Mouaque, yeni doğan tutkusu dekartçılığını daha tümenden silmemişt i.

“Neden tersi değil, öyle mi?” dedi adam ön yin c e m l e . “Yelin hızı nedeniyle.”

Bu büyük şakanın etkilerini değerlendirmek için biraz geriye döndü, bu da ikinci şeritte park etmiş bir otobüse önden bindirmesine neden oldu. Gelmişlerdi. Öyle ya, Fedor Balanoviç orta-

ya çıktı ve örnek söylemine başladı:

“Ne bu? Böyle araba mı kullanılır? Ha! şaşmadım... bir taşralı... Böyle gelip Paris’in sokaklarını tıkayacağınıza kazvedanalarınıza baksanız daha iyi olmaz mı?”

“Vay,” diye haykırdı Zazie, “Fedor Balanoviç bu. Dayımı görmediniz mi?”

Dul Mouaque takadan çıktı.

“Dayıya hücum,” dedi.

“Yoo, bak bu olmadı,” dedi Fedor Balanoviç. “Önce durumu görmek gerekir, şuna bakın, ekmek kapım nasıl olmuş!”

“İkinci şeritte durmuştunuz,” dedi Sanctimontronlu. “Bu yaptığınız yapılmaz.”

Trouscaillon da indi:

“Bırakın tartışmayı,” dedi. “Şimdi çözerim sorunu.”

“Öyle şey olmaz,” dedi Fedor Balanoviç. “Onun arabasındaydınız. Taraflı davranırsınız.”

“İyi ya, ne haliniz varsa görün,” dedi Trouscaillon, yavşağın ardına takılıp gözden silinmiş dul Mouaque’ı bulma kaygısıyla uzaklaştı.

XI

Gabriel Deux-Palais kahvesinin terasında, beşinci grenadin bardağını boşaltırken bir topluluk önünde söylev çekiyor, topluluğun dikkati de fransızcabilirliğinin yaygınlığı ölçüsünde yoğun görünüyordu.

“Neden,” diyordu Gabriel, “ondan yoksun kalmamız için ufakcık bir şey yettikten sonra neden katlanmayalım yaşama? Bir hiç getirir, bir hiç canlandırır, bir hiç yıkar, bir hiç götürür. Böyle olmasa, yazgının yumruklarına, parlak bir iş uğrunda alçalışlara, bakkalların hilelerine, kasapların fiyatlarına, sütçülerin sularına, ana babaların sinirine, hocaların öfkesine, çavuşların fırçasına, köşeyi dönmüşlerin çirkeflğine, yıkılmışların iniltilerine, sonsuz uzamların sessizliğine, kamabaharların kokusuna ya da tahta atların edilgenliğine kim katlanırdı, yalnızca küçücük birkaç gözenegin (el kol) kötü ve hızla çoğalan ediminin ya da yolunu sorumsuz bir adsızın çizdiği bir merminin birden gelip beklenmedik bir zamanda tüm bu kaygıları göğün mavisinde toz edeceği bilinmeseydi. Ben, şu karşınızda gördüğünüz adam, üstümde bir çengi eteği, sizin türünüzden keleklerle doğal olarak oldukça kıllı, ancak meslek gereği tıraşlı, kalçalarımı gösterirken bu sorunları sık sık takmışımdır kafaya. Şurasını da ekleyeyim ki istekte bulunacak olursanız, bu gösteriyi hemen bu akşam görebilirsiniz.”

“Yaşsa!” diye haykırdı yolcular güvenle.

“Baksana, dayıbey, sen gittikçe daha çok para kesiyorsun.”

“Ha! sen misin,” dedi Gabriel sakın sakın. “İyi ya, gördüğün gibi hâlâ yaşıyorum ve işlerim de tıkrında.”

“Sainte-C'hapelle'i gösterdin mi onlara?”

“Şansları varmış. Kapanmak üzereydi, vitrayların önünde

şöyle bir dolaştılar ancak. Hani şöyle (el kol), vitraylar. Bayıldılar (el kol). Değil mi, my gretchen lady?"

Şanslı turist kendinden geçmiş bir durumda onayladı.

"Yaşşa!" diye bağırdı ötekiler.

Dul Mouaque, hemen arkasında Trouascaillon, ekledi:

"Adam kaçıranlara hücum!"

Patburun Gabriel'e yaklaştı ve önünde saygıyla eğilerek sağlık durumunu sordu. Gabriel kısa ve özlü biçimde sağlığına hiç diyecek olmadığını söyledi. Öteki o zaman özgürlük sorununa girerek sürdürdü soruşturmasını. Gabriel karşısındakine kendi özgürlüğünün engin, hem de gönlünce olduğunu kesinledi. Hiç kuşkusuz, başlangıçta bu açıdan en vazgeçilmez haklarına yadsınmaz bir saldırı olduğunu yadsımıyordu ama, sonunda duruma ayak uydurunca, onu öylesine dönüştürmüştü ki kaçırıcıları tutsakları olmuştu ve onları bildiği gibi yönlendirmeye başlamıştı. Sonuç olarak polisin işlerine burnunu sokmasından nefret ettiğini ekledi ve böyle davranışlar midelerini bulandırmak üzere olduğundan, cebinden leylak rengi (ak olmayan), ama Barbouze'la, Fior'un parfümüyle ıslatılmış mendilini çıkardı ve burnuna bastırdı.

Trouascaillon kokudan bunalarak özür diledi, hazırola geçerek Gabriel'i selamladı, kuralın gerektirdiği dönüşü gerçekleştirdi, uzaklaştı, pıtır pıtır arkasından koşan dul Mouaque'la birlikte kalabalıkta gözden silindi.

"Nasıl aldın boyunun ölçüsünü," dedi Zazie Gabriel'e, yanında kendine bir yer açtı. "Ben bir çilek çikolata dondurma yiyeceğim."

"Bu herifin suratını daha önce de bir yerlerde gördüm gibime geliyor," dedi Gabriel.

"Şimdi aynasızlar sepetlendiğine göre, belki yanıt verirsin bana," dedi Zazie. "Eşcinsel misin, değil misin?"

"Yemin ederim ki değilim."

Gabriel yere tükürerek kolunu uzattı, bu da yolcuları biraz sarstı. Onlara Galya folklorunun bu özelliğini anlatacaktı ki Zazie onun öğreticilik amaçlarının önüne geçti, bu durumda adamın

kendisini neden o biçim olmakla suçladığını sordu.

“Gene başladı,” diye inledi Gabriel.

Yolcular, belirsizce anlamışlar, işin tadının kaçtığını düşünmeye başlamışlardı, alçak sesle ve kendi ağızlarıyla danışmada bulundular. Kimileri küçük kızı Seine’e atmak görüşündeydi, kimileri de sesgeçirmezleştirmek için ağzına pamuk tıkadıktan sonra bir yol battaniyesine sarıp herhangi bir garda emanetçiye bırakmak görüşünde. Hiç kimse battaniyesini gözden çıkarmak istemiyorsa, azıcık sıkıştırınca, bir valiz de görürdü işi.

Gabriel bu fısıllama konuşmalardan kuşkulandı, birtakım ödünlerde bulunmaya karar verdi.

“Anlaşıldı,” dedi, “bu akşam her şeyi açıklayacağım sana. Daha iyisi, kendi gözlerinle göreceksin.”

“Neyi göreceğim?”

“Göreceksin. Söz.”

Zazie omuz silkti.

“Ben verilen sözlere...”

“Bir daha yere tüküreyim ister misin?”

“Yeter. Dondurmama tükürük sıçratacaksın.”

“Öyleyse şimdi rahat bırak beni. Göreceksin, söz sana.”

“Ne görecekmış bu ufaklık?” diye sordu Fedor Balanoviç, sonunda Sanctimontronlu’yla tamponlaşma sorununu çözümlemişti, adam da buralardan toz olmaya çok istekli görünmüştü ayrıca.

O da Gabriel’in yanına yerleşti ve yolcular kendisine saygıyla yer açtılar.

“Bu akşam onu Mont-de-Piété’ye götürüyorum,” dedi Gabriel (el kol), “ötekileri de.”

“Bidakka,” dedi Fedor Balanoviç, “bu dediğin izlencede yok. Onları erkenden yatırmam gerek, çünkü yarın sabah eskil barbatalı Cebelitarık’a gitmek zorundalar. Yolları böyle çizilmiş.”

“Ne olursa olsun, hoşlarına gitti,” dedi Gabriel.

“Kendilerini neyin beklediğini düşünemiyorlar,” dedi Fedor Balanoviç.

“Onlar için bir anı olur,” dedi Gabriel.

“Benim için de,” dedi Zazie, çilek ile çikolatanın tatları konusunda yöntemli ve karşılaştırmalı deneyler yapmaktaydı.

“Tamam da Mont-de-Piété’nin parasını kim verecek?” dedi Fedor Balanoviç. “Ek bir masrafı yemezler.”

“Hepsi avcumun içinde,” dedi Gabriel.

“Ha, bak,” dedi Zazie, “sana sormak istediğim soru gene geldi aklıma.”

“Anladık, sonra sorarsın,” dedi Fedor Balanoviç. “Erkeklerin konuşmasını kesme.”

Zazie etkilendi, gagasını kapattı.

Rastlantıyla bir garson geçiyordu. Fedor Balanoviç:

“Ben bir bira içeceğim,” dedi.

“Bardakta mı, şişede mi?” diye sordu garson.

“Tabutta,” diye yanıtladı Fedor Balanoviç, garsona hangisinde isterse onunla getirebileceğini işaret etti.

Zazie konuşmayı göze aldı:

“Bak bu süper,” dedi. “General Vermot bile tek başına bula-mazdı böylesini.”

Fedor Balanoviç yavşağın sözlerine kulak vermedi.

“Yani sen bunlara fazladan bir masraf kakalayabilir miyiz diyorsun?” diye sordu Gabriel’e.

“Hepsi avcumun içinde diyorum ya sana. Bundan yararlanmak gerekir. Bak, örneğin, akşam yemeğine nereye götürüyorsun onları?”

“Sorma, el üstünde tutuluyor bizimkiler, Buisson d’Argent’da yeme hakları var. Parasını doğrudan şirket ödüyor.”

“Bak, dinle Ben Turbigio bulvarında bir koltuk meyhanesi biliyorum orada yemek çok daha ucuza gelir. Sen gider lüks restonun patronunu görür, kendisinin şirketten alacağından bir şeyler koparırsın, herkes kazançlı çıkar bu işten, üstelik onları götüreceğim yerde çok kıyak bir şölen çekecekler kendilerine. Elbette Mont-de-Piété için isteyeceğimiz ek parayla öderiz yemeğin ücretini. Öteki restonun risturnunu da paylaşıyoruz.”

“Siz her ikiniz de basbayağı sahtekârsınız,” dedi Zazie.

“Yok hayır, haksızlık ediyorsun,” dedi Gabriel. “Ben onlar (el kol) eğlen sin diye yapıyorum tüm bunları.”

“Tek düşündüğümüz bu,” dedi Fedor Balanoviç. “Bu şehri Paris’ten unutulmaz bir anıyla gitmeleri. Böyle olsun ki gene gel sinler.”

“Güzel, her şey en iyisi için,” dedi Gabriel. “Akşam yemeği ne kadar meyhanenin alt katını da denerler: On beş bilardo, yirmi pinpon. Paris’te tektir.”

“Onlar için bir anı olur,” dedi Fedor Balanoviç.

“Benim için de,” dedi Zazie. “Çünkü ben de bu arada biraz gezerim.”

Gabriel çılgına döndü:

“Bulvar Sébastopol’da gezemezsin,” dedi.

“Sıkma, canını,” dedi Fedor Balanoviç, “herhalde kendini ko rumasını bilir.”

“İyi de annesi Halles’le Château d’eau arasından çıkmasın diye bana emanet etti onu.”

Zazie uzlaşmacı bir biçimde:

“Yalnız meyhanenin önünde dolaşırım,” dedi.

Gabriel dehşet içinde:

“Adam kapmaya çıktığını sanmaları için bir neden daha,” diye haykırdı. “Hele blucinle. Meraklıları var.”

Fedor Balanoviç yaşamı bilen bir adam olarak:

“Her şeyin meraklıları vardır,” dedi.

Zazie kırılarak:

“Bana karşı hiç de kibar değilsiniz,” dedi.

“Şimdi bu kız sana da göz süzmeye başlarsa, görmediğimiz hiçbir şey kalmayacak,” dedi Gabriel.

“Neden?” diye sordu Zazie. “Eçco mu ki?”

“Normal diyeceksin,” diye düzeltti Fedor Balanoviç. “Hem de süper normal, değil mi, dayıbey?”

Sonra Gabriel’in kalçasına bir şaplak indirdi, Gabriel yerinden zıpladı. Yolcular merakla onlara bakıyordu.

“İyice sıkılmaya başladılar herhalde,” dedi Fedor Balanoviç. “Artık bilyardoya götürsen de biraz oyalasan iyi olur. Zavallı ahlatlar, Paris budur sanıyorlar.”

Gabriel gururla:

“Onlara Sainte-Chapelle’i gösterdiğimi unutuyorsun,” dedi.

“Saftirik,” dedi Fedor Balanoviç, Bois-Colombes doğumlu olduğundan Fransız dilini iyi bilirdi. “Ticaret mahkemesini gezdirdin onlara.”

“Sen beni işletiyorsun,” dedi Gabriel, pek inanmamıştı. “Emin misin?”

“Bereket Charles burada değil,” dedi Zazie. “Yoksa iş iyice karıştırdı.”

“Sainte-Şey değilmiyse de çok güzeldi,” dedi Gabriel.

Yolcuların en fransızcabilirleri kaygıyla:

“Sainte-Şey mi?? Sainte-Şey mi???” diye sordular.

“Sainte-Chapelle,” dedi Fedor Balanoviç. “Gotik sanatın bir incisi.”

“Böyle (el kol,” diye ekledi Gabriel.

Yolcular güvene gelerek gülümsediler.

“Evet?” dedi Gabriel. “Onlara açıklayacak mısın?”

Fedor Balanoviç konuyu birkaç ağızdan çiçerozladı.

Zazie bir uzman havasıyla:

“Valla bu İslav sıkı herifmiş,” dedi.

Haklıydı da; yolcular paralarını coşkuyla çıkararak öneriyi benimsediklerini ortaya koyuyor, böylece hem Gabriel’in etkisine, hem de Fedor Balanoviç’in dilsel bilgilerinin enginliğine tanıklık ediyorlardı.

“İkinci sorum da bu işte,” dedi Zazie. “Seni Eiffel kulesinin dibinde bulduğum zaman, yabancı dili onun kadar iyi konuşuyordun. Ne olmuştu sana? Şimdi neden konuşamıyorsun?”

“Bunu sana açıklayamam,” dedi Gabriel. “Bunlar öyle şeyler ki nasıl gelir, bilinmez. Diyelim ki, deha esintisi.”

Bardağındaki grenadini bitirdi.

“Ne diyelim, artizler böyledir işte.”

Trouscaillon'la dul Mouaque, yan yana, ağır ağır, ama burunları doğrusuna, üstelik de sessiz sessiz epeyce yol almışlardı ki yan yana, ağır ağır, ama burunları doğrusuna, üstelik de sessiz sessiz yürüdüklerini ayırımsadılar. O zaman birbirlerine baktılar ve gülümsediler: yürekleri konuşmuştu. Birbirlerine ne diyeceklerini ve diyeceklerini hangi dilde dile getireceklerini düşünerek yüz yüze kaldılar öyle. O zaman dul hanım bu karşılaşmayı hemen o anda bir glass bir şey atarak kutlamayı ve bu amaçla Sébastopol bulvarında Vélocipède kahvesine girmeyi önerdi, burada birtakım halciler sebzelerini taşımaya girişmeden önce yutum borularını ıslatmaya başlamışlardı bile. Mermer bir masanın önünde kadife kanepeye oturur, biralarının kabarcıklanmaları arasında en sonunda aşk sözcüklerinin çiçeklenebilmesi için solgun tenli garson kızın uzaklaşmasını beklerken yarımlik bardaklarında dudaklarını ıslatırlardı. Keskin renkli meyva sularının ve soluk renkli keskin içkilerin içildiği bu saatte, adı geçen kadife kanepede oturur, birbirine sarılmış ellerinin çarpıntısı içinde, çok uzak olmayan bir gelecekte cinsel davranış açısından verimli sözler ederlerdi birbirlerine. Ama, dur! diye yanıtladı Trouscaillon, immediately yapamam, because üniforma; bana azıcık zaman verin de çullarımı değiştirayim. Sonra Sphéroïde meyhanesinde buluşmak üzere bir saat söyledi, sağda ileride. Çünkü Rambuteau sokağında oturuyordu.

Dul Mouaque yeniden yalnızlığa dönünce içini çekti. Çılgınlıklar yapıyorum ben, dedi alçak sesle kendi kendine. Ama bu birkaç sözcük öyle dümdüz ve bilinmeden kaldırımı düşmedi; ağır-

lıktan uzak mı uzak birinin ke  elerine takıldı. Bir i  kullanıma yönelik olmakla birlikte, bu sözcükler Şu yanıtı yol açtı: kim yapmıyor ki. Bir soru belirtmesiyle,       yanıt soru yanıttı.

“Vay, sen misin?” dedi dul Mouaque.

“Az önce size bakıyordum, patburun da, siz de çok matraktınız.”

“Sizin gözünüzde,” dedi dul Mouaque.

“Benim gözümde mi? Benim gözümde ne?”

“Matrak,” dedi dul Mouaque. “Başka gözlerde namatrak.”

“Namatrakların anasını satarım.”

“Yalnız mısın?”

“Evvvet, cicim, geziyorum.”

“Küçük bir kızı tek başına dolaşmaya bırakmanın yeri de, saati de değil. Dayın ne oldu?”

“Yolcuları gezdiriyor. Bilardo oynamaya götürdü. Ben de bu arada hava alıyorum.       bilardoya gıcık olurum. Ama yemekte buluşacağız. Sonra dansını görmeye gideceğiz.”

“Dansını mı? Kimin dansını?”

“Dayımın.”

“O fil dans mı ediyor?”

Zazie gururla:

“Hem de  engi eteğiyle,” diye yanıtladı.

Dul Mouaque apışıp kaldı.

Toptan ve perakende bir bakkaliyenin önüne gelmişlerdi; tek yönlü bulvarın öbür yanında, toptancılık ve perakendecilikte ondan aşağı kalmayan bir eczane adaçayı, k y patatesi, akide Şekeri ve hintyağı, gravyer ve vantuz dışı bir kalabalığın üstüne yeşil ışıklarını saçıyordu, ayrıca garların emici yakınlığı kalabalığı seyrekle tirmekteydi.

Dul Mouaque i ini çekti.

“Seninle biraz y r memde bir sakınca var mı?”

“Bana göz kulak olmak mı istiyorsunuz?”

“Hayır, ama bana arkadaşlık etmiş olursun.”

“Orası umurumda bile değil. Yalnız olmayı yeğlerim.”

Dul Mouaque gene iini çekti.

“Bense kendimi öyle yalnız... Öyle yalnız... Öyle yalnız buluyorum ki.”

Küçük kız alışkın olduğu dil düzeltmesiyle:

“Yalnız götüm,” dedi.

“Büyüklerle karşı anlayışlı ol,” dedi hanım gözü yaşlı bir sesle. “Ah! bilsen ki...”

“Geştapu mu bu duruma düşürdü sizi?”

“Ah! aşk... sen de bir gün...”

“Sonunda bu zırvaları dökeceğınızı biliyordum. Daha fazla uzatırsanız, polis çağıracağım... bir başkasını...”

“Acımasızlık bu,” dedi dul Mouaque acı acı.

Zazie omuz silkti.

“Zavallı kartaloz... Hadi, hadi, o kadar da kötü kız değilim. Kendinize gelinceye kadar yoldaşlık edeceğim size. Çok iyi yürekliyim, ha?”

Dul Mouaque’ın yanıt vermesine zaman kalmadan, Zazie şunu da ekledi:

“Ne de olsa... bir geştapu. Benim midemi bulandırırıldı.”

“Seni anlıyorum. Ama ne yaparsın, böyle oldu. Belki de dayanılabileceğini...”

“Evli olduğumu daha önce söylemiştim. Yengem de sizden çok daha fıstık.”

“Ailenin reklamını yapma. Trouzcaillon’um bana yeter. Yetercek daha doğrusu.”

Zazie omuz silkti.

“Filim tüm bunlar, filim,” dedi. “Başka bir konuşma konunuz yok muydu?”

“Yok,” dedi dul Mouaque kararlılıkla.

Zazie de var gücüyle:

“İyi ya,” dedi. “İyilik haftası burada biter. Bana eyvallah.”

Dul Mouaque hoşgörüsüyle:

“Gene de teşekkür ederim, çocuğum,” dedi.

Yolu birlikte ayrı ayrı geçtiler, sonra Sphéroïde meyhanesinin

önünde buldular birbirlerini.

“Vay, gene mi siz,” dedi Zazie. “İzlüyor musunuz beni?”

“Seni başka yerde görmeyi yeğ tutardım,” dedi dul hanım.

“Çok kıyak valla bu kadın. Beş dakika bile olmadı, yakayı sıyıramıyorduk elinizden. Şimdiyse açılmak gerekiyor. Aşk mı yapıyor bunu?”

“Ne yaparsın? Uzun sözün kısası, burada Trouascaillon’umla randevum var.”

Bodrumdan zorlu bir gürültü geliyordu. Vay vay vay!

“Benim de dayımla,” dedi Zazie. Hepsi oradalar. Aşağıda. Nasıl çırpınıyorlar tarih öncesinde, işitiyor musunuz? Çünkü, söyledim ya, ben bilardodan...”

Dul Mouaque giriş katının içindekileri röntgenliyordu.

“Zamparanız yok içeride,” dedi Zazie.

“Yok daha,” dedi hanım. “Yok daha.”

“Elbette. Meyhanelerde hiçbir zaman aynasız yoktur. Yasaktır.”

Dul hanım incelikle:

“İşte burada dolmayı yedin,” dedi. “Sivillerini giymeye gitti.”

“Peki, bu durumda tanıyabilecek misiniz onu?”

“Onu seviyorum,” dedi dul Mouaque.

Zazie eveleyip gevelemeden:

“Bu arada, gelin bizimle bir glass bir şey için. Ayrıca belki de aşağıdadır. Belki mahsus yapmıştır.”

“Abartmayalım. Polis o, ispiyon değil.”

“Ne biliyorsunuz? Size gizlerini mi döktü? Şimdiden mi?”

Kart kadın gizlemlili olduğu kadar da esrik bir biçimde:

“Güvenim var,” dedi.

Zazie bir kez daha omuz silktili.

“Hadi... bir glass, kafanızı tazeler.”

“Neden olmasın,” dedi dul kadın, saatine bakmış, ramosunu daha on dakika beklemesi gerektiğini görmüştü.

Merdivenin yukarisından, küçük topların yeşil çuhalar üze-

rinde hızla kaydığı, daha hafif başka topların bira bardakları ve nemli pantolon askılarından yükselen sisi çizgi çizgi bölüyordu. Zazie ile dul Mouaque, yolcu topluluğunu gördüler, son derece güç bir karambol üzerinde düşünmekte olan Gabriel'in çevresinde toplaşmışlardı. Gabriel düşündüğünü başarınca, değişik ağızlarla alkışlandı.

"Keyifleri yerinde, ha," dedi Zazie, dayısından gurur duyuyordu.

Hanım, başıyla, hak verir gibi yaptı.

Zazie içlilikle:

"Ne cacık insanlar," diye ekledi. "Hem daha hiçbir şey görmediler. Gabriel çengi kılığında karşılarına çıkınca, suratları nasıl olacak, kim bilir."

Hanım lütfedip gülümsedi.

Zazie eski bir dost olarak, teklifsizce:

"Tekerlek tam olarak nedir?" diye sordu. "Bilezik mi? dibek mi? nonoş mu? eşcinsel mi? İnce farklar mı var arada?"

Dul kadın patburunun aşkıyla tuz buz olmuş ahlakının yıkıntıları arasında bazı bazı başkaları için ahlâk kırıntıları buluyordu, içini çekti:

"Zavallı çocuğum," dedi.

O sırada altılı bir kenar vuruşunu kaçırmış olan Gabriel onları gördü, eliyle selam verdi. Sonra, son karamboldaki başarısızlığına aldırmadan soğuk soğuk oyununa döndü.

Dul kadın kararlılıkla:

"Ben yukarıya dönüyorum," dedi.

"Güzel aşklar," dedi Zazie, sonra bilardoyu daha yakından görmeye gitti.

İtici top f3, öteki beyaz top g3, kırmızı da h4 konumundaydı. Gabriel bir masse yapmaya hazırlanıyor, bu amaçla istekasını temizliyordu.

"Amma da yapışkan bu karı," dedi.

"Kahveye döndüğümüzde seninle konuşan patburuna korkunç kesik."

“Bizi hiç ırgalamaz. Şimdi beni bırak da oyunumu oynayayım. Palavra yok. Sakin olacağız. Soğukkanlı olacağız.”

Genel bir hayranlık içinde, bir parabol çizdirmek amacıyla itici topa vurmak üzere istekasını havaya kaldırdı. Vuruş yapıncaca, tam yerini bularak kurumun patronlarınca karara bağlanmış bir parasal değer gösteren çizgiler çizdi yeşil yüzeyde. Yandaki bilardolarda böyle bir sonuç elde etmeye çalışıp da başaramamış olan yolcular hayranlıklarını açıkça gösterdiler. Yemeğe gitme zamanıydı.

Masrafları karşılamak için para toplayıp hesabı gerektiği gibi ödedikten sonra, Gabriel, pimpon oyuncularını da içinde olmak üzere, adamlarını toplayıp yemek yemeye yer düzeyine çıkardı. Giriş katındaki meyhaneyi bu işe uygun buldu ve daha tam karşı masada dul Mouaque’la Trouascaillon’u göremeden bir kanepeye çöktü. Kendisine keyifle el salladılar ve Gabriel kartalozun yanında cilvelenen iki dirhem bir çekirdek adamın kahvede karşılaştığı patburun olduğunu çıkarmakta güçlük çekti. Yalnızca iyi yüreğinin esintilerini dinleyip eliyle masalarına katılmaya çağırdı onları, onlar da bunda kusur etmediler. Garsonlar, peştemal gibi önlükler içinde, nezneli bira bardakları, içinde ekmeğimsi sosisler, küflü domuz yağları, meşinsin jambonlar, filizlenmiş patatesler yatan iğrenç bir şukrut eşliğinde, her şeyi beğenmeye dünden hazır damaklara fransız mutfağının ince mi ince çiçeklenişini getirerek servise başlarken, yabancılar bunca yerel renk karşısında coşkudan boğuluyorlardı.

Zazie, yemeği tadınca, eveleyip gevelemeden bombok olduğunu söyledi. Kapıcı annesince köklü bir soğanlı öküz yahnisi geleneği içinde büyütülmüş geştapu, gerçek patates kızartması konusunda uzman olan kartaloz, meyhanelerde verilen garip yemeklere alışkın olmasın karşın Gabriel’in kendisi, çocuğa dilini tutmasını, yani lokantacı bozuntularının iç politika düzleminde beğenisini bozmayı, dış politika düzleminde yabancıların gözünde Fransız mutfaklarının kendilerine ayrıca, herkesin bildiği gibi, poturu, fıçıcılığı ve soyut sanatı da borçlu olduğumuz Galyalıları’dan

aldığı görkemli mirası yozlaştırmalarını sağlayan tutumu benimsemesini salık verdiler.

“Ne olursa olsun,” dedi Zazie, “bu bokun (el kol) iğrenç olduğunu söylememe engel olamazsınız.”

“Elbette, elbette,” dedi Gabriel, “seni zorlamak istemem. Ben anlayışlı adamım, değil mi, madam?”

“Bazı bazı,” dedi dul Mouaque. “Bazı bazı.”

“Bu pek de önemli değil,” dedi Trouzcaillon. “Önemli olan nezaket.”

“Nezaket götüm,” dedi Zazie.

Gabriel patburuna:

“Sizden rica edeceğim, bırakın da kendi bildiğim gibi yetişti-reyim şu ufaklığı,” dedi. “Sorumuyeti benim üzerimde. Değil mi, Zazie?”

“Öyle görünüyor,” dedi Zazie. “Ne olursa olsun, bana bu pis-liği yediremezsiniz.”

Patırtı kokusu alan kokuşmuş bir garson içinden pazarlılıkla:

“Matmazel ne istemişti?” diye sordu.

“Başka şey istiyorum,” dedi Zazie.

“Küçük hanım Alsace şukrutumuzu beğenmediler mi?”* diye sordu kokuşmuş garson.

Dalga geçmek istiyordu hıyarto.

Gabriel güç ve yetkeyle:

“Hayır,” dedi, “hayır, beğenmedi.”

Garson bir iki saniye süresince Gabriel’in kalıbına baktı, sonra Trouzcaillon’un kişiliğinde aynasız kokusu aldı. Bir küçük kızın tek elinde topladığı bunca koz koca gagasını kapamaya yöneltti onu. Yağ çekme ayağına yatacağı ki ondan da hıyar yönetici girdi araya. O da hemen çekicilik numarasına başladı:

“Vay vay vay vay,” diye öttü, “yabancılar da mutfak konuşmaya mı kalkıyorlar? Höst artık be, bu yıl turistler çok küstah. Bakarsın yemekten anladıklarını söylemeye de kalkarlar, isalerifler.”

Aralarından birkaçına seslendi:

*Şukrutum’un bir Arap yemeği olduğunu anımsayalım. (Çev.)

“Siz bana baksanıza, biz bunca şanlı savaşı buraya gelip de dondurmalarımıza tüküresiniz diye mi yaptık sanıyorsunuz? Bir kırmızı şarabımız ve ispiromuz için bunca alın terini siz gelip de o iğrenç kokakola ya da kiantilerini överek bu şarabı ve bu ispiro-
toyu yerin dibine geçiresiniz diye mi döküyoruz sanıyorsunuz? Lan hıyarlar, siz daha düşmanlarınızı kesip kemiklerinin iliğini emerek yamyamlık ederken, bizim Haçlı atalarımız biftek patates kızartması yapıyorlardı, hem de daha Parmentier patatesi bulmadan, sizin hiçbir zaman yapmayı beceremediğiniz domuz sucuklu taze fasülyeden hiç sözetmiyorum. Beğenmediniz mi? Hayır mı? Sanki bir bok anlarmışınız gibi!”

Suluk aldı, sonra şu nazik sözlerle sürdürdü konuşmasını:

“Yoksa fiyatlar yüzünden mi böyle surat ediyorsunuz? Oysa çok düzgündür fiyatlarımız. Sizin gibi mihsıçtılar ne anlar! Ne yapacağınızı bilmediğiniz dolarları hesaba katmasa patron vergilerini nasıl öderdi?”

“Zırvalaman bitti mi?” diye sordu Gabriel.

Yönetici bir öfke çılgılığı kopardı.

“Bir de fransızca konuşmaya kalkıyor,” diye böğürmeye başladı.

Kokuşmuş garsona döndü ve izlenimlerini ilettiler:

“Şu hıyartoya bak, bana kendi dilimizde laf yetiştirmeye kalkıyor. Gel de tiksınme...”

“Ama fena konuşmuyor,” dedi kokuşmuş garson, dayak yemekten korkuyordu.

“Hain,” dedi yönetici, sert, şaşkın, titrek.

Zazie, Gabriel’e:

“Suratını dağıtmak için ne bekliyorsun?” diye sordu.

“Şıst,” dedi Gabriel.

“Erkeklik şeylerini bükün,” dedi dul Mouaque, “adam olmasını öğrensın.”

Trouscaillon yemyeşil oldu:

“Bunu görmek istemiyorum,” dedi. “Siz bu işlemi yaparken, ben dışarıda beklerim. Müdüriyete bir telefon edip dönerim.”

Kokuşmuş garson dirseğiyle yöneticinin işkembesine vurarak müşterinin sözünü vurguladı. Hava değişti.

“Evet,” diye başladı yönetici, “evet, matmazel ne istiyordu?”

“Bu bana getirdiğiniz dalga bokun boku,” dedi Zazie.

Yönetici sevimli bir gülümsemeyle:

“Yanlışlık olmuş,” dedi, “yanlışlık olmuş, yandaki masa içindi bu.”

“Onlar da bizimle birlikteler,” dedi Gabriel.

Yönetici bir suç ortağı havasıyla:

“Hiç dert etmeyin,” dedi, “ben şukrutumu sokuşturacak başka bir yer bulurum. Peki, bunun yerine ne istiyorsunuz, matmazel?”

“Bir başka şukrut.”

“Bir başka şukrut mu?”

“Evet,” dedi Zazie, “bir başka şukrut.”

“Ancak öteki de bundan iyi olmayacak,” dedi yönetici. “Hemen söyleyeyim de yeniden itiraz etmeye başlamayın.”

“Peki, lokantanızda yenilebilecek ne var?”

“Emrinizdeyiz,” dedi yönetici. “Ah, şu vergiler olmasa (iç çekiş).”

“Ham ham,” dedi bir yolcu, şukrut tabağının dibindeki son lokmayı da gövdeye indirdi.

Eliyle, bir daha istediğini belirtti.

“Hah!” dedi yönetici utkunca.

Ve Zazie'nin kokuşmuş garsonca götürülmüş olan tabağı obur müşterinin önüne geldi.

“Yemekten iyi anladığınıza göre, size doğal dana konservemizi salık veririm,” dedi yönetici. “Kutuyu da önünüzde açacağım.”

“Anlamak için bayağı zaman harcadı,” dedi Zazie.

Öteki, bozulmuş, uzaklaşıyordu. İyi yürekli Gabriel, üzülmesin diye:

“Peki, grenadininiz?” diye sordu. “Grenadininiz iyi midir?”

XIII

Kısayak Mado üç saniye süresince telefonun çalışına baktı, sonra dördüncüsünde öbür uçta olanları dinlemeye girişti. Aracı tüneğinden indirdikten sonra, hemen Gabriel'in sesini aldı: Gabriel'in sesi karısına bir diyeceği olduğunu söylüyordu.

"Hemen fırla," diye ekledi.

"Gidemem," dedi Kısayak Mado, "yapayalnızım, müsyü Turandot dışarıda."

"Konuş ha konuş," dedi Laverdure, "başka bir şey bildiğin yok."

"Lan inek," dedi Gabriel'in sesi, "kimse yoksa kapıyı kapatırsın, biri varsa kapı dışarı edersin. Annadın mı, kazkafa?"

"Evet, müsyü Gabriel."

Ve telefonu kapattı. O kadar da basit değildi. Gerçekten bir müşteri vardı. Ayrıca onu yalnız da bırakabilirdi, öyle ya, Charles birkaç kuruş araklayacağım diye kasayı karıştıracak adam değildi. Dürüst adamdı Charles. Kanıtı da kendisine evlenme önermeye gelmiş olmasıydı.

Kısayak Mado bu sorunu daha yeni düşünmeye başlamıştı ki telefon gene çalmaya başlıyordu.

"Hastır," diye hırladı Charles, "bu kerhanede sakın sakın konuşmaya olanak yok."

Laverdure duruma sinirleniyordu.

"Konuş ha konuş, başka bir şey bildiğin yok," dedi.

Kısayak Mado gene telefonu eline aldı, hepsi birbirinden tatsız bir sürü sıfat duydu.

"Kapatma, cadı, beni nereden çağıracağını bilemezsin. Fırla hemen, yalnız mısın, yoksa biri var mı?"

“Charles var.”

Charles soylulukla:

“Charles’dan ne istiyorlarmış?” diye sordu.

“Konuş ha konuş,” dedi Laverdure, “başka bir şey bildiğin yok.”

“O mu bağılıyor böyle?” diye sordu telefon.

“Hayır, Laverdure. Charles bana evlenmekten söz ediyor.”

“Ya! sonunda karar verdi demek,” dedi telefon ilgisizce.

“Ama bu durum gidip Marceline’i çağırmasına engel değil, sen merdivenleri tırmanmak istemiyorsan. Charles senin için bunu yapar.”

“Kendisine söyleyeyim,” dedi Kısayak Mado.

(bir süre)

“Olmaz diyor.”

“Neden?”

“Size küsmüş.”

“İnek. Söyle de telefona gelsin.”

“Charles,” diye bağırdı Kısayak Mado (el kol).

Charles hiçbir şey söylemiyor (el kol).

Mado sabırsızlanıyor (el kol).

“Ne oldu, geliyor mu?” diye soruyor telefon.

“Evet,” diyor Kısayak Mado (el kol).

Charles sonunda kadehini boşaltıp ağır ağır yaklaşıyor, sonra, aracı gelecekteki olası eşinin elinden çekerek şu iletişimsel sözcüğü haykırıyor:

“Alo!”

“Charles, sen misin?”

“Hırrr.”

“Hadi, fırla da Marceline’i çağır, ona bir şey söyleyeceğim, çok acele.”

“Kimseden emir alacak değilim.”

“Haydaa! bırak şimdi bunu, çabuk ol diyorum sana, çok acele.”

“Ben de sana kimseden emir alacak değilim diyorum.”

Ve kapatıyor.

Sonra tezgâha doğru yürüdü, tezgâhın arkasında Kısayak Mado düşlere dalmış gibiydi.

“Ee, ne diyorsun?” dedi Charles. “Evet mi? Hayır mı?”

“Söyledim ya,” diye fısıldıyor Kısayak Mado, “öylece, önceden haber vermeden söylediniz, şok oldum, hiç beklemiyordum, bu iş düşünölmek ister, müsyü Charles.”

“Sanki daha önce düşünmemişin gibi.”

“Ah, müsyü, ne kadar iskeleptiksiniz.”

Dalgamotorun zili gene işlemeye başladı.

“Allah Allah, ne oldu buna, ne oldu buna.”

“Boşver, açma,” dedi Charles.

“O kadar da sert olmamalı, ne de olsa arkadaş.”

“Evet, ama yavşak da üstüne eklenince tadı kaçıyor.”

“Ufaklığa boşverin. Bu yaşta ciddiye alınmaz.”

Telefon ötmeyi sürdürünce, Charles yeniden kulağına aldı.

“Alo!” diye uludu Gabriel.

“Hırrr,” dedi Charles.

“Hadi, bırak inekliğı. Bir koşu git de Marceline’i çağır bana, kafamı bozmaya başlıyorsun.”

Charles yüksekten bir havayla:

“Beni rahatsız ediyorsun, biliyor musun,” dedi.

“Haydaa,” diye bağırdı telefon, “ne demek bu? Seni rahatsız ediyorum ha? Bu kadar önemli ne işin olabilir ki?”

Charles elini sıkıca aracın ses götürücüsünün üstüne bastırdı, sonra Mado’ya dönerek sordu:

“Evet mi? Hayır mı?”

Kısayak Mado kızarak:

“Evet,” dedi.

“Doğru mu?”

“(el kol).”

Charles aracın ses götürücüsünü açtı ve telin öbür ucunda hâlâ beklemekte olan Gabriel’e şunu ilettil:

“Dinle öyleyse, sana verilecek bir haberim var.”

“Hiç ırgalamaz. Sen şimdi bana...”

“Marceline’i çağıracağız, biliyorum.”

Sonra var hızıyla bastırdı:

“Kısayak Mado’yla ben nişanlandık.”

“İyi fikir. Aslında, düşündüm de hiç gerek yok...”

“İşittin mi söyledigimi? Kısayak Mado’yla ben evleniyoruz.”

“Canın nasıl isterse. Evet, düşündüm de Marceline’in yorulmasına gerek yok. Yalnız ona söyle, ufaklığı Mont-de-Piété’ye gösteriye götürüyorum. Bana eşlik eden seçkin yolcular ve birkaç arkadaş var, koca bir topluluk oluşturduk senin anlayacağın. Bu bakımdan, bu gece numarama özen göstereceğim. Zazie de yararlanır, onun için büyük bir şans. Ha, doğru ya, sen de atlayıp gelebilirsin, Kısayak Mado’yu da alırsın, nişanınızı kutlamış olursunuz, nasıl, doğru değil mi? Nişan dediğin ıslatılır. Parayı ben çekiyorum, gösteri de cabası. Sonra Turandot hıyarı da gelebilir, eğlenir derseniz, Laverdure de gelebilir, Gridoux’yu da unutmamak gerekir, Gridoux’yu. Koca Gridoux.”

Bundan sonra, Gabriel telefonu kapattı.

Charles telefonu kordonunda asılı bıraktı ve Kısayak Mado’ya dönerek hep belleklerde kalacak bir şey bildirmeye girişti.

“Ee, tamam mı?” dedi. “Oldu mu bu iş?”

“Hem de nasıl,” dedi Madeleine.

Charles dükkâna dönen Turandot’ya:

“Evleniyoruz,” dedi, “Madeleine’le ben evleniyoruz.”

“İyi fikir,” dedi Turandot. “Bunu ıslatmak için bir güçlendirici ikram ediyorum size. Ama Mado’yu yitirmek hoşuma gitmiyor. İyi çalışırdı.”

“Evet, ama kalacağım,” dedi Madeleine. “O taksicilik yaparken evde patlarım.”

“Doğru,” dedi Charles. “Aslında, hiçbir şey değişmeyecek, yalnız, atış yaptığımız zaman yasal olarak yapmış olacağız.”

“İnsan sonunda doğru yolu bulur,” dedi Turandot. “Ne içiyorsunuz?”

“Umurumda değil,” dedi Charles.

Turandot Madeleine'e:

"Bir kez için ben sana hizmet edeceğim," dedi çapkınca, kışına vurdu, çalışma saatleri dışında yapma alışkanlığında olduğu bir şey değildi bu, o zaman da yalnız havayı ısıtmak için yapardı.

"Charles bir fernet-branca içebilir," dedi Madeleine.

"İçilir gibi değil ki," dedi Charles.

"Öğleyin bir bardak içtin ya," dedi Turandot.

"O da doğru ya. O zaman bana bir beaujolais."

Kadeh tokuşturuyorlar.

"Yasal tokuşmalarınıza," diyor Turandot.

Charles kasketiyle ağzını kurulayarak:

"Mersi," diyor.

Bunun için teşekkür etmediğini, gidip Marceline'e haber iletmesi gerektiğini ekliyor.

"Sen yorulma, şekerim, ben giderim," diyor Madeleine.

"Evlenip evlenmemen onu ne ırgalar?" diyor Turandot. "Öğrenmek için yarını da bekleyebilir."

"Başka bir konu var," diyor Charles. "Gabriel Zazie'yi yanında alıkoymuş, hepimizi, bu arada da seni numarasına bakıp birer tek atmaya çağırıyor. Birer tek diyorum, umarım birkaç tek olur."

"Aferin, sağlam miden varmış," diyor Turandot. "Nişanını kutlamak için bir tekerlek gazinosuna gidiyorsun. Güzel, güzel, sağlam miden varmış."

"Konuş ha konuş," diyor Laverdure, "başka bir şey bildiğin yok."

"Kavga etmeyin," diyor Madeleine, "ben Marceline'e haber vermeye ve Gaby'mizin onuruna şık giyinmeye gidiyorum."

Uçuyor. İkinci kata gelince, çiçeği burnunda nişanlı bir kapıyı çalıyor. Böylesine güzel çalınan bir kapı açılmaz da ne yapar? Söz konusu kapı da açılıyor.

"Merhaba, Kısayak Mado," diyor Marceline tatlı tatlı.

Madeleine merdivenin dönemeçlerinde bıraktığı soluğunu toplayarak:

“Bakın, ne söyleyeceğim,” diyor.

Marceline sözünü kesiyor:

“Buyurun bir grenadin için,” diyor.

“Giyinmem gerekiyor da.”

“Benim gördüğüm kadarıyla, çıplak değilsiniz,” diyor Marceline tatlı tatlı.

Madeleine kızarıyor, Marceline tatlı tatlı:

“Hem bir bardak grenadin içmeye engel de değil, değil mi öyle?” diyor. “Kadın kadına...”

“Ne de olsa.”

“Çok heyecanlı görünüyorsunuz.”

“Az önce nişanlandım. Anlarsınız.”

“Hamile değilsiniz ya?”

“Değilim şimdilik.”

“Öyleyse bir bardak grenadin içme önerimi geri çeviremezsiniz.”

“Öyle güzel konuşuyorsunuz ki.”

Marceline gözlerini önüne diyor:

“Benim bunda hiçbir etkim yok,” diyor tatlı tatlı. “Girsenize.”

Madeleine anlaşılmasa kibarlık sözcükleri fısıldıyor, sonra giriyor. Oturması rica edilince, oturuyor. Evin hanımı gidip iki bardak, bir sürahi ve litrelik bir grenadin şişesi getiriyor. Bu son sıvıyı önlemle dolduruyor, konuğu için oldukça fazla, kendisi için ancak bir parmak.

Bir suç ortağı gülümsemesiyle:

“Ben çekiniyorum,” diyor tatlı tatlı.

Sonra içkiyi karıştırıyor, sevimli havalarla.

“Eee sonra?” diye soruyor Marceline tatlı tatlı.

“Sonrası, müsyü Gabriel telefon etti,” diyor Madeleine, “ufaklığı numarasını görsün diye gazinosuna götürüyormuş, nişanımızı kutlayalım diye Charles’la beni de çağırıyor.”

“Charles olduğu için mi?”

“Başkası olacağına o olsun. Ciddidir, sonra birbirimizi tanıyoruz.”

Birbirlerine gülümseyip duruyorlardı.

“Söylesenize, madam Marceline, ne giysen dersiniz?” diyor Madeleine.

“Valla,” diyor Marceline tatlı tatlı, “nişana saf gümüşe çalan yarı beyaz ister.”

“Safına boşverebilirsiniz,” diyor Madeleine.

“Yapılan bu.”

“Bir tekerlekler gazinosunda da mı?”

“Bu durumu değıştirmez.”

“Evet, ama, evet ama, ya benim saf gümüşe çalan deseniyle yarı beyaz bir giysim yoksa, hatta jartiyerlikli mutfak şömizyeli bir döpiyes tayyörüm bile yoksa, o zaman ne yapacağım? Söylesenize, ne yapacağım?”

Marceline en açık düşünme belirtileri sunarak başını önüne eğdi.

“Bu durumda,” dedi tatlı tatlı, “bu durumda üstünüzde bir on dört temmuz balosu günü gördüğüm horozibiğı ceketinizle yeşil sarı plili eteğinizi neden giymeyesiniz?”

“Farketmiş miydiniz?”

“Elbette,” dedi Marceline tatlı tatlı, “farketmiştim. Çok güzeldiniz.”

“Çok nazıksınız,” dedi Madeleine. “Demek bana dikkat ediyorsunuz, bazı bazı?”

“Elbette,” dedi Marceline tatlı tatlı.

“Çünkü ben,” dedi Madeleine, “çünkü ben sizi çok güzel bulurum.”

“Sahi mi?” diye sordu Marceline tatlı tatlı.

“Ya evet,” diye yanıtladı Mado ateşli ateşli, “gerçekten evet. Çok bombasınız. Sizin gibi olmayı çok isterdim. Çok alımlı bir yapınız var. Üstüne üstlük de zarafetiniz var.”

“Hiçbir şeyi abartmayalım,” dedi Marceline tatlı tatlı.

“Yok yok yok, çok bombasınız. Neden daha sık görmüyoruz ki sizi? (sessizlik). Daha çok görmek isterdik sizi. Ben (gülümseme) sizi daha sık görmek isterdim.”

Marceline gözlerini önüne eğdi ve tatlı tatlı kızardı.

“Evet,” dedi gene Madeleine, “neden daha sık görmüyoruz ki sizi? İzniniz olursa söyleyeyim, her yanınızdan sağlık fışkırıyor, üstüne üstlük de güzelsiniz. Evet, neden?”

“Patırtıcı bir yaratılıştı değilim de ondan,” diye yanıtladı Marceline tatlı tatlı.

“Patırtıcı olmadan da...”

“İsrar etmeyin, şekerim,” dedi Marceline.

Bunun üzerine, sessiz, düşünceli, düşütil kaldılar. Zaman hızlı geçmiyordu aralarında. Uzakta, sokaklarda, tekerleklerin havasının karanlıkta ağır ağır indiğini işitiyorlardı. Aralık pencereden, ayın bir televizyon anteninin üzerinde fazla gürültü etmeden ışıldadığını görüyorlardı.

“Gabriel’in numarasını kaçırmak istemiyorsanız, gidip giyinmeniz gerekir,” dedi Marceline tatlı tatlı.

“Doğru,” dedi Madeleine. “On dört temmuzdaki portakal limon eteğimle elma yeşili ceketimi mi giyiyorum?”

“Tamam.”

“Ne de olsa sizi böyle yapayalnız bırakmak bana üzücü geliyor,” dedi Madeleine.

“Yok canım,” dedi Marceline. “Ben alışkınım.”

“Olsun.”

Birlikte, tek bir devinimle ayağa kalktılar.

“Peki, bu durumda, ben gidip giyineceğim,” dedi Madeleine.

“Çok güzel olacaksınız,” dedi Marceline tatlı tatlı yaklaşarak. Madeleine gözlerinin içine bakıyor.

Kapı vuruluyor.

“Ne oldu, geliyor musun?” diye bağıyor Charles.

Külüstür doldu ve Charles gaza bastı. Turandot, yanına, Madeleine de arkaya, Gridoux'yla Laverdure'ün arasına oturdu.

Madeleine papağana baktı, sonra ortaya:

“Gösteride eğlenecek mi dersiniz?” diye sordu.

“Takma kafana,” dedi Turandot, arkasında anlatılanları işitebilmek için ara camı itmişti. “Biliyorsun, canı istedi mi kendi kendine de eğlenir. Neden Gabriel’e bakarak eğlenmesin?”

“Bu hayvanların neler kurdukları hiç belli olmaz,” dedi Gridoux.

“Konuş ha konuş,” dedi Laverdure, “başka bir şey bildiğin yok.”

“Görüyorsunuz,” dedi Gridoux, “sanıldığından çok daha iyi çakallıyorlar.”

“Bak işte bu doğru,” diye onayladı Madeleine coşkuyla. “Korkunç doğru. Ayrıca bizler neden ne anlarız ki gerçekten?”

“Neden ne yani?” diye sordu Turandot.

“Yaşamdan. Kimi zaman düş görür gibi oluyoruz.”

“Bunlar evleneceğimiz zaman söylediğimiz şeyler.”

Ve Turandot taksiyi yoldan çıkarmak pahasına sesli bir şaplak indirdi Charles'ın kalçasına.

“Kafamı bozma,” dedi Charles.

“Hayır, öyle değil,” dedi Madeleine, “yalnız evlenmeyi düşünmüyordum, öyle düşünüyordum.”

Gridoux bir uzman havasıyla:

“Tek yolu budur,” dedi.

“Neyin tek yolu?”

“Söylediğinin.”

(sessizlik).

Marguerite gene başladı:

“Ne karın ağrısıdır bu yaşam.” (İç çekme).

“Yok hayır,” dedi Gridoux, “yok hayır.”

“Konuş ha konuş,” dedi Laverdure, “başka bir şey bildiğin yok.”

“Bu sizinki de plağını pek sık değiştirmiyor,” dedi Gridoux.

Turandot omuzunun üstünden:

“Yeteneksiz olduğunu mu çitlatmak istiyorsun yoksa?” diye bağırdı.

Charles Laverdure’e hiçbir zaman fazla ilgi duymamıştı, ev sahibinin kulağına eğildi, alçak sesle:

“Sor bakalım ona, evliliğe hâlâ tav mı?”

“Kime soruyorum? Laverdure’e mi?”

“Bırak şimdi cacıklığı.”

Turandot yumuşatıcı bir sesle:

“Demek hiç şaka yapamayacağız,” dedi.

Sonra omuzunun üstünden:

“Kısayak Mado!” diye bağırdı.

“Buyur,” dedi Madeleine.

“Charles hâlâ kendisini koca olarak isteyip istemediğini soruyor.”

“Evvvet,” diye yanıtladı Madeleine kararlı bir sesle.

Turandot Charles’a döndü ve:

“Kısayak Mado’yu hâlâ eş olarak istiyor musun?” diye sordu.

“Evvvet,” diye yanıtladı Charles kararlı bir sesle.

Turandot da kararlılıkta onlarınkinden geri kalmayan bir sesle:

“Öyleyse ben de sizin evlilik bağlarıyla birleştiğinizi ilan ediyorum,” dedi.

“Amin,” dedi Gridoux.

“Zırva,” dedi Madeleine öfkeyle, “zırva bir lakırdı bu.”

“Neden?” diye sordu Turandot. “İstiyor musun, istemiyor musun? Anlaşmak gerek.”

“Şaka tatsızdı.”

“Şaka etmiyordum. Seninle Charles’ın birleşmenizi öyle uzun zamandır istiyorum ki.”

“Siz kendi kışınıza karışın, müsyü Turandot.”

Charles soğukkanlılıkla:

“Son sözü Mado söyledi,” dedi. “İşte geldik. Herkes insin. Ben de arabamı park edip geliyorum.”

“Çok iyi,” dedi Turandot, “boynum tutuluyordu. Bana kızımıyorsun ya.”

“Yok canım,” dedi Madeleine, “kızılamayacak kadar cacıksınız.”

Parlak üniformalı bir amiral gelip kapıları açtı.

Bir çığlık attı.

“Ay! nonoşum!” dedi papağanı görünce. “Bu da mı o biçim?”

Laverdure hırladı:

“Konuş ha konuş, başka bir şey bildiğin yok.”

“Güzel, güzel, bayağı istekli gibi,” dedi amiral.

Sonra yeni gelenlere:

“Gabriella’nın konukları değil misiniz?” diye sordu. “Bir bakışta anlaşılıyor.”

“Bana bak, kayarto, terbiyeli konuş,” dedi Turandot.

“Peki, bu, bu da Gabriella’yı mı görmek istiyor?”

Tiksintiden midesi kabarmış gibi görünerek bakıyordu papağana.

“Rahatsız mı etti?” diye sordu Turandot.

“Biraz,” diye yanıtladı amiral. “Bu tür hayvanlar bende kompleksler yaratır.”

“Bir puşkanalizciye git öyleyse,” dedi Gridoux.

“Düşlerimi çözümlemeye çalıştım, ama berbat düşler bunlar,” dedi amiral. “Bir şey çıkmıyor.”

“Düşünde ne görüyorsun?” diye sordu Gridoux.

“Dadılar görüyorum.”

“Ne pis herif,” dedi Turandot, dalga geçmek istiyordu.

Charles takasını çekecek bir yer bulmuştu.

“Ne o?” dedi Charles, “daha girmediniz mi?”

“Ay, ne sert kız bu,” dedi amiral.

“Bana bak, benimle dalga geçilmesinden hoşlanmam,” dedi taksici.

“Deftere yazıyorum,” dedi amiral.

“Konuş ha konuş,” dedi Laverdure...

Gabriel göründü:

“Amma da uzattınız,” dedi. “Girsenize. Korkmayın. Müşteriler gelmedi daha. Yalnızca yolcular var. Bir de Zazie. Girin. Girin. Az sonra sıkı eğleneceksiniz.”

“Neden özel olarak bu akşam gelmemizi söyledin?” diye sordu Turandot.

“Siz ki etkinlik alanınızın üzerine sürgünlüğün ar perdesini örtüyordunuz,” diye sürdürdü Gridoux.

“Ve sanatınızı uygulayışınızı hayranlıkla izlememizi hiçbir zaman istememiştiniz,” diye ekledi Madeleine.

“Evet,” dedi Laverdure, “ne bu nunc’un hiç’ini anlıyoruz, ne de bu quod’un quid’ini.”*

Gabriel, papağanın sözleri üzerinde durmadan, önceki konuşmacılara şu sözlerle yanıt verdi:

“Neden mi? Neden mi diyorsunuz bana? Ah! insan kim ne nasılına kendisi yanıt veremezken garip soru hani. Neden? Evet, neden? neden mi diyorsunuz bana? Ah! bırakın da bu öylesine tatlı anda yaşamla tutu ve peylerin potasında gerçekleşen neredeyse nedenin kaynaşmasını anayım. Neden neden neden, neden mi diyorsunuz bana? Peki, düğün koşukları boyunca gloksinya çiçeklerinin titreyişini işitmiyor musunuz?”

Charles sık sık bilmece çözerdi.

“Bizim için mi söylüyorsun bunu?” diye sordu.

“Hayır,” diye yanıtladı Gabriel. “Ama bakın! Bakın!”

* Latince, “nunc,” şimdi, hiç “burada,” quod “çünkü,” quid “ne” anlamında. (Çev.)

Kırmızı bir kadife perde bir büyü olmuş gibi bir orta çizgi uyarınca bölündü, konukların hayran bakışları önünde başkentin tüm tekerlek gazinolarının (hiç de az değildi böyle gazinolar) en ünlüsü Mont-de-Piété'nin barı, masaları, podyum ve pisti belirdi, bu saatte daha yalnızca ve yetersiz biçimde kılavuz Gabriel'in şaşırtıcı ve hafiften anormal varlığıyla canlanmıştı, bunların ortasında çocuk Zazie çalım satıp söylev çekiyordu.

"Yer açın, soylu yabancılar," dedi Gabriel.

Yabancılar, ona kesin güvenleri olduğundan, yeni gelenlerin de aralarına katılmasını sağlamak için kımıldadılar. Karışım tamamlanınca, Laverdure bir masanın ucuna yerleştirildi. Laverdure çevresinde neredeyse her yana ayçiçekleri saçarak hoşnutluğunu gösterdi.

Bir İskoç kızı, kuruma bağlı basit bir garson, adı geçeni süzdü ve kanısını yüksek sesle belirtti.

"Bayağı kaçıklar var," diye belirtti. "Bence yeşil alanlar..."

"Koca lezzo," dedi Turandot. "O kısa eteğinle kendini uyanık sanıyorsan..."

"Rahat bırak onu, çalışma aracıdır o," dedi Gabriel, İskoçyalı için de, "Laverdure'e gelince, gelmesini ben istedim," diye ekledi. "Gaganı kapat ve düşüncelerini kendine sakla."

Turandot İskoçyalı'yı utkun bir havayla süzerek:

"Konuşmak diye buna derim işte," dedi. "Peki, ne ikram ediyor bize?" diye ekledi. "Şampanya mı, ne?"

"Burada zorunludur," dedi İskoçyalı. "Viski alırsanız, o başka. Ne olduğunu biliyorsanız eğer."

"Bana sorduğuna bak," diye haykırdı Turandot, "benim gibi meslekten bir adama!"

İskoçyalı elinin tersiyle eteğinin tozunu silkeleyerek:

"Önceden söyleyecektiniz," dedi.

"İyi, tamam," dedi Gabriel, "bize kurumun şu fışırtılı içkisini getir."

"Kaç şişe?"

"Orası fiyatına bağlı," dedi Turandot.

“Sana parayı ben çekiyorum dedim ya,” dedi Gabriel.

“Senin çıkarını savunuyordum,” dedi Turandot.

İskoçyalı lokantacının kulağını bükerek:

“Çok eli sıkıdır,” diye belirtti ve hemen uzaklaştı. “Bir büyük getiriyorum.”

Zazie birdenbire konuşmaya katılarak:

“Ne büyüğüymüş o?” diye sordu.

“On iki düzine şişe demek istiyor,” diye açıkladı Gabriel, büyük düşünüyordu.

Zazie yeni gelenlerle ilgilenmeye gönül indirdi o zaman.

“Hey, taksici, anlaşılan evleniyormuşun ha?” dedi Charles’a.

“Öyle görünüyor,” diye yanıtladı Charles kısaca.

“Demek sonunda gönlüne göre birini buldun.”

Zazie bakmak için eğildi.

“Bu mu?”

“İyi akşamlar,” dedi Madeleine kibarca.

“Merhaba,” dedi Zazie.

Dul Mouaque’tan yana döndü, parmağıyla söz konusu kişileri göstererek:

“Bu ikisi evleniyorlar,” diye açıkladı.

“Ay! Ne heyecan verici,” diye haykırdı dul Mouaque. “Benim Troussaillon’cuğum da bu karanlık gecede bir hainlikle karşı karşıyadır belki. Neyse (iç çekme), bu mesleği seçmiş bir kez (sessizlik). Daha evlenmeden ikinci kez dul kalmam gülünç olur doğrusu.”

Hafif, ama tiz bir kahkaha attı.

“Kim bu çatlak?” diye sordu Turandot Gabriel’e.

“Bilmem. Öğle sonundan beri yolda bulduğu bir patburunla ayaklarımızın altında dolaşıyor.”

“Hangisi o patburun?”

“Dolaşmaya çıktı.”

“Hoşuma gitmedi bu topluluk,” dedi Charles.

“Evet,” dedi Turandot. “Hiç sağlıklı değil.”

“Takmayın kafanıza,” dedi Gabriel. “Hiçbir şeyi dert etme-

yin. Bakın, işte içkimiz geldi. Yaşasın! İçin, dostlar ve yolcular ve sen, sevgili yeğenim ve siz, tatlı nişanlılar. Doğru! nişanlıları unutmamak gerek. Hadi çinçin! Nişanlıların şerefine kadeh kaldıralım!”

Yolcular duygulandılar, hep birlikte hepibörtdey tuyuyu söylediler ve çok içlenen birkaç İskoçyalı garson kız rimelleri bozulmasın diye gözyaşlarını içlerine akıttılar.

Sonra Gabriel bir açacakla bir bardağa vurdu, genel dikkat hemen sağlandı, çünkü öylesine büyüktü saygınlığı, ata biner gibi bir iskemleye oturdu ve konuşmaya başladı:

“Kuzularım ve bayan koyunlarım, en sonunda yeteneklerimin bir özetini göreceksiniz. Hiç kuşkusuz uzun zamandır biliyorsunuz ki, birkaçınız da kısa bir süreden beri bilmez değil ki ben koregrafi sanatı yapmışımdır, gelirim belli başlı memesi de budur. Ne de olsa yaşamak gerekir, değil mi ya? Peki neyle yaşar insan? Sorarım size. Havayla kuşkusuz –hiç değilse bir ölçüde, diyeceğim, ondan da ölür–, ama daha büyük ölçüde adına para dediğimiz şu özlü ilikle yaşar. Bu bal gibi, tatlı mı tatlı ve çok atalı ürün çok büyük bir kolaylıkla uçup gider, buna karşılık en azından benim de aralarında yer aldığım ve ilki herkesin bildiği gibi Elohim’lerin anasını ağlattıkları Adem adlı adam olan sömürülenler arasında ancak alın teriyle elde edilir. Cennet’teki işi şimdiki insanların gözünde ve yargısında pek külfetli gibi görünmemekle birlikte, altıntop yetiştirmek için tırnaklarıyla toprağı kazımak üzere sömürgelere yolladılar, bu arada da ipnotizmacıların doğumlarında karısına yardım etmesini yasaklıyor ve yılanılleri bacaklarını boyunlarına almaya zorluyorlardı. Saçmalıklar, kıvrızcıvırlar, tevratlıklar. Ne olursa olsun, dizlerimin eklemlerini alnımın adı geçen teriyle ovdum ve böylece, cennetsel ve ademsal olarak ekmeğimi kazanıyorum. Biraz sonra beni etkinliğimi gerçekleştiren göreceksiniz, ama dikkat! aldanmayın sakın, yalnızca sliptiz değil size göstereceğim, sanat! Büyük s’yle sanat, açın gözlerinizi. Dört harfle sanat,* dört harfli sözcükler Fransız dilinin gör-

* Burada fransızca “l’art” sözcüğü söz konusu. (Çev.)

kemli akışında bunca kabalık sürükleyen üç harfli sözcüklerden de, bu konuda onlardan hiç aşağı kalmayan beş harfli sözcüklerden de tartışılmaz bir biçimde üstündür.* Söylevimin sonuna geldiğim şu sırada, benim onuruma ve benim büyük başarıma şaklatacağınız sayısız alkışlar dolayısıyla sizlere tüm minnetimi ve tüm şükranımı göstermek kalıyor bana. Teşekkür ederim! Önceden, teşekkür ederim! Bir kez daha, teşekkür ederim!”

Sonra, koca adam beklenmedik olduğu kadar da çevik bir sıçrayışla kalkarak, kelebek uçuşuna öykünmek için ellerini kürek kemiklerinin arkasında oynata oynata bir iki zıpladı.

Yeteneğinin bu küçük belirtisi yolcularda büyük bir coşku yarattı.

“Hadi, kızım,” diye bağırdılar onu yüreklendirmek için.

“Hadi!” diye haykırdı Turandot, hiç böyle iyi içki içmemişti.

“Ne patırtıcı kız bu böyle!” dedi İskoçyalı kız.

Bu yerlerin alışılmış otobüslerinin boşalttığı yeni müşteriler salkım salkım gelirken, Gabriel, birdenbire, acınacak bir suratla gelip oturuyordu.

“Ne oldu, bir şey mi var, müsyü Gabriel?” diye sordu Madeleine kibarca.

“Korkuyorum.”

“Maymun,” dedi Charles.

“Benim şansım,” dedi Zazie.

“Bize bunu yapamazsın,” dedi Turandot.

“Konuş ha konuş,” dedi Laverdure, “başka bir şey bildiğin yok.”

“Lafını iyi biliyor, bu hayvan,” dedi bir İskoçyalı garson.

“Etkilenme, Gaby,” dedi Turandot.

“Başkaları gibi insanlar olduğumuzu düşün,” dedi Zazie.

“Beni sevindirmek için,” dedi dul Mouaque kırıtarak.

“Sizi hiç iplediğim yok,” dedi Gabriel, sonra, ötekiler için, “Hayır, dostlarım,” diye ekledi, “hayır, yalnızca bundan değil (iç

* Gabriel üç harfli sözcüklerin kabalığını “con” (kadının cinsel organı), “cul” (kık) gibi sözcükler nedeniyle söz konusu ediyor kuşkusuz. (Çev.)

çekme), ama Marceline'in de gelip bana hayran kalmasını öyle çok isterdim ki."

Gösterinin hepsi birbirinden şirin Martinikliler'in yapacağı bir karombayla başlayacağı bildiriliyordu.

XV

Marceline bir koltukta uyumuştı. Bir şey uyandırdı onu. Gözlerini kırpıştırarak saate baktı, bundan hiçbir özel sonuç çıkmadı, en sonunda, alçacıktan kapıya vurulduğunu anladı.

Hemen ışığı söndürdü ve kıpırdamadı. Gabriel olamazdı, kapıdaki, çünkü, ötekilerle dönse, tüm mahalleyi uyandıracak bir patırtı çıkarırlardı. Daha güneş doğmadığına göre, polis de olamazdı. Gabriel'in parasına göz dikmiş bir çornacı varsayımına gelince, buna gülünürdü.

Bir sessizlik oldu, sonra tokmak çevrildi. Bundan hiçbir sonuç çıkmayınca, kilit kurcalanmaya başlandı. Bir zaman sürdü bu. Pek becerikli birine benzemiyor, diye düşündü Marceline. Sonunda kapı açıldı.

Adam hemen girmede. Marceline öyle hafif ve öyle ustaca soluk alıyordu ki öteki işitemiyor olmalıydı.

En sonunda bir adım attı. El yordamıyla elektrik düğmesini arıyordu. Bulmayı başardı ve sofa aydınlandı.

Marceline adamı kalıbından tanıdı: Sözde Artık-Pédro'ydu. Ama bulunduğu odanın ışığını yakınca, Marceline yanıldığını sandı, çünkü bu şimdi herifin ne favorileri vardı, ne duman rengi göz-lüğü.

Ayakkaplarını elinde tutuyor ve gülümsüyordu.

“Ödünüzü kopartıyorum, değil mi?” diye sordu çapkınca.

“Hadi canım,” diye yanıtladı Marceline tatlı tatlı.

Ve, adam oturup sessiz sessiz pabuçlarını giyerken, ilk belirlemesinde yanlışlık yapmadığını gördü. Gabriel'in merdivenden attığı herifti bu.

Ayakkaplarını giydikten sonra, gene gülümseyerek Marceline'e baktı.

"Bu kez bir bardak grenadin içerim," dedi.

"Neden 'bu kez?'" diye sordu Marceline, sorusunun son sözcüklerini de tırnak içine aldı.

"Beni tanımadınız mı?"

Marceline duraladı, sonra kabul etti (el kol).

"Böyle bir saatte buraya ne yapmaya geldiğimi mi merak ediyorsunuz?"

"Siz ince bir ruhbilimcisiniz, müsyü Pedro."

"Müsyü Pedro mu? "Müsyü Pedro" da nereden çıktı?" diye sordu adam, kafası çok karışmıştı, müsyü Pedro'yu da birkaç tırnakla süsledi.

"Çünkü bu sabah adınız böyleydi," diye yanıtladı Marceline tatlı tatlı.

"Ha! evet," dedi adam umursamaz bir havayla. "Unutmuş-tum."

(sessizlik.)

"Ec?" dedi adam, "böyle bir saatte buraya ne yapmaya geldiğimi sormuyor musunuz bana?"

"Hayır, sormuyorum."

"Yazık," dedi adam, "çünkü size bir bardak grenadin ikramını kabul etmeye geldiğimi söyleyecektim."

Marceline sessizce kendi kendine seslenerek şu düşüncayı ilettili:

"Bahanesine çok aptalca dememi istiyor, ama ona bu hazzı tattırmayacağım, yok, hayır!"

Adam çevresine bakıyor.

"Şunun içinde mi (el kol) duruyor?"

Çirkin türden bir büfeyi gösteriyor.

Marceline yanıt vermeyince, omuz silkiyor, kalkıyor, büfeyi açıyor, şişeyle iki bardak çıkarıyor.

"Siz de biraz içer misiniz?" diye öneriyor.

"Uykumu kaçırır," diye yanıtlıyor Marceline tatlı tatlı.

Adam direktmiyor. İçiyor.

“Gerçekten berbat,” diye belirtiyor önemsemeden.

Marceline’se hiçbir yorum yapmıyor.

Adamı sırf bir şey söylemiş olmak için:

“Daha dönmediler mi?” diye soruyor.

“Görüyorsunuz. Yoksa çoktan aşağıda olurdunuz.”

“Gabriella,” diyor adam dalgın dalgın (bir süre). “Matrak (bir süre). Gerçekten matrak.”

Bardağını bitiriyor.

“h!” diyor.

Gene sessizlik var havada.

En sonunda adamı kararını veriyor.

“İşte,” diyor, “size sorulacak birtakım sorularım var.”

“Sorun,” diyor Marceline tatlı tatlı, “ama yanıt vermeyeceğim.”

“Vermeniz gerek,” diyor adam. “Ben müfettiş Bertin Poirée’yim.”

Marceline’i güldürüyor bu söz.

“İşte kartım,” diyor adam öfkeyle.

Uzaktan, Marceline’e kartı gösteriyor.

“Sahte,” diyor Marceline. “Bir bakışta anlaşıyor. Hem sonra gerçek bir müfettiş olsaydınız, böyle soruşturma yapılmadığını bilirdiniz. Zahmet edip bir polis romanı bile okumamışsınız, bir Fransız polis romanı elbette, orada ğrenirdiniz. Deliğ’e tıklımanız işten değil: kilit kırma, konuta tecavüz...”

“Belki başka tecavüzler de...”

“Efendim?” diye sordu Marceline tatlı tatlı.

“Durum u,” diyor adam, “size fena arpıldım. Daha sizi görür görmez, “Er geç ona atlamazsam bu dünyada yaşayamam artık,” dedim kendi kendime, sonra da “olabildiğince çabuk olsun,” diye ekledim. Bekleyemem ben. Ben sabırsız adamım: böyle yaratılmışım. O zaman kendi kendime: “Bu gece şansım var,” dedim, “nk tanrıça –siz yani– yuvacığında yapayalnız olacak, öyle ya, Turandot budalası da içinde olmak üzere tüm ev Mont-de-

Pi        , Gabriella  n bacak sallamasını görmeye gidecek.” Gabriella! (sessizlik). Matrak (sessizlik). Gerçekten matrak.”

“Bütün bunları nereden biliyorsunuz?”

“       ben müfettiş Bertin Poir    yim.”

Marceline birdenbire sözcük dağarcığını değiştirerek:

“Açıkça k  t  r atıyorsunuz,” diyor. “Hiç saklamayın, siz sahte bir aynasızsınız.”

“Peki, bir aynasız –sizin deyiminizle– açık olamaz mı?”

“  yleyse fazla hıyarsınız.”

“Pek g       olmayan aynasızlar da vardır.”

“Ama siz en zurnasınsınız.”

“A  k ilanımın sizde yarattığı tüm etki bu mu yani?”

“  stek üzerine hemen sırt üstü uzanıverece  imi d    nm  yordunuz herhalde.”

“Ben i    enlikle ki  şisel   ekicili  imin sonunda sizi ilgisiz bırakmayacağını düşüyorum.”

“Avcunuzu yalayın!”

“Göreceksiniz. Biraz konuşma, sonra baştan çıkarma gücüm etkisini gösterecektir.”

“Ya göstermezse?”

“O zaman üstünüze atlayıveririm.   ak diye.”

“  yi ya, buyurun. Deneyin.”

“Yok, zamanım var. Bilincimin tümüyle onaylamadığı bu yola son   are olarak ba  şvuraca  ım.”

“Elinizi   abuk tutmalısınız. Gabriel neredeyse döner artık.”

“Yok, yok. Bu gece, sabahın altısını bulacaklar.”

“Zavallı Zazie,” diyor Marceline tatlı tatlı, “  ok yorgun d    cek, oysa altı altmış trenine binmesi gerek.”

“Zazie kimin umurunda. Ufak kızlardan tiksiniirim, ek  sidir,     . Oysa sizin gibi güzel bir kadın... dinime imanıma...”

“Ama bu sabah zavallı yavruca  n ardından koşup duruyordunuz.”

“Doğru değil. Ben geri getirdim onu size. Hem sonra g  n  me yeni ba  lamı  tım daha. Ama sizi görünce...”

Gece konuğu büyük melan havaları takınarak Marceline'e baktı, sonra kararlılıkla grenadin şişesini kaparak bir bardak doldurup yuvarladı, yutulmaz yanını pirzolanın kemiğini ya da dilbalığının kılçığını bırakır gibi masanın üstüne bıraktı.

Kendi seçtiği ve genellikle votkanın alışkın olduğu hızlı işleminden geçirerek içkiyi yuttu.

“Ööhh,” dedi.

Yapışkan dudaklarını elinin (sol elinin) tersiyle sildi, sonra da sözünü ettiği şirinlik işlemine başladı.

“Ben,” dedi öylece, “ben şıpsevdi bir adamım. Köylü yavşak, cinayet öykülerine karşın, beni ilgilendirmiyordu. Sabahtan söylediyorum size. Ama, gün içinde, birinci sınıf, birinci vizyon bir kartaloz çıktı karşıma. Barones Mouaque. Bir dul. Bana abayı yaktı. Beş dakika içinde, yaşamı altüst olmuştu. Şurasını da söylemek gerekir ki en güzel trafik polisi kılığını giymiştim. Bayılı- rım buna. Çok eğlenirim bu üniformayla, öyle eğlenirim ki düşünemezsiniz bile. En büyük keyfim de bir taksiye düdük çalıp bin- mektir. Direksiyondaki kerizin ağzı açık kalır. Evime getirtirim. Ağzı açık kalır kerizin (sessizlik). Beni biraz züppe mi buluyorsu- nuz yoksa?”

“Herkesin zevki başka.”

“Hâlâ büyülemiyor muyum sizi?”

“Hayır.”

Bertin Poirée iki üç öksürdü, sonra şöyle konuştu:

“Size dulla nasıl karşılaştığımı anlatmalıyım.”

“Kimin umurunda,” dedi Marceline tatlı tatlı.

“Ne olursa olsun, Mont-de-Piété'de ektim onu. Söylemeye gerek var mı? Gabriella'nın evrimleri kılımı bile kıpırdatmıyor. Oysa siz... Haşırdatıyorsunuz beni.”

“Ayıp, ayıp, müsyü Artık-Pédro, utanmıyor musunuz?”

“Ayıpmış... Söylemek kolay. İnsan konuşurken inceliğe mi bakar? (bir süre) Hem sonra Artık-Pédo demeyin bana. Sinirime dokunuyor. Öyle bir anda Gabriella (Gabriella!) için uydurmuş- tum o adı, ama alışkın değilim, hiç kullanmadım. Oysa başka ad-

larım var ki çok güzel gider.”

“Bertin Poirée gibi mi?”

“Onun gibi. Ya da polis memuru kılığını giydiğim zaman (ses-sizlik).”

Kaygılı göründü.

“Giydiğim,” diye yineledi acı acı. “Doğru söylemedim mi? Gittiğim gibi.* Ne diyorsunuz, güzelim?”

“Gittiğim gibi demiştiniz, buyurun, gidin.”

“Hiç böyle bir düşüncem yok. Neyse, giydiğim zaman...”

“Tebdil giydiğim zaman diyecektiniz...”

“Hayır! Hiç de değil!! Tebdil gezme değil bu!!! Gerçek bir aynasız olmadığımı kim söyledi?”

Marceline omuz silkti.

“İyi, peki, giyin.”

“Giyinin, güzelim. Giyinin derler ona.”

Marceline kahkahayı koyverdi.

“Giyininmiş! Ama siz kör cahilsiniz. Giyin başka, giyinin başka.”

“Hiçbir zaman inandıramazsınız beni buna.”

Çok sinirli görünüyordu.

“Sözlüğe bakın.”

“Sözlüğe mi? Benim üzerimde sözlük yok ki. Evimde bile yok. Okuyacak zamanım mı var ki. Bunca iş arasında.”

“Şurada bir sözlük var (el kol).”

“Vay be,” dedi adam, bayağı etkilenmişti. “Üstüne üstlük de entelsiniz.”

“Ben getireyim mi?” diye sordu Marceline tatlılıkla.

“Hayır, ben giyiyorum.”

Kuşkulu kuşkulu, Marceline’i gözden kaçırmamaya çalışarak gidip bir etajerin üzerinden kitabı aldı. Sonra, sözlüğü alıp dönünce, zorlukla karıştırmaya başladı, tümüyle kaptırdı bu işe kendini.

* Kahraman “se vêtir” eyleminin çekimi konusunda kuşkuya düşüyor. Ama burada değil, daha sonraki bir kullanımda yanlışlık yapar. (Ç ev.)

“Dur bakalım... Giulia... Giuliano... Giyang... Yok burada.”

“Pembe sayfalardan öncesine bakacaksın.*

“Peki, pembe sayfalarda ne var? Bir sürü hıyarlık, bahse girerim... Yanılmamışım, latince... Fêr'ghiss ma-inn nich't', veritas odium ponit, victis honos... burada da yok.”

“Söyledim ya: Pembe sayfalardan önce.”

“Amma da karışıkmiş be.. Hah, neyse herkesin bildiği sözcükler işte... girizgâh... girmelik... giydirmek... tamam! İşte! Hem de sayfanın tam başında. Evet: Giymek. Şimdi göreceksiniz doğru konuştuğumu. Ama... doğru be... giyin... matrak... gerçekten matrak... Peki.. Ya soyunmak?... soyunmaya bakalım... dur bakalım... sosyetik... sote... soyka... İşte. O da aynı. Demek soyunun deniyor. İyi ya,” diye haykırdı birdenbire, “iyi ya, güzelim, soyunun! Hem de çabuk. Anadan doğma! anadan doğma!” Gözleri kanlı kanlıydı. Marceline de bunun için hem tümden, hem hemen kırırvermişti ya. Elinde bir valiçya, inişte çıkıntılara tutunarak duvar boyunca büyük bir rahatlıkla ilerliyordu, yolunu tamamlaması için kala kala üç metre küsur bir ufak atlama kalmıştı. Sokağın köşesinde gözden silindi.

* Ünlü Petit Larousse söz konusu. (Çev.)

XVI

Trouscaillon gene patburun üniformasını giymişti. Mont-de-Piété'nin yakınlarındaki küçük alanda, melan içinde bu kurumun kapanmasını bekliyordu. Düşünceli düşünceli (öyle görünüyordu), bir metro deliğinin ızgaraları üzerinde, delikten yayılan ve grevin serinletmeye yetmediği Akdeniz sıcaklığının tadını çıkararak uyuyan bir berduş topluluğuna bakıyordu. Böyle bir süre insansal şeylerin kırılğanlığı ve farelerin tıpkı insansılarinki gibi sonuçlanmayan tasarıları üzerinde düşündü, sonra –ama abartmayalım, yalnızca kısa bir süre– bu nasipsizlerin, belki nasipsiz, ama toplumsal tutsaklıkların ve kibarlık kurallarının ağırlığından kurtulmuş yaratıkların yazgısını kışkandı. Trouscaillon içini çekti.

Daha kötü bir hiçkırık karşılık verdi buna, Trouscaillon'un düşlemini bulandırdı. Ne bu ne bu ne bu, dedi Trouscaillon'un düşlemi, o da patburun üniformasını giydi ve dikkatli bir gözle karanlığı araştırınca, bir kanepenin üstüne rahat rahat oturmuş birinin kişiliğinde sesli araya girişin kaynağını buldu. Trouscaillon alışılmış önlemleri almayı unutmadan ona yaklaştı. Berduşlar uyumalarını sürdürüyorlardı, daha başkalarının da geçtiğini duymuşlardı.

Adam uyuklamak savındaydı, Trouscaillon'a güven vermedi bu, ama şu sözlerle kendisine seslenmesini de engellemedi:

“Ne yapıyorsunuz bu saatte? Hem de böyle geç bir saatte?”

“Sizi ilgilendirir mi?” diye sordu X adlı kişi.

Sorularını sıralarken Trouscaillon da kendi kendine aynı soruyu sormuştu. Evet, ne ilgilendirirdi kendisini? Meslek böyle gerektiriyordu, kılığının mesleği, orası öyle, ama, Marceline'i yitire-

li beri, davranışının derisini isteklerinin spermasında yumuşatmak eğiliminde olmalıydı. Bu kötü eğilimi yenmeye çalışarak, konuşmayı şöyle sürdürdü:

“Evet, beni ilgilendirir,” dedi.

“O zaman, durum değişir,” dedi adam.

“Öyleyse az önce önünüzde söyledim soru tümcesini bir daha dile getirmeme izin verir misiniz?”

“Söylediğim,” dedi adam.

“Söylediyim,” dedi Trouascaillon.

“Y değil, ğ.”

“Söylediğim,” dedi Trouascaillon sonunda. “Dilbilgisinde iyi olduğumu söyleyemem. Çok oyunlar oynadı bana. Geçelim. Evet?”

“Evet ne?”

“Sorum.”

“Vallahi, unuttum,” dedi öteki. “Çok zaman geçti.”

“Yani baştan mı başlayacağım?”

“Öyle görünüyor.”

“Amma da yorucu.”

Trouascaillon, karşısındakinin tepkisinden korkarak iççeğini tuttu.

“Hadi,” dedi öteki dostça, “ufak bir çaba daha harcayın.”

Trouascaillon sıkı bir çaba daha harcadı:

“Ad soyadı doğum tarihi doğum yeri sosyal sigorta numarası banka hesap numarası kira makbuzu su makbuzu elektrik makbuzu haftalık metro kartı haftalık otobüs kartı buzdolabı kullanma kitabı taksit faturası anahtar demeti yiyecek karnesi papalık kararı ve geri kalanı, hiç ağzınızı açmadan tüm belgelerinizi sökölün bakalım. Ayrıca otomobil ruhsatı stop lambası uluslararası pasaport ve gerisini de sormuyorum, çünkü tüm bunların sizin olanaklarınızı aştığı sanısındayım.”

“Memur bey şuradaki arabayı (el kol) görüyor musunuz?”

“Evet.”

“Onu ben sürüyorum.”

“Ya!”

“Baksanıza, pek de uyanık sayılmazsınız doğrusu. Beni tanımadınız mı?”

Trouscaillon biraz güvene geldi, gidip yanına oturdu.

“İzniniz var mı?” diye sordu.

“Oturun oturun.”

“Pek kurala uygun değil de.”

(sessizlik).

“Şu var ki, kural konusunda, bugün biraz fazla ileri gittim,” dedi Trouscaillon.

“Dertli miyiz?”

“Öyle.”

(sessizlik).

Trouscaillon:

“Kadınlar yüzünden,” diye ekledi.

(sessizlik).

Trouscaillon konuşmasını sürdürdü:

“... gizler gırtlığıma tıkanı... gizler... yani anlatma gereksinimi demek istiyorum... ne olursa olsun birazını dökmek zorundayım...”

(sessizlik).

“Elbette,” dedi Fedor Balanoviç.

Bir sivrisinek bir sokak fenerinin ışığının konisi içinde uçtu. Yeni kişileri ısırmadan önce ısınmak istiyordu. Başardı da. Kavrulmuş olarak ağır ağır sarı asfalta düştü.

“Hadi, başlayın,” dedi Fedor Balanoviç, “yoksa ben başlayacağım.”

“Hayır, hayır,” dedi Trouscaillon, “benden sözedelim biraz.”

Kıllı derisini yırtıcı ve toplayıcı bir tırmakla kaşıdıktan sonra, söze başladı, sözcüklerine belirli bir yansızlık, hatta soyluluk havası vermekten geri kalmadı. Sözcükleri de işte şunlar:

“Çocukluğumun konusunda hiçbir şey söylemeyeceğim size, gençliğim konusunda da. Eğitimimden de sözetmeyelim, eğitimim yok, öğrenimimden de pek sözetmeyeceğim, çünkü çok az.

Bu sonuncusu konusunda da söylenecek olanı söyledik. Şimdi askerliğime geliyorum, bunun üzerinde de durmayacağım. En küçük yaşımdan beri bekârım, yaşam beni bu bulunduğum duruma getirdi.”

Azıcık düşlere dalmak üzere durdu.

“Hadi, anlatın,” dedi Fedor Balanoviç. “Yoksa ben başlayacağım.”

“Açıkçası, durum hiç parlak değil,” dedi Trouzcaillon.

“Bu sabah karşılaştım kadın yüzünden.”

“Karşılaştığım.”

“Karşılaştıyım.”

“Y değil, ğ.”

“Karşılaştığım.”

“Gabriel’in arkasına taktığı kartaloz mu?”

“Yok, yok. O değil. Ayrıca o karı beni düş kırıklığına uğrattı. Beni alıkoymak için cilve bile yapmadan işe koşmama ses çıkarmadı, hem de ne işine, tüm istediği Gabriella’nın dansını görmektir. Gabriella... matrak... gerçekten matrak.”

“Çok doğru,” dedi Fedor Balanoviç. “Koca Paris’te Gabriel’in numarası gibisi yoktur, ben bu kentin bay-naytını bilen adamım, inanın.”

“Şansınız varmış,” dedi Trouzcaillon dalgın dalgın.

“Ama ben Gabriel’in numarasını öyle çok gördüm ki iyice bıktım artık. Hiç yenilemiyor kendini. Ne yaparsınız, artistler böyledir çoğunlukla. Bir kez bir dalga buldular mı sonuna kadar kullanırlar. Şurasını da söylemek gerekir ki herkes böyledir biraz, herkes kendi türünde.”

“Ben böyle değilim,” dedi Trouzcaillon sadelikle, “ben dalgalarımı yenilerim.”

“Daha tam dalganızı bulmamışsınız da ondan. Kendinizi arıyorsunuz. Bir kez hatırı sayılır bir sonuç elde ettiğiniz zaman, bununla yetineceksiniz. Sonuç olarak bugüne dek elde ettikleriniz pek parlak olmasa gerek. Size bakmak yeter: Zavallı bir adama benziyorsunuz.”

“Üniformamla bile mi?”

“Üniforma bir şeye yaramaz.”

Trouscaillon bunalmış durumda sustu.

“Peki, şimdi durum ne?” dedi Fedor Balanaviç.

“Pek bilemiyorum. Madam Mouaque’ı bekliyorum.”

“Ben de bizim hıyartoları bekliyorum, otellerine götüreceğim, çünkü sabah erkenden eskil barbatalı Cebelitarık’a gitmeleri gerek. Yolları böyle çizilmiş.”

“Şansları varmış,” diye mırıldandı Trouscaillon dalgın dalgın.

Fedor Balanoviç omuz silkti ve bu sözü yorumlamaya gönül indirmede.

İşte o zaman bağırtilar işitildi: Mont-de-Piété kapanıyordu.

“Pek erken sayılmaz,” dedi Fedor Balanoviç.

Kalkıp arabasına yöneldi. Öyle gidiyor, bir “eyvallah” bile demeden.

Trouscaillon da kalkıyor. Duralıyor. Berduşlar uyuyorlar. Sivrisinek öldü.

Fedor Balanoviç kuzularını toplamak için bir iki el çırpıyor. Onlarsa geçirdikleri güzel, çok güzel geceyi kutluyor, bu bildiri-yi yerli dilde ileteceğiz diye fanfinfonlayıp duruyorlar. Vedalaşıyorlar. Dişil öğeler Gabriel’i öpmek istiyorlar, eriller göze alamıyor.

“O kadar patırtı yapmayalım,” diyor amiral.

Yolcular yavaş yavaş otobüse biniyorlar, Fedor Balanoviç esniyor.

Turandot’nun kolunda, kafesinde, Laverdure uyumuş. Zazie gözüpekçe direniyor: Laverdure’ün yaptığını yapmayacak. Charles takasını almaya gitti.

Dul Mouaque Trouscaillon’un geldiğini görünce:

“Ne haber, adamım, iyi eğlendin mi?” diyor.

“Pek değil, pek değil,” diyor Trouscaillon.

“Biz öyle bir eğlendik ki. Müsyü çok gırgır.”

“Teşekkürler,” diyor Gabriel. “Ama sanatı da unutmayın. Yalnız gırgır değil, sanat da var.”

“Bir türlü getiremedi şu külüstürü,” diyor Turandot.

Amiral gagasını kanadının altına almış hayvana bakıyor:

“İyi eğlendi mi?” diye soruyor.

“Anıları olacak,” diyor Turandot.

Son yolcular da yerlerine geçtiler. Kartlar yollayacaklar (el kol).

“Güle güle!” diye bağıyor Gabriel, “adios amigos, çin çin, görüşmek üzere...”

Ve araba keyiften dört köşe yabancılarını alıp uzaklaşıyor. Ay-nı gün, sabah erkenden, eskil barbatalı Cebelitarık’a doğru yola çıkacaklar. Yolları böyle çizilmiş.

Charles’ın taksisi gelip kaldırıma yanaşıyor.

“Fazla insanlar var,” diyor Zazie.

“Hiç önemi yok,” diyor Gabriel, “şimdi gidip bir soğan çorbası içeceğiz.”

“Teşekkürler,” diyor Charles. “Ben eve dönüyorum.”

Öyle soğuk.

“Mado, geliyor musun?”

Madeleine arabaya binip yavuklusunun yanına oturuyor.

“Herkeseyvallah,” diye bağıyor pencereden.

“Teşekkürler bu güzel...”

Gerisi işitilmiyor. Taksi şimdiden uzakta.

“Amerika’da olsaydık, üzerlerine pirinç atardık,” diyor Gabriel.

“Bunu eski filmlerde gördün herhalde,” diyor Zazie. “Şimdi filmlerin sonunda eskisi kadar evlenmiyorlar. Ben hepsinin gerbermesini yeğlerim.”

“Ben pirinci yeğlerim,” diyor dul Mouaque.

“Size sormadık,” diyor Zazie.

“Küçük hanım, yaşlı bir bayana daha kibar davranmanız gerekir,” diyor Touscaillon.

“Beni savunduğu zaman ne kadar yakışıklı oluyor,” diyor dul Mauaque.

“Gidelim,” diyor Gabriel. “Sizi Nyctalopes’a götürüyorum.”

En çok orada tanınırım.”

Dul Mouaque ve Trousaillon da onları izliyorlar.

“Gördün mü?” diyor Zazie Gabriel’e, “karıyla aynasız da ayaklarımıza takılıyor.”

“Engel olamayız,” diyor Gabriel. “Bunlar özgür insanlar.”

“Onları korkutamaz mısın? Katlanamıyorum artık.”

“Yaşamda biraz daha insanca anlayış göstermek gerek.”

“Bir tur ben ısmarlamak istiyorum,” diyor Trousaillon çekine çekine.

“Yapılacak hiçbir şey yok,” diyor Gabriel. “Bu gece ben çekiyorum paraları.”

Trousaillon yalvaran bir sesle:

“Yalnız bir tur,” diyor. “Örneğin muscadet. Olanaklarım içinde bir şey.”

“Evlenme paran cebinde kalsın,” diyor Gabriel, “benim durumum farklı.”

“Ayrıca hiçbir şey ısmarlamayacaksınız bize,” diyor Turandot. “Aynasız olduğunu unutuyorsun. Ben bu mesleğin içindeyim, gırtlaklarını serinletmek üzere yanında bir sürü adam getiren bir aynasız hiçbir zaman hizmet etmezdim.”

“Sizde de hiç iş yok,” diyor Gridoux. “Tanımadınız mı? Bu adam sabahki zampik.”

Gabriel adamı daha iyi incelemek için eğildi. Herkes, hatta aynı zamanda hem çok şaşırmış, hem çok kızmış olduğu için Zazie bile denetimin sonucunu bekledi. Herkesten önce Trousaillon önlemci bir sessizlik içindeydi.

Gabriel hem sakın, hem korku verici bir sesle:

“Bıyıklarını ne yaptın?” diye sordu.

“Canını acıtmayacaksınız ya,” dedi dul Mouaque.

Gabriel tek eliyle Trousaillon’u ceketinin yakasından yakaladı, incelemesini tamamlamak için bir sokak fenerinin ışığına getirdi.

“Evet,” dedi. “Ne oldu bıyıkların?”

“Evde bıraktım,” dedi Trousaillon.

“Üstelik aynasız olduğun doğru mu?”

“Hayır, hayır,” diye haykırdı Trouascaillon. “Benimki bir kılık değiştirme... sırf eğlenmek için... sizleri eğlendirmek için... sizin çengi eteği gibi... aynı lakerda...”

Gridoux hemen esinleniverdi:

“Lakerdayı dilim dilim kıymak ister,” dedi.

“Onun canını acıtmayacaksınız herhalde,” dedi dul Mouaque.

Turandot kaygısını yenerek:

“Bazı açıklamalara gerek var,” dedi.

“Konuş ha konuş...” dedi zayıfça Laverdure, sonra gene uyudu.

Zazie çenesini tutuyordu. Olaylar kendisini aşmış, uyku da tepesine binmişti, duruma ve kişiliğinin saygınlığına uygun bir tutum bulmaya çalışıyor, ama başaramıyordu.

Gabriel Trouascaillon’u sokak feneri boyunca kaldırarak sessiz sessiz yüzüne baktı gene, kibarca ayaklarının üstüne bıraktı ve ona şöyle seslendi:

“Peki, neden bizi böyle izliyorsun?”

“Sizi izlemiyor, beni izliyor,” dedi dul Mouaque.

“Doğru,” dedi Trouascaillon. “Belki de bilmiyorsunuz... ama insan bir yavruya tutulunca...”

Gabriel, aynı anda da dul Mouaque, biri öfkeyle, öteki coşkuyla:

“Sen (ah, ne çekici) benim hakkımda (bir yavru) ne demek istiyorsun (bana böyle dedi)”, dediler.

Gabriel kadına dönerek:

“Zavallı mamçak,” diye sürdürdü, “her yaptığını anlatmıyor size.”

“Henüz zamanım olmadı,” dedi Trouascaillon.

“Mide bulandırıcı bir zampik bu,” dedi Gridoux. “Bu sabah zavallı küçüğü evine dek izledi. İğrenç ki iğrenç.”

“Bunu yaptın mı?” diye sordu dul Mouaque, alt üst olmuştu.

“Daha sizi tanı mıyordum,” dedi Trouascaillon.

“Kabul ediyor,” diye uludu dul Mouaque.

“Kabul etti!” diye uludu Turandot ile Gridoux.

“Ya! Kabul ediyorsun!” dedi Gabriel sert bir sesle.

“Bağışlayın! bağışlayın!” diye haykırdı Trouscaillon.

“Alçak!” diye zırladı dul Mouaque.

Bu bağırılı ünlemler karanlıktan iki bisikletli aynasız çıkardı.

“Gece gece patırtı,” diye uludu bisikletli aynasız, “ay altında gümbürtü, uyku kesen şamata, ne bu lan bu!”

Gabriel, usulca, Trouscaillon’un ceketinin yakasını bıraktı.

Trouscaillon büyük bir gözüpeklik göstererek:

“Bidakka,” diye bağırды, “bidakka! beni görmediniz mi? Üni-formama bakın. Ben aynasızım, kanatlarıma bakın.”

Pelerinini sallıyordu.

“Sen de nereden çıktın?” dedi konuşmaya yetkili bisikletli aynasız. “Seni bölgede hiç görmedik.”

Trouscaillon iyi bir yazarın ancak çılgınlık olarak niteleyebileceği bir gözüpeklığın hızıyla:

“Olabilir,” diye yanıtladı. “Olabilir, gene de aynasızım, aynasız kalıyorum.”

“Ama ötekiler,” dedi bisikletli polis uyanık bir havayla, “ötekiler,” (el kol), hepsi de aynasız mı?”

“İnanmayacaksınız. Ama kuzu gibi yumşaktır hepsi de.”

“Bütün bunlar pek katolikçe görünmüyor bana,” dedi konuşan bisikletli.

Öteki suratını oynatmakla yetiniyordu. Korkunç.

“Oysa ben de ilk günah çıkarmadan geçtim,” diye yanıtladı Trouscaillon.

“Tamam! İşte pek aynasız kokmayan bir düşünce,” diye atıldı konuşan bisikletli. “Ben sende milleti kiliseyle karakolun birlik olduğuna inandırmaya çalışan başkaldırıcı yayınların okurunun kokusunu alıyorum. Ama, dinleyin beni (herkese birden seslenir), polis papazları hiç ipelemez (el kol).”

Bu devinim sakınımla karşılandı, yalnız Turandot kölece gü-lümsedi. Gabriel açıkça omuz silktili.

“Sen,” dedi konuşan bisikletli. “Sen çok pis kokuyorsun (bir

süre). Mercanköşk kokuyorsun.”

“Mercanköşkmüş,” diye haykırdı Gabriel acıyarak. “Fior’un Barbouze’unu kullanıyoruz.”

“Ya!” dedi bisikletli pek inanmadan. “Bakalım bakalım.”

Yaklaşıp Gabriel’in ceketini kokladı. Sonra, neredeyse inanmış durumda:

“Valla,” dedi. Arkadaşına dönerek, “bakın bakalım,” diye ekledi.

Öteki de gelip Gabriel’in ceketini kokladı.

Başını salladı.

“Ama ben kolay kolay kül yutmam,” dedi konuşmasını bile-ni. “Mercanköşk kokuyor.”

“Merak ediyorum, bu inekler kokudan ne anlar,” dedi Zazie esneyerek.

“Haydaa!” dedi konuşmasını bilen bisikletli. “İşittiniz mi, yardımcım? Öyle görünüyor ki bu söz hakarete girer.”

“Girer, hem de sürekli orada kalır,” dedi Zazie gevşekçe.

Gabriel’le Gridoux kahkahayı koparınca da onlar için:

“Bunu da general Vermot’nun Anılar’ında bulmuştum,” diye ekledi.

“Ne oluyoruz!” dedi bisikletli. “Bu yavşak bizimle dalga geçiyor, ötekinin de mercanköşküyle dalga geçtiği gibi.”

“Mercanköşk değil,” dedi Gabriel. “Gene söylüyorum: Fior’un Barbouze’u.”

Dul Mouaque da yaklaşıp kokladı.

“Doğru,” dedi iki bisikletliye.

Konuşmasını bilmeyeni:

“Size sormadık,” dedi.

“Bak, bu doğru,” diye mırıldandı Zazie. “Az önce ben de söylemiştim kendisine.”

“Hanıma saygılı olmalısın,” dedi Trousaillon.

“Sen de dikkatleri fazla üzerine çekmesen iyi edersin,” dedi konuşmasını bilen bisikletli.

Trousaillon dul Mouaque’ı duygulandıran bir gözüpeklikle:

“Yavaş olalım,” diye yineledi.

“Bu saatte yatağında olsan daha iyi olmaz mıydı?”

“Vay vay vay!” dedi Zazie.

Konuşmasını bilen bisikletli, Trouascaillon’a:

“Şu kâğıtlarını görelim,” dedi.

“Böylesi hiç görülmemiştir,” dedi dul Mouaque.

Konuşmasını bilen bisikletli:

“Sen gaganı kapa bakalım, kocakarı,” dedi.

“Bayana saygılı davranın,” dedi Trouascaillon, iyice yüreklenmişti.

“İşte aynasıza yakışmayan bir söz daha,” dedi konuşmasını bilen bisikletli. “Kâğıtların,” diye haykırı, “kımıl da biraz.”

“Amma da eğlenceli,” dedi Zazie.

“Bu kadarı da fazla,” dedi Trouascaillon. “Bu insanlardan (el kol) hiçbir şey istenmezken benden kâğıt soruyorlar.”

“Bak bu hiç yakışık almadı,” dedi Gabriel.

“Ne aşağılık herif,” dedi Gridoux.

Ama bisikletli aynasızlar öyle kolay kolay düşünce değiştirmiyorlardı.

“Kâğıtların,” diye uluyordu konuşmasını bilen.

Bu sırada bir polis arabasıyla yeni aynasızlar da gelip onlara katıldılar:

“Gece gece patırtı, ay altında gümbürtü, uyku kesen şamata, ne bu lan bu!” diye haykırdılar.

Kusursuz bir sezgiyle sorumluların kokusunu aldılar ve hiç duralamadan Trouascaillon’u ve iki bisikletli aynasız alıp götürdüler.

“Ne de olsa adalet diye bir şey var,” dedi Gabriel.

Dul Mouaque’sa sızlanıp duruyordu.

“Ağlamayın,” dedi Gabriel. “Biraz kıtır bomdu tokmakçınız. İspiyonlamalarından da bıkmıştık artık. Hadi, gelin de bir soğan çorbası için bizimle. Soğan çorbası yatıştırır ve avutur insanı.”

XVII

Çok sıcak bir kıtırın üstüne bir damla gözyaşı düştü, buharlaşıp gitti.

“Hadi hadi, aklınızı başınıza toplayın,” dedi Gabriel dul Mouaque’a. “Biri gider, onu gelir. Bu katnem suratla, bir herif daha yakalamakta hiç zorluk çekmeyeceksiniz.”

O içni çekiyor, kararsız. Kıtır kaşığın içine kayıyor, dul kadın da dumanları tüte tüte yemek borusuna yolluyor. Canı yanıyor.

“İtfaiyeyi çağırın.” diyor Gabriel.

Ve yeniden dolduruyor kadehini. Böylece her Mouaque lokması sert Muscadet’yle ıslatılıyor.

Zazie uyku konusunda Laverdure’e katıldı. Gridoux’yla Turandot sessiz sessiz rendelenmiş gravyerin iplikleriyle boğuşuyorlar.

“Soğan çorbası çok kıyak, ha,” diyor Gabriel onlara. “Sanki sen (el kol) postal tabanları koymuşun içine, sen de (el kol) bulaşık suyunu boca etmişin. Ama ben bunu severim işte: Allah ne verdiyse, doğal tarafından. Arılık işte.”

Ötekiler onaylıyorlar, ama yorum yapmadan.

“Hey, Zazie, çorbanı içmiyor musun?”

“Bırakın uyusun,” diyor dul Mouaque yıkık bir sesle. “Bırakın düş görsün.”

Zazie bir gözünü açıyor.

“Vay, hâlâ burada bu cadı,” diyor.

“Mutsuzlara acımak gerekir,” diyor Gabriel.

“Siz çok iyisiniz,” diyor dul Mouaque. “Onun (el kol) gibi değilsiniz. Çocuklar taş yüreklidir, herkes bilir.”

“Amma da zırvalıyor bu karı,” diyor Zazie zayıfça.

“Pöh,” dedi Gabriel. “Ne önemi var? Değil mi, kocakarı?” diye ekledi başlıca ilgili için.

“Ah! Çok iyisiniz,” dedi o da. “Onun gibi değilsiniz. Çocuklar taş yüreklidir, herkes bilir.”

Turandot başarılı bir yutmadan yararlanarak:

“Daha uzun zaman kafamızı şişirecek mi bu?” dedi Gabriel’e.

“Siz de çok acımasızsınız, canım,” dedi Gabriel. “Ne de olsa yüreği yanık bu yıkıntının.”

Dul Mouaque coşkuyla:

“Teşekkür ederim,” dedi.

“Bir şey değil,” dedi Gabriel. “Bu soğan çorbasına dönmek gerekirse, çok önemli bir buluş olduğunu söylemek gerekir.”

Gridoux, yiyim işleminin sonunda, hâlâ porselene yapışan gravyerin hakkını vermek için var gücüyle tabağının dibini kazıyordu.

“Özel olarak bundan mı, yoksa genel olarak soğan çorbasından mı sözediyorsun?” diye sordu.

“Genel olarak,” diye yanıtladı Gabriel kararlılıkla. “Ben hep genel konuşurum. Yarım ölçü yoktur bende.”

“Haklısın,” dedi Turandot, o da bitirmişti yalını. “Kulağını tersinden göstermeyeceksin. Örnek mi: Muscadet iyice azaldı, kocakarı her şeyi yuvarlayıveriyor.”

Dul Mouaque mutlulukla gülümsedi:

“Hiç fena değil de ondan,” dedi. “Ben de istedim mi genel konuşmasını bilirim.”

“Konuş ha konuş,” dedi Laverdure, herkesin de, kendisinin de bilmediği bir nedenle silkinerek uyanmıştı, “başka bir şey bildiğin yok.”

Zazie tabağını iterek:

“Yetti,” dedi.

Gabriel hemen önüne çekti tabağı:

“Dur, ben bitireyim şunu,” dedi. Sonra oralarda dolaşan bir

garsona yönelik olarak, “Bize iki şişe muscadet, bir de grenadin yollasınlar,” diye ekledi. “Onu (el kol) unutmuştuk. Belki o da bir şeyler atıştırır.”

“Hey, Laverdure, acıktın mı?” dedi Turandot.

“Konuş ha konuş,” dedi Laverdure, “başka bir şey bildiğin yok.”

“Bu evet demek oluyor,” dedi Gridoux.

Turandot çok yukarılardan:

“Onun anlattığını anlamayı senden öğrenecek değilim herhalde,” dedi.

“Böyle bir şeye kalkışmam,” dedi Gridoux.

“Ama kalkıştı,” dedi dul Mouaque.

“Ortalığı karıştırmayın,” dedi Gabriel.

Turandot, Gridoux’ya:

“Anlıyor musun,” dedi. “Senin anladığını senin kadar ben de anlarım. Bir başkasından daha cacık değilim.”

“Benim kadar anlıyorsan, görüldüğün kadar cacık değilsin demektir,” dedi Gridoux.

“Görünmesine görünüyor,” dedi dul Mouaque.

“Amma da bulaşık karı,” dedi Turandot. “Kafamı bozmaya başlıyor.”

“Ağırlığın olmadı mı böyle olur işte,” dedi Gridoux. “En beğenmediğin dümbelek suratına tükürür. Bana bunu zor yapardı.”

Dul Mouaque beklenmedik bir sertlikle:

“Herkes cacıktır,” dedi. Gridoux’ya yönelik olarak da “Siz de içinde olmak üzere,” diye ekledi.

Hemen sıkı bir şaplak yedi.

Aynı çabuklukla da karşılığını verdi.

Ama Gridoux’nun yedekte bir şaplağı daha vardı, o da dul Mouaque’ın suratında patladı.

“Helal,” diye haykırdı Turandot.

Ve belli belirsiz bir biçimde *Kuşunun Ölümü* numarasında Gabriella’ya öykünmeye çalışarak masalar arasında hoplayıp zıplamaya başladı.

Zazie gene uyuyordu. Laverdure, hiç kuşkusuz bir öç düşün-
cesiyle, kafesi dışına taze bir dışkı fırlatmaya çalışıyordu.

Bu arada Gridoux'yla dul Mouaque arasında tokatlar gırla gi-
diyor, Gabriel de Turandot'nun bacak sallamasına bakarak kahka-
halarla gülüyordu.

Ama tüm bunlar Aux Nyctalopes'un garsonlarının beğenisine
uygun şeyler değildi. Bu tür işlerde uzmanlaşmış olanlarından
ikisi her biri bir kolundan olmak üzere birdenbire Turandot'yu
yakalayiverdiler, keyifle aralarına alıp hemen dışarıya götürerek
yolun asfaltına fırlattılar, şafağın grimsi ve serin havasında birkaç
kasıretli taksinin akışını kestiler böylece.

“Yok hayır,” dedi Gabriel. “Yok bak, bu olmaz!”

Yerinden kalktı, hoşnutlukla alışılmış uğraşlarına dönen iki
garsonu yakalayarak saksılarını öyle güçlü ve öyle güzel bir bi-
çimde birbirine vurdu ki, iki fiyakacı çuval gibi yere yığıldı.

Gridoux ile dul Mouaque sille tokat alışverişlerine tam bir
anlaşmayla son verdiler, ikisi birden:

“Yaşşa!” diye haykırdılar.

Çıngar konusunda uzman olan üçüncü bir garson bir yıldırım
utku kazanmak istedi. Eline bir şişe aldı, olduğu gibi Gabriel'in
kafasına patlatmak istedi. Ama Gridoux karşı-saldırıyı sezmişti.
Daha az ağır olmayan bir şişeyi de kendisi kaptı, bu şişe, havada
çizdiği yolun sonunda, uyanığın boş kafasında hasarlara yol açtı.

“Helal,” diye haykırdı Turandot, özellikle sabahçı birkaç ge-
ce arabasına fren yaptırtarak yol ortasında dengesini bulduktan
sonra, yaman bir savaş isteğiyle lokantaya giriyordu.

Şimdi her yandan garson sürüleri fırlıyordu. Hiçbir zaman
böylesine çok olduklarına inanamazdı insan. Mutfaklardan, mah-
zenlerden, ambarlardan çıkan çıkanaydı. Sıkı kitleleri Gridoux'yu,
sonra da aralarına girmeye kalkan Turandot'yu yutuverdi. Ama
Gabriel'i o denli kolay dizginleyemiyorlardı. Bir karıncayiyenler
sürüsünün saldırısına uğramış bir kınkanatlı, bir sülük sürüsünce
sarılmış bir öküz gibi, silkiniyor, kaykılıyor, gönlünce hoplayıp
zıplıyor, değişik yönlerde insan mermileri yolluyor, onlar da gidip

masaları, iskemleleri kırıyor ya da müşterilerin ayakları dibine yuvarlanıyorlardı.

Bu kavganın gümbürtüsü sonunda Zazie'yi uyandırdı. Dayısının lokantacı ayaklanmasıyla karşı karşıya olduğunu görünce, "Dayan, dayıbey!" diye haykırdı ve bir sürahi kaparak rastgele kargaşanın ortasına fırlattı. Fransız kızlarında askerlik ruhu böyle-sine büyüktü. Dul Mouaque da bu örnekten esinlenerek kül tablalarını çevresine dağıttı. Öykünme ruhu en yeteneksizleri bile eyleme geçirebiliyordu. Büyük bir gümbürtü duyuldu o zaman: Gabriel kapkacağın içine devrilmiş, zincirlerini koparmış yedi garsonu, kavgaya katılmış beş müşteriyi ve bir saralıyı da kendisiyle birlikte döküntüler arasına sürüklemişti.

Zazie'yle dul Mouaque tek bir devinimle kalkarak talaş ve fayans içinde çırpınan insan magmasına yaklaştılar. Tam yerini bulan birkaç şişe vuruşu kafatası zayıf birkaç kişiyi yarışın dışındabıraktı. Gabriel böylece doğrulabildi, bunu yaparken karşıtlarının oluşturduğu perdeyi neredeyse yırttı, gene aynı devinimle upuzun yerde yatan Gridoux ve Turandot'nun yıkık varlıklarını da ortaya çıkardı. Dişil ve sedyeci öge kafalarına birkaç kez maden suyu fışkırtınca ayağa kalktılar. Bundan sonra, savaşın sonucu konusunda kuşku kalmadı.

Uyuşuk ya da ilgisiz müşteriler usulca sıvışıp giderken, soluğu tükenmiş azgınlar ve garsonlar Gabriel'in sert yumruğu, Gridoux'nun şaşırtıcı kroşesi, Turandot'nun zorlu tekmesi altında fosluyorlardı. Yıkılıp kaldıkları zaman, Zazie'yle Mouaque bunları Aux Nyctalopes'un yüzeyinden alıp kaldırıma kadar sürüklüyorlar, burada, iyi niyetli meraklılar, sırf yüreklerinin iyiliği sonucu, onları üst üste yığıyorlardı. Yalnız Laverdure katılmıyordu kıyıma, daha cümbüşün başında apışarasına kötü bir kâse parçası yemişti. Kafesinin dibinde yatarken, bir yandan inliyor, bir yandan da "Ne güzel bir akşam, ne güzel bir akşam," diye mırıldanıyordu; çok sarsılınca, plak değiştirmişti.

Onun katkısı olmadan da, çok geçmeden tam bir utkuya ulaşıldı.

Son karşıt da kavga dışı kalınca, Gabriel hoşnutlukla ellerini ovuşturdu:

“Valla şimdi bir sütlü kahve içerim,” dedi.

“İyi fikir,” dedi Turandot, tezgâhın arkasına geçti, öbür dördü de aynı tezgâha dirseklerini dayadılar.

“Peki, Laverdure?”

Turandot hayvanı aramaya gitti, hep homurdanır buldu. Kafesinden çıkardı ve benim minik yeşil tavuğum diyerek okşamaya başladı. Laverdure rahatladı.

“Konuş ha konuş, başka bir şey bildiğin yok,” diye yanıtladı.

“Bak, bu doğru,” dedi Gridoux. “Bizim sütlü ne oldu?”

Turandot, güvene gelince, papağanı yeniden kafesine koyup makinalara yaklaştı. Çalıştırmaya çalıştı ama, bu modeli kullanmadığından, kaynar suda eli haşlandı.

“Uuuuyyy,” dedi bütün sadeliğiyle.

“Beceriksiz herif,” dedi Gridoux.

“Zavallı oğlan,” dedi dul Mouaque.

“Hastır,” dedi Turandot.

“Bana sütlü kahve,” dedi Gabriel. “İyice köpüklü olsun.”

“Bana da,” dedi Zazie: “Üstü kırış kırış kaymak tutsun.”

“Aaaahh,” diye yanıtladı Turandot, tam suratının ortasına buhar fışkırtmıştı.

Gabriel dinginlikle:

“Şunu dükkândan birine sorsak iyi olacak,” dedi.

“Oldu,” dedi Gridoux, “gidip birini getireyim.”

Gitti, yığından en sağlamını seçti. Sürükleyerek getirdi.

“Çok kraldın, biliyor musun?” dedi Zazie Gabriel’e. “Senin gibi eşcinsellere öyle her köşede rastlanmaz.”

Garson aklını başına toplamıştı.

“Küçük hanım sütlü kahvesini nasıl ister?” diye sordu.

“Üstü kırış kırış kaymak tutsun,” dedi Zazie.

Gabriel sakın sakın:

“Neden bana eşcinsel demekle diretiyorsun?” diye sordu.

“Beni Mont-de-Pi  t   de gördükten sonra her şeyi anlamış olman gerekir.”

“Eşcinsel olsan da, olmasan da çok esastın,” dedi Zazie.

“Ne yaparsın,” dedi Gabriel, “davranışlarını be  enmemi  tim (el kol).”

“Oldu bir kez, çok üzgünüz, m  sy  ,” dedi gösterilen garson.

“Bana hakaret etmişlerdi,” dedi Gabriel.

“Yok, m  sy  , burada yanılıyorsunuz,” dedi garson.

“Etmişlerdi,” dedi Gabriel.

“Aldırma,” dedi Gridoux, “insan her zaman birinden hakaret görür.”

“Bak, bu doğru,” dedi Turandot.

“Peki,   imdi,” dedi Gridoux Gabriel’e, “  imdi ne yapmayı düşünüyorsun?”

“Hiç, bu sütlü kahveyi i  e  e  im.”

“Peki sonra?”

“Eve uğrayacağım, sonra ufaklığı gara g  t  re  e  im.”

“Dı  arıyı gördün m  ?”

“Hayır.”

“İyi ya, git de g  r.”

Gabriel gitti.

“Gerçekten,” dedi dönünce.

Gerçekten, Pigalle alanının çevresinde iki zırhlı gece bekçisi birliğiyle bir Jura sipahileri takımı konuşlanmıştı.

XVIII

“Belki de Marceline’e telefon etmem gerekir,” dedi Gabriel. Ötekiler sessiz sessiz sütlü kahvelerini içmeyi sürdürdüler.

Garson alçak sesle:

“İşler kızışacak,” dedi.

“Size sormadık,” diye yanıtladı dul Mouaque.

“Şimdi seni aldığım yere geri götürürüm,” dedi Gridoux.

“Tamam, tamam,” dedi garson, “şaka da edemeyeceğiz anlaşılan.”

Gabriel dönüyordu.

“Çok tuhaf,” dedi. “Yanıt vermiyor.”

Sütlü kahvesini içmek istedi.

“Hastır,” diye ekledi, “soğumuş.”

Tiksinerek tezgâhın üzerine bıraktı.

Gridoux gidip baktı.

“Yaklaşıyorlar,” dedi.

Ötekiler tezgâhtan ayrılarak çevresinde toplandılar, yalnız garson bir kasanın arkasına gizlendi.

“Pek hoşnut görünmüyorlar,” diye belirtti Gabriel.

“Çok kıyak,” diye mırıldandı Zazie.

“Umarım, Laverdure’ün başı derde girmez,” dedi Turandot.

“O hiçbir şey yapmadı.”

“Peki, ben ne oluyorum?” dedi dul Mouaque. “Ben ne yaptım ki?”

Gridoux omuz silkti.

“Trouscaillon’unuzun yanına gidersiniz,” dedi.

“Ama bu o!” diye haykırdı dul Mouaque.

Aux Nyctalopes'un önünde bir tür barikat oluşturan bohçalanmışların üzerinden atlayarak ağır ağır ve ölçülü ölçülü ilerleyen kuşatmacılara doğru atılma düşüncesini ortaya koydu. Bir avuç mitralyöz mermisi bir girişimi daha başlamadan önleyiverdi. Dul Mouaque barsaklarını avuçlayarak yıkıldı.

"Saçma," diye mırıldandı. "Sürekli akarlarım vardı benim."

Ve öldü.

"İş kötüye gidiyor," diye belirtti Turandot. "İnşallah Laverdure'e bir zarar gelmez."

Zazie bayılmıştı.

Gabriel öfke içinde:

"Dikkat etmeleri gerekir," dedi. "Burada çocuklar var."

"Düşüncelerini kendilerine söyleyebileceksin," dedi Gridoux: "işte geldiler."

Bu beyler, tepeden tırnağa silahlı, camların hemen öbür yanında bulunuyorlardı şimdi, adı geçen camların pek bir savunma olanağı sağlayacağı söylenemezdi, büyük bölümü önceki kavgada yere inmişti. Bu tepeden tırnağa silahlı beyler kaldırımın ortasında sırayı bozmadan durdular. Bir adam, kolunda şemsiye, topluluktan ayrıldı ve dul Mouaque'ın cesedinin üstünden atlayarak meyhaneye girdi.

Gabriel, Turandot, Gridoux ve Laverdure hep birden:

"Vaay!" diye haykırdılar.

Zazie hep baygındı.

"Evet," dedi (yeni) şemsiyeli adam, "benim, yani Aroun Arachide.* Ben benim, tanıdığınız ve bazı bazı tanıyamadığınızım. Bu dünyanın ve kimi bağlı toprakların prensiyim, yurtluğumda değişik görünüşler altında dolaşmayı severim, kararsızlık ve yanlışlık görünüşlerine bürünürüm, bunlar özelliklerimdir benim. İlkel ve düşkün polis, gecegezer serseri, kararsız dul kadın ve yetim kız tavgısıyım, bu gelip geçici gülünçlük, saçmalama, duygusal açılma gibi (ölmüş dul Mouaque'a doğru soyluca el kol) küçük tehlike-

*Trouscaillon bu yeni adıyla Harun el Reşid'e özeniyor; "Arachide" yerfıstığı anlamına gelir. (Çev.)

leri korkmadan göze almamı sağlar. Siz beni gitti bilirken, utkunun parıltısı içinde yeniden çıkarım ortaya, pek öyle alçak gönüllüğe de yatmam. Bakın işte! (Soylulukta öncekinden geri kalmayan, ama bu kez durumu tümüyle kapsayan el kol)."

"Konuş ha konuş," dedi Laverdure, "başka..."

"İşte tencereye gidecek biri," dedi Troussaillon pardon: Aroun Arachide.

Turandot kafesi göğsüne bastırarak:

"Asla!" diye haykırıyor. "Ölürüm daha iyi!"

Bu sözlerden sonra, yere gömülmeye başlıyor, Gabriel, Zazie ve Gridoux da öyle. İndir-çıkır hepsini Aux Nyctalopes'un mahzenine indiriyor. İndir-çıkırı kullanan kişi, karanlıkta, tatlı tatlı, aynı zamanda da kararlı kararlı, kendisini izlemelerini ve çabuk olmalarını söyledi. Elinde bir elektrik feneri sallıyordu, bu hem birlik belirtisiydi, hem de kendini ışıklandıran pilin erdemini gösteriyordu. Tepeden tırnağa silahlı beyler giriş katında, heyecanın etkisiyle, birbirlerinin bacakları arasına mitralyöz yağdırırken, küçük topluluk adı geçen istek ve ışığa göre muscadine grenadet şişeleriyle dolu raflar arasında dikkate değer bir hızla ilerliyordu. Gabriel hâlâ baygın Zazie'yi, Turandot hâlâ bozuk Laverdure'ü taşıyor, Gridoux hiçbir şey taşımıyordu.

Bir merdivenden indiler, sonra küçük bir kapının eşiğinden geçtiler ve bir lağıma geldiler. Biraz daha ileride, başka bir küçük kapının eşiğini geçtiler ve tuğlaları cilalı, henüz boş ve ıssız bir koridora çıktılar. Lambatutar tatlılıkla:

"Şimdi göze görülmek istemiyorsanız, herkes kendi yoluna gitmeli," dedi tatlı tatlı, sonra Turandot'ya döndü. "Bu kuşla senin işin biraz zor olacak," diye ekledi.

Turandot karanlık bir havayla:

"Ben de onu karaya boyarım," dedi.

"Bütün bunlar hiç eğlenceli değil," dedi Gabriel.

"Helal be Gabriel," dedi Gridoux, "her zaman adamı güldürecek bir söz bulursun."

"Ufaklığı ben götürüyorum," dedi lambatutar. "Sen biraz faz-

laca belli oluyorsun, Gabriel. Hem sonra valizini de aldım yanıma. Ama bazı şeyleri unutmuşumdur. Acele topladım.”

“Anlat şunu bana.”

“Şimdi sırası değil.”

Lambalar yandı.

“Tamam,” dedi öteki tatlı tatlı. “Metro yeniden işliyor. Gridoux, sen Etoile yönüne git; Turandot, sen de Bastille yönüne.”

“Başımızın çaresine bakacağız, öyle mi?” dedi Turandot.

“Elinin altında boya bulunmadığına göre, biraz kafanı kullanacaksın,” dedi Gabriel.

“Peki, kafese ben girsem de Laverdure beni taşısa?”

“Bu da bir fikir.”

“Ben evime dönüyorum,” dedi Gridoux. “Bereket, kunduracılar toplumun temel taşlarındandır. Bir kunduracıyı da bir başka kunduracıdan ne ayırabilir?”

“Orası kesin.”

“Hadi, çocuklar, eyvallah!” dedi Gridoux.

Ve Etoile’e doğru uzaklaştı.

“Hadi, çocuklar, eyvallah!” dedi Laverdure.

“Konuş ha konuş,” dedi Turandot, “başka bir şey bildiğin yok.”

Ve Bastille’e doğru havalandılar.

XIX

Jeanne Lalochère birdenbire uyandı. Gece masasının üstüne bırakılmış kol saatine baktı; saat altıyı geçmişti. “Hiç sallanmamalıyım.”

Gene de yatakta çırılçıplak horlayan tokmakçısını izlemek için bir süre sallandı. Önce toptan, sonra perakende baktı ona, özellikle de, yorgunluk ve soğukkanlılıkla, kendisini bir gün iki gece bunca ilgilendirmiş olan ve şimdi genç ve güçlü bir bombacıdan çok, emzirim sonrasında bir tombul bebeği andıran nesneyi gözden geçirdi.

“Öyle de salak ki!”

Çabucak giyindi, değişik nesneleri çantasına doldurdu, çabuk çabuk yüzünü boyadı.

“Geç kalmamalıyım. Kızı alacaksam. Gabriel’i iyi bilirim. Kesinlikle zamanında geleceklerdir. Kızın başına bir şey geldiyse, o başka.”

Rujunu göğsüne bastırdı.

“İnşallah hiçbir şey olmamıştır.”

Şimdi, hazırdı. Bir kez daha tokmakçısına baktı.

“Gelip beni bulursa. Israr ederse. Belki de hayır demem. Ama ardından koşacak değilim.”

Kapıyı usulca kapadı arkasından. Otelci kendisine bir taksi çağırdı. Buçukta gardaydı. İki yer ayırıp gene perona indi. Az sonra, valizini taşıyan bir adam eşliğinde Zazie yanına geliyordu

“Vay! Marcel,” dedi Jeanne Lalochère.

“Gördüğün gibi.”

“Ama bu kız ayakta uyuyor!”

“Cümbüş yaptılar. Kusuruna bakmayacaksın. Benimkine de. Bağışla, hemen gidiyorum.”

“Anlıyorum. Peki, Gabriel?”

“Pek parlak sayılmaz. Ben kırıyorum. Eyvallah, ufaklık.”

Zazie, çok dalgın:

“Güle güle, mösyö,” dedi.

Jeanne Lalochère kompartımana götürdü onu.

“Nasıl, iyi eğlendin mi?”

“Şöyle böyle.”

“Metroyu gördün mü?”

“Hayır.”

“Ne yaptın peki?”

“Yaşlandım.”

SON

RAYMOND QUENEAU

Zazie Metroda*

Türkçesi: Tahsin Yücel

Roman

Raymond Queneau yirminci yüzyıl Fransız yazınının en ilginç ozan ve romancılarından biridir. Yıllar yılı, her yeni şiir kitabı, her yeni romanı yeni bir şeyler getirmiş, şaşırtmış, coşturmuş, alıp götürmüştür. Ama yeniliği de, şaşırtıcılığı da, coşturuculuğu da, sürükleyiciliği de öncelikle yalınlığındandır. Queneau, en azından görünüşte, şiirlerini ve romanlarını günlük yaşamdan, günlük dilden, sıradan insanlardan, büyük ya da küçük kentin sıradan sokaklarından çıkarır. 1959'da bir yazın olayı olarak karşılanan *Zazie Metroda* belki de onun kendine özgü yaratıcılığının doruğunu oluşturur. Paris'e gelip de grev yüzünden metroya binemeyen uyanık mı uyanık bir küçük kızın iki günlük serüveni çerçevesinde birçok kişinin birbiriyle kesişen, sıradanlığı ölçüsünde ilginç serüveni roman boyunca şiirsellikle dolup taşan bir gülmece evreninde yaşatır bizi, kaynağını günlük halk dilinden alan, benzersiz bir dil şöleni oluşturur.

Ayrıca, Queneau'nun tüm yapıtlarında olduğu gibi *Zazie Metroda* da yalınlığın yavaş yavaş bulgulanacak bir derinliğin görünür yüzü olduğunu belirtmek gerekir.

ISBN 978-975-570-196-7

*SEL